

**Azərbaycan Respublikası
Dövlət Neft Şirkəti**

**Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun
Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları**

31 dekabr 2016-cı il

Mündəricat**Müstəqil auditorun hesabatı****Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları**

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabat	3
Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	5

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə qeydlər

1	Qrup və onun əməliyyatları	6
2	Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri	6
3	Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri	23
4	Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi	27
5	Səqmentlər üzrə məlumat	34
6	Maliyyə risklərinin idarə edilməsi	39
7	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar	47
8	Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər	50
9	Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	50
10	Satış üçün mövcud olan investisiyalar	50
11	Ticarət və sair debitor borcları	51
12	Mal-material ehtiyatları	52
13	Sair uzunmüddətli aktivlər	52
14	Sair maliyyə aktivləri	52
15	Əmlak, tikili və avadanlıqlar	53
16	Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	54
17	Birgə müəssisələrə investisiyalar	55
18	Asılı müəssisələrə investisiyalar	58
19	Ticarət və sair kreditör borcları	62
20	Borc öhdəlikləri	62
21	Ödəniləcək vergilər	66
22	Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	66
23	Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	67
24	Təxirə salınmış gəlir	68
25	Sair cari və uzunmüddətli öhdəliklər	68
26	Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcları	69
27	Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital, bölüşdürülməmiş mənfəət və törəmə müəssisənin payının satışı üzrə gəlir	70
28	Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili	70
29	Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili	71
30	Sair əməliyyat gəliri	71
31	Maliyyə gəliri	71
32	Maliyyə xərcləri	71
33	Mənfəət vergisi	72
34	Səhmlərin satışından avanslar	75
35	Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	75
36	Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri	76
37	Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri	76
38	Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil	84
39	Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr	86
40	Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	90

Building a better
working world

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.
Port Baku Towers Business Centre
South Tower, 9th floor
153, Neftçilər Ave.
Baku, AZ1010, Azərbaycan
Tel: +994 (12) 490 7020
Fax: +994 (12) 490 7017
www.ey.com/az

Ernst & Yanq Holdings (SİAyEs) Bİ.Vİ.
Port Baku Towers Biznes Mərkəzi
Cənub Qülləsi, 9-cu mərtəbə
Neftçilər prospekti, 153
Bakı, AZ1010, Azərbaycan
Tel: +994 (12) 490 7020
Faks: +994 (12) 490 7017

Müstəqil auditorun hesabatı

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin Rəhbərliyinə

Rəy

Biz Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin və onun törəmə müəssisələrinin ("Qrup") 31 dekabr 2016-cı il tarixinə konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və həmin tarixdə başa çatan il üzrə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir, konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici məlumatların icmalından ibarət olan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Bizim fikrimizcə, əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə başa çatan il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Rəy üçün əsas

Biz auditini Beynəlxalq Audit Standartlarına ("BAS") uyğun olaraq apardıq. Bizim həmin standartlar üzrə öhdəliklərimiz hesabatımızın *Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üzrə auditorun məsuliyyəti* bölməsində təsvir olunur. Mühasiblər üçün Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının "Peşəkar mühasiblərin etika məcəlləsi"ne ("MBESŞ Məcəlləsi") uyğun olaraq biz Qrupdan müstəqillik və biz MBESŞ Məcəlləsinə uyğun olaraq etika ilə bağlı digər öhdəliklərimizi yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Əsas audit məsələləri

Əsas audit məsələləri peşəkar mühakiməmizə uyğun olaraq cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olan məsələlərdir. Həmin məsələlər ümumilikdə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan auditini kontekstində və həmin hesabatlar üzrə rəyimiz formalaşdığı zaman nəzərdən keçirilmişdir və biz bu məsələlərə dair ayrıca rəy bildirmirik. Aşağıda göstərilən məsələlərin hər birinin audit zamanı hansı şəkildə nəzərdən keçirildiyi həmin kontekstdə təsvir olunur.

Biz hesabatımızın Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün auditorun məsuliyyəti bölməsində təsvir olunan öhdəliklərimizi, o cümlədən həmin məsələlərlə bağlı olan öhdəlikləri yerinə yetirdik. Müvafiq olaraq, apardığımız auditə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli təhrif risklərinin tərəfimizdən qiymətləndirilməsinə cavab verəcək prosedurların yerinə yetirilməsi daxil idi. Audit prosedurlarımızın, o cümlədən aşağıdakı məsələlərin nəzərdən keçirilməsi üçün yerinə yetirilmiş prosedurların nəticələri əlavə edilən konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə audit rəyimizin əsasını təşkil edir.

Neft-qaz aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Biz bu məsələni Qrupun neft-qaz aktivlərinin qalığının əhəmiyyəti, dəyərsizləşmə təhlilinin əsasını təşkil edən fərziyyələrin yüksək dərəcədə obyektivliyi və rəhbərlik tərəfindən əhəmiyyətli mühakimə və təxminlərin işlədilməsinə görə audit üçün ən vacib məsələlərdən biri hesab etdik. Aktivlərinin balans dəyərinin qiymətləndirilməsi neft qiymətinin əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdiyi dövrdə xarici bazar göstəricilərinin, məsələn bazar əməliyyatlarının aktivlərin balans dəyərinin qiymətləndirilməsi üçün daha az münasib olması ilə əlaqədar olaraq mürəkkəbləşir. Əlavə olaraq, son bir neçə il ərzində neftin qiymətinin əhəmiyyətli dərəcədə və sürətlə aşağı düşməsi Qrupun əməliyyatlarına və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir göstərmişdir və potensial dəyərsizləşməyə təkan verir.

Biz qrupun aktivlərinin risk profilində dəyişikliyi qiymətləndirdik və dəyərsizləşmə ilə bağlı mülahizələri diqqətlə nəzərdən keçirdik. Biz daxili qiymətləndirmə ekspertlərimizi işə cəlb etdik və dəyərsizləşmə testlərinin aparılmasında istifadə edilən fərziyyələri, məsələn neftin gözlənilən bazar qiymətləri, ehtiyatlar və resursların həcmi və diskont dərəcələri kimi məlumatları mövcud xarici mənbələrlə müqayisə etdik. Biz həmçinin dəyərsizləşmə modellərinin və həssaslıq təhlillərinin riyazi düzgünlüyü üzrə audit prosedurlarını, eləcə də dəyərsizləşmə xərclərinin tamamlığını təmin etmək üçün prosedurları və əvəzi ödənilməyən kəşfiyyat aktivlərinin silinməsi üzrə yoxlamaları həyata keçirdik.

Rəhbərliyin istifadə etdiyi əsas fərziyyələrin təfsilatları və dəyərsizləşmə testlərinin nəticələri konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına 3 sayılı Qeyddə açıqlanmışdır.

Neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi

Neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi dəyərsizləşmə testinə, köhnəmə və istismardan çıxarma ehtiyatlarına əhəmiyyətli təsir göstərir. Qrup 1 yanvar 2017-ci il tarixinə özünün neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsinə beynəlxalq səviyyədə tanınmış müstəqil ehtiyat mühəndislərini cəlb etmişdir. Audit prosedurlarının bir hissəsi olaraq, biz ehtiyat mühəndisləri tərəfindən istifadə edilən fərziyyələrin Qrupun təsdiq edilmiş büdcəsi və keçmiş dövrlər üzrə məlumatlarına uyğunluğunu yoxladıq. Biz müvafiq fərziyyələrin ciddi qiymətləndirilməsini apardıq, ehtiyatlara dair hesabatı təhlil etdik, eləcə də ehtiyatlar və resursların yenilənmiş təxminlərinin dəyərsizləşmə, köhnəmə, tükənmə və amortizasiya və istismardan çıxarma ehtiyatlarının hesablanmasında müvafiq qaydada nəzərə alınmasını təsdiq etdik. Neft-qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi ilə bağlı əlavə təfsilatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına 3 sayılı Qeyddə açıqlanır.

Qrupun 2016-cı il üzrə illik hesabatına daxil edilən digər məlumatlar

Digər məlumatlar konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə auditorun hesabatı istisna olmaqla, Qrupun 2016-cı il üzrə illik hesabatına daxil edilmiş məlumatlardan ibarətdir. Rəhbərlik digər məlumatlar üçün məsuliyyət daşıyır. Qrupun 2016-cı il üzrə illik hesabatının hazırkı auditor hesabatının tarixindən sonra bizə təqdim edilməsi gözlənilir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üzrə rəyimiz digər məlumatları əhatə etmir və biz həmin məlumatlara dair hər hansı formada əminlik ifadə edən heç bir nəticə təqdim etməyəcəyik.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının tərəfimizdən aparılan auditi ilə əlaqədar bizim vəzifəmiz əldə edildiyi zaman yuxarıda göstərilən digər məlumatlarla tanış olmaq və digər məlumatla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları və ya audit zamanı əldə etdiyimiz məlumat arasında əhəmiyyətli uyğunsuzluğun olub-olmadığını və ya digər məlumatlarda əhəmiyyətli təhrifin mövcud olub-olmadığını yoxlamaqdır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin və idarə şurasının məsuliyyəti

Rəhbərlik konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının MHBS-yə uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarını hazırlayarkən, rəhbərliyin Qrupu ləğv etmək və ya əməliyyatları dayandırmaq niyyəti olduğu və ya bunu etməkdən başqa heç bir real alternativ olmadığı hallar istisna olmaqla, rəhbərlik Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətlə bağlı məsələlərin (belə məsələlər varsa) açıqlanmasına və mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İdarə şurası Qrupun maliyyə hesabatlarının hazırlanması prosesinə nəzarət üçün məsuliyyət daşıyır.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditü üzrə auditorun məsuliyyəti

Bizim məqsədımız ümumiyyətlə konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olmamasına kifayət qədər əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını təqdim etməkdir. Kifayət qədər əminlik əminliyin yüksək dərəcəsini ifadə edir, lakin BAS-a uyğun olaraq aparılmış audit nəticəsində mövcud olan bütün təhriflərin üzə çıxarılmasına zəmanət vermir. Təhriflər fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əmələ gələ bilər və fərdi və ya məcmu halda götürülməklə hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının əsasında istifadəçilərin qəbul edəcəyi iqtisadi qərarlara təsir göstərmələrini ehtimal etməyə əsas olacağı halda əhəmiyyətli hesab olunur.

BAS-a uyğun olaraq aparılmış auditin bir hissəsi olaraq biz audit zamanı peşəkar mühakimə və peşəkar skeptisizm tətbiq edirik. Biz həmçinin:

- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində əhəmiyyətli təhriflərin olması risklərini müəyyən edir və qiymətləndirir, həmin risklərə cavab olaraq audit prosedurlarını layihələşdirir və həyata keçirir, eləcə də rəyimiz üçün əsas yaratmaq məqsədilə kifayət və münasib olan audit sübutunu əldə edirik. Fırıldaqçılıq nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riski səhvlər nəticəsində yaranmış əhəmiyyətli təhriflərin aşkar edilməməsi riskindən yüksəkdir, çünki fırıldaqçılığa gizli sözləşmə, saxtakarlıq, bilərəkdən səhv buraxma, yanlış təqdimat və ya daxili nəzarət qaydalarına əməl olunmaması daxil ola bilər.
- ▶ Müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi hazırlanması məqsədilə auditə aid olan daxili nəzarət elementləri haqqında anlayış əldə edir, lakin bu zaman Qrupun daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmürük.
- ▶ Rəhbərlik tərəfindən istifadə edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyini, uçot təxminlərinin və əlaqəli açıqlamaların əsaslılığını qiymətləndiririk.

- ▶ Rəhbərlik tərəfindən mühasibat uçotunun daim fəaliyyətdə olan müəssisə konsepsiyasının tətbiqinin münasibliyi və əldə edilmiş audit sübutlarına əsaslanaraq Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməsi ilə bağlı əhəmiyyətli şübhə doğuran hadisə və ya şəraitlərlə əlaqədar mühüm qeyri-müəyyənliyin olub - olmaması haqqında nəticə çıxarıyıq. Mühüm qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu qənaətinə gələcəyimiz halda, biz auditor hesabatımızda konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli açıqlamalara diqqəti yönəltməliyik və ya, əgər bu cür açıqlamalar qeyri-münasib olarsa, rəyimizə düzəliş etməliyik. Bizim nəticələr audit hesabatımızın tarixinədək əldə etdiyimiz audit sübutlarına əsaslanır. Lakin gələcək hadisə və ya şəraitlər Qrupun daim fəaliyyətdə olan müəssisə kimi fəaliyyətinə davam etməməsinə gətirib çıxara bilər.
- ▶ Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatı, strukturu və məzmununu, eləcə də konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının müvafiq əməliyyat və hadisələri düzgün təqdim edib-etmədiyini qiymətləndiririk.
- ▶ Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları haqqında rəy bildirmək üçün Qrupa daxil olan müəssisələrin maliyyə məlumatları və fəaliyyəti ilə bağlı kifayət qədər audit sübutlarını əldə edirik. Biz qrup auditinin yönləndirilməsi, nəzarət edilməsi və nəticələrinə görə məsuliyyət daşıyıyıq. Biz audit rəyinə görə müstəsna məsuliyyət daşıyıyıq.

Biz, digər məsələlərlə yanaşı, auditin planlaşdırılmış əhatə dairəsi, vaxtı və əhəmiyyətli audit nəticələri, o cümlədən audit zamanı daxili nəzarətdə hər hansı əhəmiyyətli çatışmazlıqları tərəfimizdən müəyyən olunduğu halda İdarə şurasının nəzərinə çatdırmalıyıq.

Bundan əlavə biz İdarə şurasına müstəqilliklə bağlı müvafiq etik tələblərə riayət etdiyimiz, eləcə də müstəqilliyimizə təsir göstərə bilməsi əsaslı olaraq ehtimal edilə bilən bütün münasibətlər və digər məsələlər və tələb olunan hallarda müvafiq ehtiyat tədbirləri haqqında xəbər verdiyimiz barədə bəyanat təqdim edirik.

İdarə şurasına təqdim edilmiş məsələlərdən biz cari dövrün konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının auditini üçün daha önəmli olanları və beləliklə də əsas audit məsələlərini təşkil edən məsələləri müəyyən edirik. Tətbiq edilən qanun və ya normativ aktlar belə məsələlərin açıqlanmasına yol vermədiyi və ya, müəyyən məsələnin auditor hesabatına daxil edilərsə, belə daxil etmənin mənfi nəticələrinin həmin məlumatın açıqlanmasından əldə edilən faydanı üstələyəcəyini müəyyən etdiyimiz çox nadir hallar istisna olmaqla, biz bu məsələləri auditor hesabatında təsvir edirik.

Bu müstəqil auditorun hesabatının təqdim edilməsi ilə nəticələnən auditə görə məsuliyyətli partnyor Nərgiz Kərimovadır.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

Ernst & Yang Holdings (SiAyEs) Bi.Vi.
şirkətinin Azərbaycan Respublikasındakı filialı

Bakı, Azərbaycan
Neftçilər prospekti 153

30 iyun 2017-ci il

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

	Qeyd	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il
Aktivlər			
Cari aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	4,163	4,881
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	9	121	203
Depozitlər	8	1,039	143
Satış üçün mövcud olan investisiyalar	10	82	77
Ticarət və sair debitor borcları	11	8,618	6,146
Mal-material ehtiyatları	12	4,968	1,903
Sair cari maliyyə aktivləri	14	1,564	611
Cəmi cari aktivlər		20,555	13,964
Uzunmüddətli aktivlər			
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	15	20,116	17,236
Qudvil	38	342	275
Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa	16	689	716
Birgə müəssisələrə investisiyalar	17	4,555	3,171
Asılı müəssisələrə investisiyalar	18	4,442	2,838
Təxirə salınmış vergi aktivləri	33	841	712
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	14	578	502
Sair uzunmüddətli aktivlər	13	889	540
Cəmi uzunmüddətli aktivlər		32,452	25,990
Cəmi aktivlər		53,007	39,954
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	27	1,802	1,617
Əlavə ödənilmiş kapital	27	2,159	1,423
Bölüşdürülməmiş mənfəət		6,265	6,191
Sair kapital ehtiyatları		(46)	(12)
Şirkətin səhmləri üzrə satış opsiyonu	35	(1,305)	(1,305)
Törəmə müəssisənin səhminin satışından gəlir	27	1,280	1,234
Məcmu məzənnə fərqləri		6,292	4,427
Qrupun səhmdarlarına aid olan kapital		16,447	13,575
Qeyri-nəzarət payları		1,257	1,073
Cəmi kapital		17,704	14,648

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

	Qeyd	31 dekabr 2016-cı il	31 dekabr 2015-ci il
Öhdəliklər			
Cari öhdəliklər			
Ticarət və sair kreditör borcları	19	9,662	6,253
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	20	6,717	3,085
Vergilər üzrə kreditör borcu	21	616	532
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	23	74	70
Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcu	26	153	133
Təxirə salınmış gəlir	24	98	-
Sair cari öhdəlikləri	25	1,052	174
Cəmi cari öhdəliklər		18,372	10,247
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	20	8,210	7,826
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər	22	968	748
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar	23	149	142
Təxirə salınmış gəlir	24	74	79
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	33	1,272	1,037
Səhmlərin satışı üzrə alınmış avanslar	34	2,897	2,097
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	35	2,832	2,492
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	25	529	638
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		16,931	15,059
Cəmi öhdəliklər		35,303	25,306
Cəmi öhdəliklər və kapital		53,007	39,954

30 iyun 2017-ci il tarixində Qrupun adından imzalanmış və buraxılış üçün təsdiqlənmişdir.

Cənab Rövnaq Abdullayev
Prezident

Cənab Süleyman Qasımov
İqtisadi məsələlər üzrə Vitse-prezident

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

	Qeyd	2016	2015
Gəlirlər	28	51,905	33,103
Satışların maya dəyəri	29	(47,387)	(29,849)
Ümumi mənfəət		4,518	3,254
Paylaşdırma xərcləri	29	(814)	(653)
Ümumi və inzibati xərclər	29	(1,092)	(855)
Əmlak, tikili və avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		(34)	(19)
Sosial xərclər		(148)	(143)
Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri	29	(35)	(31)
Sair əməliyyat xərcləri	29	(1,196)	(427)
Sair əməliyyat gəliri	30	697	161
Əməliyyat fəaliyyətindən mənfəət		1,896	1,287
Maliyyə gəliri	31	189	65
Maliyyə xərcləri	32	(841)	(476)
Məzənnə fərqi üzrə gəlirlər və zərərlər, xalis		(1,284)	(2,934)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	17	767	273
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	18	209	201
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət/(zərər)		936	(1,584)
Mənfəət vergisi xərci	33	(586)	(201)
İl üzrə mənfəət/(zərər)		350	(1,785)
Sair ümumi gəlir			
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olan sair ümumi gəlir – məzənnə fərqləri, vergi çıxılmaqla		1,818	5,024
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilməli olmayan sair ümumi (zərər)/gəlir – pul vəsaitlərinin hərəkətinin hədcinqi üzrə zərər, vergi çıxılmaqla		(34)	6
İl üzrə cəmi sair ümumi gəlir, vergi çıxılmaqla		1,784	5,030
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		2,134	3,245
Mənfəət/(zərər) aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		147	(1,818)
Qeyri-nəzarət paylarına		203	33
		350	(1,785)
Cəmi ümumi gəlir aiddir:			
Qrupun səhmdarlarına		1,978	2,815
Qeyri-nəzarət paylarına		156	430
		2,134	3,245

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

Qeyd	Əsas şirkətin kapital sahiblərinə aid									
	Nizamnamə kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Müəssisənin səhmləri üzrə satış opsiyonu	Törəmə müəssisənin səhmlərinin satışlarından gəlir	Sair kapital ehtiyatları	Bölüşdürülməmiş mənfəət	Məzənnə fərqi	Cəmi	Qeyri-nəzarət payları	Cəmi kapital
1 yanvar 2015-ci il tarixinə qalıq	1,496	963	(179)	122	(18)	8,348	(200)	10,532	525	11,057
İl üzrə mənfəət/(zərər)	-	-	-	-	-	(1,818)	-	(1,818)	33	(1,785)
Məzənnə fərqləri, vergi çıxılmaqla	-	-	-	-	-	-	4,627	4,627	397	5,024
Sair ümumi gəlir	-	-	-	-	6	-	-	6	-	6
2015-ci il üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	-	-	6	(1,818)	4,627	2,815	430	3,245
Törəmə müəssisəsinin səhminin satışından xalis gəlir	-	-	-	1,112	-	-	-	1,112	126	1,238
Şirkətin səhmləri üzrə satış opsiyonu	-	-	(1,126)	-	-	-	-	(1,126)	-	(1,126)
Nizamnamə kapitalında artım	27	121	(121)	-	-	-	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapital	27	-	581	-	-	-	-	581	-	581
Dövlətə ayırmalar	27	-	-	-	-	(339)	-	(339)	-	(339)
Törəmə müəssisə tərəfindən elan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	-	-	-	(8)	(8)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə qalıq	1,617	1,423	(1,305)	1,234	(12)	6,191	4,427	13,575	1,073	14,648
İl üzrə mənfəət	-	-	-	-	-	147	-	147	203	350
Məzənnə fərqləri, vergi çıxılmaqla	-	-	-	-	-	-	1,865	1,865	(47)	1,818
Sair ümumi zərər	-	-	-	-	(34)	-	-	(34)	-	(34)
2016-cı il üzrə cəmi ümumi gəlir	-	-	-	-	(34)	147	1,865	1,978	156	2,134
Törəmə müəssisəsinin səhminin satışından xalis gəlir	27	-	-	46	-	-	-	46	172	218
Qeyri-nəzarət payının sahibi tərəfindən törəmə müəssisənin səhmdar kapitalına qoyuluş	-	-	-	-	-	-	-	-	10	10
Nizamnamə kapitalında artım	27	185	(185)	-	-	-	-	-	-	-
Əlavə ödənilmiş kapital	27	-	921	-	-	-	-	921	-	921
Dövlətə ayırmalar	27	-	-	-	-	(73)	-	(73)	-	(73)
Törəmə müəssisə tərəfindən elan edilmiş dividendlər	-	-	-	-	-	-	-	-	(154)	(154)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə qalıq	1,802	2,159	(1,305)	1,280	(46)	6,265	6,292	16,447	1,257	17,704

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Konsolidasiya edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat*(Məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)*

	Qeyd	2016	2015
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Mənfəət vergisindən əvvəl mənfəət		936	(1,584)
<i>Düzəlişlər:</i>			
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	29	1,014	1,049
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	16	40	30
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	15	322	254
Ticarət və sair debitor borclarının və digər maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi	29	493	38
Ehtiyatlarda dəyişiklik	29	71	58
Mənfəət və ya zərərə aid edilmiş aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlikdə dəyişiklik		2	(10)
Əmlak, tikili və avadanlıqların və qeyri-maddi aktivlərin silinməsindən zərər		34	19
Maliyyə gəliri	31	(189)	(65)
Maliyyə xərcləri	32	841	476
Məzənnə fərqləri		1,011	3,212
Asılı və birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	17, 18	(976)	(474)
Borc öhdəliklərinin silinməsindən gəlir	30	-	(22)
Sair nağdsız əməliyyatlar		(122)	29
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti		3,477	3,010
Ticarət və sair debitor borclarında (artma)/azalma		(2,329)	698
Mal-material ehtiyatlarında artma		(2,628)	(3)
Ticarət və sair kreditor borclarında artma		2,863	232
Vergilər üzrə kreditor borclarında (azalma)		-	(15)
Sair aktivlər və öhdəliklərdə dəyişiklik		148	(341)
Ehtiyatların tükənməsi		(75)	(79)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		1,456	3,502
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(472)	(196)
Ödənilmiş faizlər		(743)	(387)
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə daxil olan pul vəsaitləri		241	2,919
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Tөрəmə müəssisələrin əldə edilməsi (əldə edilmiş pul vəsaitlərini çıxmaqla), birgə əməliyyatlarda əlavə payın əldə edilməsi, asılı və birgə müəssisələrə əlavə qoyuluş		(941)	(1,504)
Əmlak, tikili və avadanlıqların alınması		(3,526)	(1,625)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	16	(22)	(22)
Depozitlərin yerləşdirilməsi		(892)	(72)
Alınmış faiz		195	65
Asılı və birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər		190	708
Əmlak, tikili və avadanlıqların satışından daxilolmalar		12	-
Tөрəmə müəssisəsinin əldə edilməsi üçün avans ödənişləri		-	(6)
İştirak payının satışı üçün alınmış avanslar		466	563
Birgə müəssisəyə verilmiş kreditlər		(63)	-
Üçüncü tərəflərə verilmiş kreditlər		(9)	-
İnvestisiya fəaliyyətində istifadə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(4,590)	(1,893)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Borc öhdəliklərindən daxilolmalar		6,751	3,481
Borc öhdəliklərinin geri qaytarılması		(4,261)	(2,335)
Qeyri-nəzarət səhmdarı tərəfindən төрəmə müəssisələrin nizamnamə kapitalına qoyuluş		10	-
Qeyri-nəzarət paylarının satışından daxilolmalar	27	218	1,439
Nizamnamə kapitalında və əlavə ödənilmiş kapitalda artım	27	921	581
Qeyri-nəzarət paylarının sahiblərinə ödənilmiş dividendlər		(154)	(8)
Dövlətə ayırmalar	27	(73)	(326)
Borc öhdəliklərinə aid olan məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitlərində dəyişiklik		81	(24)
Maliyyələşdirmə fəaliyyəti üzrə daxil olan xalis pul vəsaitləri		3,493	2,808
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqləri		138	(445)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/artma		(718)	3,389
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	4,881	1,492
İlin sonuna pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	8	4,163	4,881

Əlavə olunmuş qeydlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının ayrılmaz tərkib hissəsidir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

1 Qrup və onun əməliyyatları

Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti ("SOCAR") 13 sentyabr 1992-ci il tarixli Prezident Fərmanı ilə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə əsasən yaradılmış və Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərir. SOCAR hasilat, nəql və emal əməliyyatları ilə məşğul olur. SOCAR-ın əsas fəaliyyəti neft, qaz və qaz kondensatlarının hasilatı, emalı və nəqli, eləcə də neftin, qazın və neft və qaz məhsullarının satışından ibarətdir. SOCAR 100 faiz Azərbaycan Respublikasına ("Dövlət") məxsusdur.

SOCAR-ın hüquqi ünvanı: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1029, Heydər Əliyev prospekti 121.

Törəmə müəssisələr haqqında məlumat

Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına aşağıdakı mühüm törəmə müəssisələr daxildir:

Adı	Əsas fəaliyyəti	Təsis edildiyi ölkə	Kapitalda pay, %	
			2016	2015
SOCAR Turkey Enerji A.Ş.	Emal	Türkiyə	86.99%	86.99%
Azerbaijan (ACG) Ltd	Neft istehsalı	Kayman adaları	100%	100%
Azerbaijan (Shah Deniz) Ltd	Qaz istehsalı	Kayman adaları	100%	100%
Caspian Drilling Company (CDC)	Qazma əməliyyatları	Azərbaycan	92.44%	92.44%
SOCAR Energy Georgia LLC	Satış və paylama	Gürcüstan	51%	51%
SOCAR Overseas LLC	Satış və paylama	BƏƏ	100%	100%
SOCAR Trading Holding	Satış və paylama	Malta	100%	100%
Azerbaijan (BTC) Ltd	Satış və paylama	Kayman adaları	100%	100%
Cooperative Menkent U.A.	Satış və paylama	Niderland Krallığı	100%	100%
SOCAR Energy Holdings AG	Satış və paylama	İsveçrə	100%	100%
SOCAR Energy Ukraine	Satış və paylama	Ukrayna	100%	100%
Azerbaijan (SCP) Ltd	Satış və paylama	Kayman adaları	100%	100%
SOCAR Petroleum QSC	Satış və paylama	Azərbaycan	100%	100%
Bakı Gəmiqayırma Zavodu	Tikinti	Azərbaycan	65%	65%
Socar Polymer LLC	Kimya məhsulları	Azərbaycan	71%	71%
BOS Shelf LLC	Tikinti	Azərbaycan	90%	90%

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsasları

SOCAR-ın, onun törəmə, asılı və birgə müəssisələrinin (birlikdə "Qrup" adlandırılır) konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Komitəsi ("BMUSK") tərəfindən dərc edilmiş Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına ("MHBS") uyğun hazırlanmışdır. Hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında istifadə edilən mühüm mühasibat uçotu prinsipləri aşağıda göstərilir. Bu mühasibat uçotu prinsipləri təqdim edilən bütün dövrlərə müvafiq olaraq tətbiq edilmişdir.

Konsolidasiya üçün əsas

Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatları Qrupun və törəmə müəssisələrin 31 dekabr 2016-cı il tarixinə olan maliyyə hesabatlarından təşkil olunmuşdur.

Törəmə müəssisələr (xüsusi məqsədli müəssisələr daxil olmaqla) Qrupun nəzarət etmək imkanı olduğu bütün müəssisələrdir. Nəzarət bu halda yaranır ki, Qrup investisiya obyektində iştirakı ilə bağlı zərərə məruz qalsın və ya gəlir əldə etmək hüququna malik olsun və investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququ vasitəsilə həmin gəlirlərə təsir etmək imkanına malik olsun. Xüsusilə, Qrup investisiya obyektinə yalnız və yalnız o halda nəzarət edir ki, Qrup:

- ▶ Investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququna malik olsun (yəni mövcud olan səsvermə hüquqları hazırda investisiya obyektinin müvafiq fəaliyyətini idarə etmək imkanını versin);
- ▶ Investisiya obyektində iştirakla bağlı zərər və ya gəlirlər əldə etmək hüququna malik olsun; və
- ▶ Gəlirlərə təsir göstərmək üçün investisiya obyektini üzrə nəzarəti istifadə etmək bacarığına malik olsun.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Konsolidasiya üçün əsas (davamı)

Qrup səs çoxluğundan az paya və ya investisiya obyektində analoji hüquqlara sahib olanda Qrup investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını qiymətləndirərkən bütün müvafiq fakt və şəraitləri, o cümlədən aşağıdakıları, nəzərdən keçirir:

- ▶ Investisiya obyektində sair səsvermə hüquqlarının sahibləri ilə müqavilə razılaşması (razılaşmaları);
- ▶ Sair müqavilə razılaşmalarından irəli gələn hüquqlar;
- ▶ Qrupun səsvermə hüquqları və potensial səs hüquqları.

Qrup investisiya obyektini üzrə nəzarət hüququnun olub-olmadığını o halda yenidən qiymətləndirir ki, fakt və şəraitlər üç nəzarət elementindən bir və ya bir neçəsində dəyişiklik əlamətinin olduğunu göstərsin. Törəmə müəssisənin konsolidasiyası Qrup törəmə müəssisə üzərində nəzarət əldə edəndə başlayır və Qrup törəmə müəssisə üzrə nəzarəti itirəndə başa çatır.

Şirkətdaxili əməliyyatlar, qalıqlar və Qrup şirkətləri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından silinir. Həmçinin, realizasiya olunmamış zərərlər konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarından çıxarılır, lakin, köçürülmüş aktivin dəyərsizləşmə göstəricisi kimi nəzərə alınır. Lazım olduqda, törəmə müəssisələrin uçot siyasəti Qrup tərəfindən qəbul edilmiş qaydalara uyğun olmaq üçün dəyişdirilir.

Törəmə müəssisənin cəmi ümumi gəlirləri mənfəət qalıq yaratdığı halda belə qeyri-nəzarət paylarına aid edilir.

Müəssisələrin birləşməsi

Müəssisələrin birləşməsi alış metodu üzrə uçota alınır. Alışın dəyəri alış tarixindəki ədalətli dəyərle ölçülən köçürülmüş ödəniş məbləği və satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət payları məbləğinin məcmusu şəklində ölçülür. Hər bir müəssisə birləşməsi üçün alıcı müəssisə satın alınan müəssisədə qeyri-nəzarət paylarını satın alınan müəssisənin xalis müəyyən edilə bilən aktivlərinin proporsional payı ilə ölçür. Çəkilən alış məsrəfləri xərclərə silinir və inzibati xərclərə aid edilir. Qrup hər hansı müəssisəni satın aldıqda, o, müvafiq təsniflədirmə üçün və müqavilə şərtləri, iqtisadi şərait və alış tarixində qüvvədə olan şərtlərə əsasən təyin olunma üçün nəzərdə tutulmuş maliyyə aktiv və passivlərini qiymətləndirir. Bura əsas müqavilədə əlaqədar törəmə alətlərin satın alınan müəssisə tərəfindən ayrılması da aid edilir.

Müəssisələrin mərhələli birləşməsi zamanı alıcı müəssisənin satın alınan müəssisədə hər əvvəlki mərhələdə sahib olduğu pay, alış tarixindəki ədalətli dəyərle yenidən qiymətləndirilir və yaranan gəlir və ya zərər il üzrə mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Qeyri-nəzarət payları olan səhmdarlarla əməliyyatlar

Nəzarətin itirilmədiyi halda Qrupun törəmə müəssisədə olan iştirak payındakı dəyişiklik kapital əməliyyatları kimi (yəni pay sahibləri ilə olan əməliyyatlar kimi) uçota alınmalıdır. Bu cür hallarda nəzarət və qeyri-nəzarət paylarının balans dəyərlərinə, törəmə müəssisədə uyğun iştirak payının dəyişməsinə əks etdirəcək şəkildə düzəliş verilməlidir. Qeyri-nəzarət payına verilən düzəliş məbləği və ödənilən məbləğ arasındakı fərq birbaşa kapitalda uçota alınmalıdır və Qrupun pay sahiblərinə aid edilməlidir.

Birgə nəzarət altında olan müəssisələrlə birləşmələr

Qrup birgə nəzarət altında olan müəssisələrin birləşdirilməsini mühasibat uçotunun alış metodu ilə əks etdirir.

Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar

Asılı müəssisə Qrupun əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi müəssisədir. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir investisiya obyektinin maliyyə siyasəti və əməliyyat prinsiplərinə dair qərarların qəbul edilməsində iştirak hüququ deməkdir, lakin həmin prinsiplər üzrə nəzarət və ya birgə nəzarəti nəzərdə tutmur.

Birgə müəssisə ("BM") birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə müəssisənin xalis aktivləri üzrə hüquq əldə etdikləri müqavilə razılaşmasıdır. Müqavilə ilə razılaşdırılmış birgə nəzarət yalnız müvafiq fəaliyyətlə əlaqədar qərarların qəbul edilməsi üçün birgə nəzarəti həyata keçirən tərəflərin birgə razılığı tələb edildikdə mövcud olur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Asılı və birgə müəssisələrə investisiya (davamı)

Əhəmiyyətli dərəcədə təsir və ya birgə nəzarətin olub-olmadığı müəyyən edilərkən istifadə edilən amillər törəmə müəssisələr üzrə nəzarətin müəyyən edilməsində istifadə edilən amillər ilə oxşardır.

Qrupun asılı və birgə müəssisəyə investisiyaları pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən maliyyə hesabatlarına daxil edilir. Pay iştirakı üzrə uçot metoduna əsasən asılı və ya birgə müəssisədə investisiya ilkin olaraq maya dəyəri ilə tanınır. Alış tarixindən sonra asılı və ya birgə müəssisənin xalis aktivlərində Qrupun payındakı dəyişiklikləri tanımaq üçün investisiyanın balans dəyərində düzəlişlər edilir. Asılı və ya birgə müəssisəyə aid olan qudvil investisiyanın balans dəyərinə daxil edilir, amortizasiyaya silinmir və fərdi şəkildə dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılmır.

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat Qrupun asılı və ya birgə müəssisənin əməliyyatlarında payını əks etdirir. Həmin investisiya obyektlərinin sair ümumi gəlirində hər hansı dəyişiklik Qrupun sair ümumi gəlirinin tərkibində təqdim edilir. Asılı və ya birgə müəssisənin kapitalında birbaşa tanınmış payın satışından hər hansı gəlir və ya zərər Qrupun asılı və ya birgə müəssisənin mənfəət və ya zərərindəki payı daxilində gəlir və ya zərər kimi əks etdirilir. Qrup ilə asılı və ya birgə müəssisə arasında əməliyyatlardan irəli gələn realizasiya olunmamış gəlirlər və zərərlər asılı və ya birgə müəssisədəki payın nisbətində silinir.

Asılı və ya birgə müəssisənin mənfəət və ya zərərində Qrupun məcmu payı mənfəət və ya zərər haqqında hesabatın özündə əməliyyat mənfəətindən kənar təqdim edilir və asılı və ya birgə müəssisənin vergidən sonra mənfəət və ya zərərini və törəmə müəssisələrdə qeyri-nəzarət paylarını əks etdirir.

Asılı və ya birgə müəssisənin maliyyə hesabatları Qrupda olduğu kimi eyni hesabat dövrü üçün hazırlanır. Lazım olduqda, istifadə edilən uçot siyasətinin Qrupun qəbul etdiyi uçot siyasətinə uyğun olması üçün həmin maliyyə hesabatlarına düzəlişlər edilir.

Pay iştirakı üzrə uçot metodu tətbiq edildikdən sonra Qrup asılı və ya birgə müəssisəyə investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinin tanınmalı olub-olmadığını müəyyən edir. Hər hesabat tarixində Qrup asılı və ya birgə müəssisəyə investisiyanın dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmadığını müəyyən edir. Belə sübut olarsa, Qrup dəyərsizləşmənin məbləğini asılı və ya birgə müəssisənin bərpa oluna bilən dəyəri və onun balans dəyəri arasındakı fərq kimi hesablayır, sonra isə zərəri mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda "Asılı və ya birgə müəssisənin mənfəətində pay" in tərkibində zərər kimi tanıyır.

Asılı və ya birgə müəssisə üzrə əhəmiyyətli dərəcədə təsir itirildikdən sonra Qrup qalan investisiyanı ədalətli dəyərlə ölçür və tanıyır. Əhəmiyyətli dərəcədə təsir itirildikdən sonra asılı və ya birgə müəssisənin balans dəyəri ilə qalan investisiyanın ədalətli dəyəri və satışdan daxilolmalar arasında hər hansı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Hasılataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərdə investisiyalar

Qrupun müəyyən kəşfiyyat və hasilat seqmenti üzrə fəaliyyət növləri Hasilataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlər ("HPBS") ilə tənzimlənir. HPBS-in şərtlərinə əsasən, Qrup layihədə öz payına uyğun olaraq aktivlərə sahibdir və öz payına müvafiq öhdəliklərə görə məsuliyyət daşıyır. Müvafiq olaraq, Qrup HPBS-ə qoyulan investisiyalarını müvafiq aktivlərin, öhdəliklərin, çəkilməmiş xərclərin və qazanılmış gəlirin hissəsini tanımaq yolu ilə bölüşdürülməyən pay metodundan istifadə etməklə uçota alır.

HPBS, kommersiya neft və qaz şirkətinin təcrübəsindən istifadə etməklə mineral ehtiyatların hasilatı üsuludur. Yekun hasilatın miqdarından asılı olmayaraq, mineral ehtiyatlar üzrə mülkiyyət hüququ və əksər hallarda ehtiyatların hasilatı üçün yaradılmış bütün əsas vəsaitlər üzrə qanuni hüquqlar Dövlətə məxsusdur. Dövlət, məhsullardan razılaşıdırılmış qiymət düsturuna əsasən məhsul və ya nağd pul şəklində təqdim edilə bilən müəyyən pay götürür. Müqavilə tərəfləri ancaq müəyyən xərcləri və razılaşıdırılmış mənfəət faizini əldə etmək hüququna malik ola bilər. Onlar həmçinin müəyyən vaxt müddətindən sonra ehtiyatları hasil etmək hüququ qazana bilər. Əməliyyat şirkəti HPBS-i idarə etmək üçün bir və ya bir neçə podratçı tərəflərin yaratdığı hüquqi şəxsdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Hasılataın Pay Bölgüsü haqqında Sazişlərdə investisiyalar (davamı)

Müxtəlif HPBS-lərdə podratçı tərəf olan Qrup, HPBS-ləri müqavilənin şərtlərinə əsasən qiymətləndirir və uçota alır. O, HPBS-ə əsasən hasil edilmiş neftdə və qazda ancaq öz payını gəlir kimi uçota alır. Dövlətin adından hasil edilərək satılan neft və qaz üzrə yaranan gəlir və ya çəkilməmiş xərclər Qrupun hesabatlarında qeydə alınmır. Qrup, Dövlətin agentı kimi çıxış edərək nefti və qazı hasil edir və çatdırır, yaxud nefti və qazı sataraq gəliri Dövlətin hesabına köçürür.

Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartı ("BMUS") 38 və BMUS 16 əsasında, müvafiq olaraq, qeyri-maddi aktivlər və ya əmlak, tikili və avadanlıqlar kimi uçota alınmalı olan xərclər müəssisənin bir çox iqtisadi risklərə məruz qaldığı və aktivlər üzrə ehtimal edilən gələcək iqtisadi mənfəət əldə etdiyi təqdirdə uçota alınır. Alış, işlənmə və kəşfiyyat xərcləri konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında göstərilən uçot qaydalarına uyğun olaraq qeydə alınır.

Köhnəlmə, tükənmə və ya amortizasiyaya məruz qalmış aktivlər HPBS-in qüvvədə olduğu dövrdə və ya müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində (bu müddətlərdən hansı daha qısa olarsa) hazırkı uçot siyasətində nəzərdə tutulan müvafiq tükənmə və ya köhnəlmə metoduna əsasən xərcə silinir.

Xarici valyuta çevrilmələri

Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarındakı məbləğlər, xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, milyon Azərbaycan Manatı ilə ("AZN") əks olunmuşdur.

Qrupun konsolidasiya edilmiş müəssisələrinin funksional valyutaları onların fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitlərin valyutaları hesab edilir. SOCAR və onun tabeliyində olan 23 struktur bölməsinin funksional valyutası və Qrupun hesabat valyutası Azərbaycan Respublikasının milli valyutası olan AZN-dir. Buna baxmayaraq, Qrupun törəmə, asılı və birgə müəssisələrində investisiyalarının böyük hissəsi üzrə debitor borcları, gəlirlər, xərclər və borc öhdəlikləri ABŞ dolları, İsveçrə frankı ("CHF"), Gürcüstan laris ("GEL"), Ukrayna qrivnası ("UAH"), Yapon yeni (JPY) və Türk lirası ("TL") ilə qiymətləndirildiyinə, çəkildiyinə, ödənilməsinə və ya ölçüldüyünə görə həmin müəssisələrdə həmin valyutalar funksional valyuta hesab edilir.

Xarici valyuta ilə aparılan əməliyyatlar əvvəlcə əməliyyat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrini tətbiq etməklə, Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutası ilə qeydə alınır.

Qrupun müvafiq müəssisəsinin funksional valyutası olmayan xarici valyuta ilə ifadə edilmiş monetar aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixinə qüvvədə olan müvafiq valyuta məzənnələrinə əsasən həmin müəssisənin funksional valyutasına çevrilir.

Qrupun müvafiq müəssisələrinin funksional valyutalarında yenidən ölçülmə nəticəsində yaranan məzənnə gəlir və zərərləri mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Qrup müəssisələrinin əməliyyat nəticələri və maliyyə vəziyyəti həmin müəssisələrin funksional valyutası Qrupun hesabat valyutalarından fərqli olduqda və Qrupun hesabat valyutası ilə ölçülmədikdə (bu müəssisələrdən heç birinin funksional valyutası hiperinflasiya iqtisadiyyatlı ölkələrin valyutası deyil) aşağıdakı şəkildə hesabat valyutasına çevrilir:

- (i) hər bir maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat üzrə aktiv və öhdəliklər, maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində qüvvədə olan yekun məzənnə ilə çevrilir;
- (ii) hər bir ümumi gəlir haqqında hesabat üzrə gəlir və xərclər orta məzənnə ilə yenidən qiymətləndirilir (həmin orta məzənnə əməliyyat tarixinə məzənnələrin məcmu təsirinə əsaslı şəkildə yaxın olmadıqda, gəlir və xərclər əməliyyat tarixinə qüvvədə olan məzənnə ilə çevrilir); və
- (iii) bütün məzənnə fərqləri kapital hesabında ayrıca komponent (məzənnə çevrilməsindən yaranan fərq) kimi əks etdirilir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə xarici valyuta qalıqlarının çevrilməsində istifadə olunan əsas valyuta məzənnələri: 1 ABŞ dolları = 1.7707 AZN, 1 Avro = 1.8644 AZN, 1 CHF = 1.7351 AZN, 1 GEL = 0.6663 AZN, 1 UAH = 0.0653 AZN, 1 TL = 0.5023 AZN, 100 JPY = 1.5168 AZN (2015-ci il: 1 ABŞ dolları = 1.5594 AZN, 1 Avro = 1.7046 AZN, 1 CHF = 1.5709 AZN, 1 GEL = 0.6511 AZN, 1 UAH = 0.0655 AZN, 1 TL = 0.5358 AZN, 100 JPY = 1.2946 AZN).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları

Təsnifat formalarından asılı olaraq maliyyə alətləri ədalətli dəyerdə və ya amortizasiya olunmuş dəyerdə qeydə alınır. Həmin qiymətləndirmə üsulları aşağıda əks etdirilir.

Ədalətli dəyər qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında adi əməliyyatda aktivin satılması zamanı alınacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək qiymətdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarında və ya əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarında aparılması ehtimal edilir. Qrupun əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdürlər.

Qrup müvafiq müşahidə olunan giriş məlumatlarının istifadəsini maksimallaşdırmaq və müşahidə olunmayan giriş məlumatlarının istifadəsini minimallaşdırmaq üçün müəyyən şərtlərə uyğun olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət məlumatın mövcud olduğu qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərləri qiymətləndirilmiş və ya açıqlanmış bütün aktivlər və öhdəliklər aşağıda təsvir olunan ədalətli dəyər iyerarxiyası daxilində ədalətli dəyərin qiymətləndirilməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında kateqoriyalara aid edilir:

- ▶ Səviyyə 1 – oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısi ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərlə təkrarlanan əsasda tanınan aktiv və öhdəliklər üçün Qrup hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün bütövlükdə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

İlkin dəyər alışı tarixinə aktiv almaq üçün ödənilmiş pul vəsaitləri və ya pul vəsaitləri ekvivalentlərinin məbləğini və yaxud verilmiş sair resursların ədalətli dəyərini əks etdirir və əməliyyat xərclərini ehtiva edir. İlkin dəyər qiymətləndirmə yalnız bazar qiymətləri olmayan və ədalətli dəyəri etibarlı şəkildə ölçülə bilməyən pay alətlərindəki investisiyalara tətbiq edilir.

Əməliyyat xərcləri birbaşa olaraq maliyyə alətinin alışı, buraxılması və ya satışı ilə bağlı olan əlavə xərcləri əks etdirir. Əlavə xərclər əməliyyatın həyata keçirilmədiyini təqdirdə yaranmayan xərclərdir. Əməliyyat xərclərinə agentlərə (satış üzrə agentlər kimi fəaliyyət göstərən işçilər daxil olmaqla), məsləhətçilərə, brokerlərə və dilerlərə ödənilmiş haqq və komissiyalar, tənzimləyici orqanlar və fond birjalарına ödəmələr, eləcə də mülkiyyət hüququnun köçürülməsi üzrə vergilər və rüsumlar daxildir. Borc öhdəlikləri üzrə mükafat və ya diskontlar, maliyyələşdirmə xərcləri, daxili inzibati və ya saxlama xərcləri əməliyyat xərclərinə daxil edilmir.

Amortizasiya olunmuş maya dəyəri əsas məbləğin qaytarılmasını çıxmaqla, lakin hesablanmış faizləri daxil etməklə, maliyyə aktivləri üçün isə dəyərsizləşmə zərərləri üzrə hər hansı silinməni çıxmaqla aktivlərin ilkin dəyərini əks etdirir. Hesablanmış faizlərə ilkin uçot zamanı təxirə salınmış əməliyyat xərclərinin və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ödəniş məbləği üzrə hər hansı mükafat və ya diskontun amortizasiyası daxildir. Hesablanmış faiz gəlirləri və faiz xərcləri, o cümlədən hesablanmış kupon gəlirləri və amortizasiya olunmuş diskont və ya mükafat (verilmə zamanı təxirə salınmış komissiyalar daxil olmaqla, əgər varsa) ayrıca göstərilir və müvafiq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın aktiv və öhdəliklərinin balans dəyərində daxil edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə alətləri – əsas qiymətləndirmə üsulları (davamı)

Effektiv faiz metodu maliyyə alətinin balans dəyəri üzrə sabit faiz dərəcəsinin (effektiv faiz dərəcəsi) təmin edilməsi üçün faiz gəlirləri və ya xərclərinin müvafiq dövr ərzində bölüşdürülməsi metodudur. Effektiv faiz dərəcəsi, təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini və ya daxilolmaları (kreditlər üzrə gələcək zərərler xaric olmaqla) maliyyə alətinin gözlənilən fəaliyyət müddəti ərzində və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində maliyyə alətinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırılan dəqiq dərəcədir.

Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə aləti üçün nəzərdə tutulan dəyişkən faiz dərəcəsi üzrə kredit spreadini əks etdirən mükafatlar və ya diskont və yaxud bazar qiymətlərindən asılı olaraq müəyyən edilməyən sair dəyişkən amillər istisna olmaqla, faiz dərəcələrinin növbəti dəyişdirilmə tarixinə qədər dəyişkən faizli alətlər üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini diskont etmək üçün istifadə edilən faiz dərəcəsidir. Bu cür mükafatlar və ya diskontlar maliyyə alətinin gözlənilən tədavül müddəti ərzində amortizasiya edilir. Diskont dəyərinin hesablanmasına müqavilə tərəfləri arasında ödənilmiş və ya alınmış effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsini təşkil edən bütün komissiyalar daxildir.

Maliyyə aktivləri

Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: a) ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri; b) kreditlər və debitor borcları; c) ödəniş tarixinə qədər saxlanılan maliyyə aktivləri və d) satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri. Bu təsnifləşdirmə maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi məqsədindən asılıdır. Rəhbərlik maliyyə aktivlərini ilkin uçot zamanı təsnifləşdirir.

Maliyyə aktivlərinin qiymətləndirilməsi onların aşağıdakı təsnifatından asılıdır:

- (a) *Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri.* Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə aktivləri (maliyyə aktivləri əsasən qısa müddətdə satış üçün əldə edildiyi təqdirdə bu kateqoriyada təsnifləşdirilir) və ilkin olaraq ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləridir. Derivativlər hedclər kimi müəyyən edilmədiyi təqdirdə, satış üçün nəzərdə tutulan aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu kateqoriyaya daxil olan aktivlər cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir.
- (b) *Kreditlər və debitor borcları.* Kreditlər və debitor borcları bazarda sərbəst surətdə alınıb satıla bilməyən, sabit və ya müəyyən edilə bilən ödənişlərlə qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Ödəmə müddəti hesabat tarixindən sonra 12 aydan çox olan kreditlər və debitor borcları istisna olmaqla, bunlar cari aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Bu istisna olunmuş aktivlər isə uzunmüddətli aktivlər kimi təsnifləşdirilir. Kreditlər və debitor borcları maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ticarət və sair debitor borcları kimi əks etdirilir.
- (c) *Ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları.* Bu kateqoriyaya Qrupun ödəniş müddətində saxlamaq niyyəti və imkanı olan qiyməti təyin edilmiş sabit və ya ödəniş müddəti müəyyən edilmiş qeyri-derivativ maliyyə aktivləri daxildir. Rəhbərlik ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızlarının təsnifləşdirilməsini onların ilk dəfə uçota alınması ərafında müəyyənləşdirir və hər hesabat tarixində təsnifləşdirmənin uyğunluğunu yenidən qiymətləndirir.
- (d) *Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri.* Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri bu kateqoriya üçün nəzərdə tutulan və yaxud hər hansı sair kateqoriyalarda təsnifləşdirilməmiş qeyri-derivativlərdir. Rəhbərliyin hesabat tarixindən etibarən 12 ay ərzində investisiyaları satmaq niyyəti olmadığı təqdirdə, bu aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi tanınır.

Maliyyə aktivlərinin müntəzəm alışı və satışı, əqdin bağlandığı tarixdə (Qrup aktivini almaq və ya satmaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə) uçota alınır. Investisiyalar əvvəlcə ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan bütün maliyyə aktivləri üzrə əməliyyat xərcləri daxil olmaqla, ədalətli dəyərle uçota alınır. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri əvvəlcə ədalətli dəyərde uçota alınır, əməliyyat xərcləri isə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda xərcə yazılır. Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri və ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri sonradan ədalətli dəyərle uçota alınır. Kreditlər və debitor borcları, ödəniş tarixinə qədər saxlanılan investisiya qiymətli kağızları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərde uçota alınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

“Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərinin” ədalətli dəyərində dəyişikliklərə görə yaranan gəlir və ya zərər onların yarandığı dövrdə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlir/(zərər) sətirində əks etdirilir. Ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivlərindən yaranan dividend gəlirləri Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır.

Xarici valyutada ifadə olunan və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər qiymətli kağızların amortizasiya edilmiş dəyərində və balans dəyərində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranan məzənnə fərqləri kimi təhlil edilir. Monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə çevrilməsindən yaranan fərqlər mənfəət və ya zərərdə uçota alınır; qeyri-monetar qiymətli kağızlar üzrə məzənnə çevrilməsindən yaranan fərqlər kapitalda uçota alınır. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən monetar və qeyri-monetar qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişikliklər kapitalda uçota alınır.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kateqoriyasında təsnifləşdirilən qiymətli kağızlar satıldıqda və ya dəyərsizləşdikdə, kapitalda qeydə alınan ədalətli dəyər üzrə yığılmış düzəlişlər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda investisiya qiymətli kağızlarının satışından yaranan gəlir və zərər kimi əks etdirilir. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar üzrə effektiv faiz metoduna əsasən hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin tərkibində uçota alınır. Satış üçün mövcud olan pay alətləri üzrə dividendlər Qrupun ödənişləri almaq hüququ müəyyən edildikdə mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda sair gəlirlərin bir hissəsi kimi uçota alınır.

Sərbəst surətdə alınıb-satılan investisiya qiymətli kağızlarının ədalətli dəyəri cari bazar qiymətlərinə əsaslanır. Maliyyə aktivləri bazarı (həmçinin birjaya çıxarılmayan qiymətli kağızlar üzrə) aktiv olmadığı təqdirdə, Qrup, ədalətli dəyəri qiymətləndirmə üsullarından istifadə etməklə müəyyən edir. Bu üsullara bazar göstəricilərindən maksimum istifadə etmək və müəssisənin göstəricilərindən daha az asılı olmağı nəzərdə tutan, müstəqil tərəflər arasındakı ən son əməliyyatlar, mahiyyət etibarilə eyni xarakter daşıyan sair maliyyə alətlərinə istinad, diskontlaşdırılmış pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili və opsiyonların qiymətləndirilməsi modelləri daxildir.

Qrup hər hesabat tarixində maliyyə aktivlərinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını müəyyən edir. Satış üçün mövcud olan qiymətli kağızlar kimi təsnifləşdirilən pay qiymətli kağızları ilə əlaqədar qiymətli kağızın ədalətli dəyərinin onun maya dəyərindən əhəmiyyətli dərəcədə və ya davamlı şəkildə azalması, həmin qiymətli kağızların dəyərsizləşməsi əlaməti kimi nəzərə alınır. Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri üzrə bu cür dəlil olduqda, alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasında fərq kimi qiymətləndirilən ümumi zərər, əvvəlki dövrdə mənfəət və ya zərərdə həmin aktiv üzrə qeydə alınmış hər hansı dəyərsizləşmə üzrə zərər çıxılmaqla, kapitaldan silinərək mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınır. Mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda pay alətləri üzrə qeydə alınan dəyərsizləşmə üzrə zərər mənfəət və ya zərərdə bərpa edilmir.

Maliyyə öhdəlikləri

Qrup öz maliyyə fəaliyyətini aşağıdakı kateqoriyalara təsnifləşdirir: (a) satış üçün nəzərdə tutulan maliyyə öhdəlikləri, həmçinin maliyyə derivativləri daxil olmaqla və (b) sair maliyyə öhdəlikləri. Satış üçün nəzərdə tutulan öhdəliklər ədalətli dəyərdə uçota alınır. Həmin öhdəliklərin dəyərindəki dəyişikliklər onların yarandığı dövrdə konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Sair maliyyə öhdəlikləri amortizasiya olunmuş dəyərdə uçota alınır.

Maliyyə aktivlərinin uçotdan silinməsi

Qrup aşağıdakı hallarda maliyyə aktivlərini uçotdan silir: (i) aktivlər geri alındıqda və ya bu aktivlərlə əlaqədar pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə hüquqların müddəti başa çatdıqda və ya (ii) Qrup bu aktivlər üzrə mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə başqa tərəfə ötürdükdə və ya (iii) Qrup bu aktivlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar bütün risk və faydaları əsas etibarilə ötürmədikdə və ya saxlamadıqda, lakin həmin aktivlər üzrə nəzarət hüququnu özündə saxlamadıqda. Nəzarət qarşı tərəfin öz mülkiyyətində olan aktivləri satış üzrə əlavə məhdudiyyətlər qoymadan asılı olmayan üçüncü tərəfə satmaq üçün praktiki imkana malik olmadığı hallarda saxlanılır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin uçotdan silinməsi

Qrup maliyyə öhdəliyini bu öhdəlik üzrə məsuliyyətdən azad olduqda, həmin öhdəlik ləğv edildikdə və ya müddəti başa çatdıqda uçotdan silir. Mövcud maliyyə öhdəliyi eyni borcverən tərəfindən əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlər ilə başqa bir öhdəlik ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, bu cür mübadilə və ya dəyişiklik müvafiq balans məbləğindəki fərqin hər hansı çəkilmiş xərclər və komissiya haqları ilə birlikdə mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda uçota alınması şərti ilə, ilkin öhdəliyin uçotdan silinməsi və yeni öhdəliyin uçota alınması kimi nəzərə alınır.

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları

Maliyyə zəmanəti razılaşmaları maliyyə aləti üzrə şərtlərə əsasən ödənilməli olan vaxtda borclu tərəfin ödəməni yerinə yetirə bilmədiyi zaman yaranan zərərin əvəzinin Qrup tərəfindən ödənilməsinə tələb edən razılaşmalardır. Maliyyə zəmanəti razılaşmaları ilkin olaraq birbaşa zəmanətin emissiyası ilə bağlı olan sövdələşmə xərcləri nəzərə alınmaqla ədalətli dəyər əsasında öhdəlik kimi uçota alınır. Daha sonra, öhdəlik hesabat tarixinə olan cari borcun ödənilməsi üçün tələb olunan xərclərin və yığılmış amortizasiya çıxılmaqla qeydə alınan məbləğin daha yüksək olan dəyəri ilə ölçülür.

Törəmə maliyyə alətləri və hedc uçotu

Neft-qaz törəmə maliyyə alətləri, o cümlədən dövriyyə sənədi və fiziki müqavilə ilə razılaşmalar, mənfəət və ya zərər üzrə hesabatda ilkin olaraq ədalətli dəyerdə tanınıb, sonradan ədalətli dəyərə olan dəyişiklikləri nəzərə almaqla ölçülür. Ədalətli dəyər məlumatlı və bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında aktivin dəyişdirilə biləcəyi və ya öhdəliyin ödənilə biləcəyi məbləğ kimi müəyyən edilir.

Mənfəət və ya zərər hesabatında ədalətli dəyərlə ölçülən maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri dedikdə, ticarət üçün saxlanılan, "Maliyyə alətləri: Tanınma və Ölçülmə" adlı 39 sayılı BMUS-un nəzərdə tutduğu hedc uçotu meyarına uyğun gəlməyən maliyyə aktivləri və ya 39 sayılı BMUS-un əhatə etdiyi maliyyə öhdəlikləri (maliyyə zəmanəti müqaviləsi və ya müəyyən edilmiş və effektiv hedc aləti istisna olmaqla) nəzərdə tutulur.

Maliyyə alətləri aktiv bazarda kvotasiya edilən və aktiv bazarı olmayan aktivlər kimi fərqləndirilir. Maliyyə aləti birja, diler, broker, sənaye qrupu, qiymətqoyma xidməti və ya tənzimləyici orqandan kvotasiya edilmiş qiymətlərin asanlıqla və mütəmadi olaraq alına bildiyi halda və həmin qiymətlər bir-birindən asılı olmayan tərəflər arasında faktiki və müntəzəm qaydada baş tutan bazar əməliyyatlarını əks etdirdiyi hallarda aktiv bazarda kvotasiya edilmiş hesab edilir. Aktiv bazar mövcud olmayanda ədalətli dəyər aşağıdakılar daxil olmaqla, dəyərləndirmə mexanizmlərindən istifadə edilməklə müəyyən edilir:

- ▶ Ən son əməliyyat qiymətləri;
- ▶ Oxşar alətlərin cari ədalətli dəyəri;
- ▶ Diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin təhlili;
- ▶ Opsionlar üzrə qiymətqoyma modelləri (məsələn, "Black & Scholes model"-i).

Qrup ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi zamanı həmçinin cari bazar şəraiti, kredit və likvidlik risklərini də nəzərə alır.

Hedc uçotu məqsədləri üçün, hedclər aşağıdakı kimi təsnif edilir:

- ▶ Tanınmış aktiv və ya öhdəliyin və ya tanınmamış qəti öhdəliyin dəyişməsi riskinin hedcləşdirilməsi zamanı ədalətli dəyər hedcləri.
- ▶ Tanınmış aktiv və ya öhdəliklə bağlı konkret riskə və ya yüksək dərəcədə ehtimal edilən proqnoz əməliyyatına aid olan pul vəsaitlərinin hərəkətində dəyişkənlik riskinin və ya tanınmamış qəti öhdəlikdə xarici valyuta riskinin hedcləşdirilməsi zamanı pul vəsaitlərinin hərəkəti hedcləri.

Hedcinq münasibətlərinin başlanğıcında Qrup onu həyata keçirmək üçün hedcinq uçotunu və risklərin idarəedilməsi məqsədini və strategiyasını tətbiq etmək niyyətində olduğu hedcinq münasibətlərini rəsmi qaydada müəyyən edir və sənədləşdirir. Sənədləşdirməyə hedcinq alətinin, hedc edilmiş element və ya əməliyyatın müəyyənləşdirilməsi, hedc edilən riskin xüsusiyyəti və müəssisənin hedc edilmiş elementin ədalətli dəyərinin dəyişilməsi riskinin kompensasiya edilməsində hedcinq alətinin ədalətli dəyərində dəyişikliklərin effektivliyini necə qiymətləndirəcəyi daxildir. Bu cür hedclərin ədalətli dəyerdə dəyişikliyin kompensasiyası baxmından yüksək dərəcədə effektiv olması gözlənilir və onların təyin edildiyi hesabat dövrləri ərzində həqiqətən də yüksək dərəcədə effektiv olmasını müəyyən etmək üçün daim qiymətləndirilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Törəmə maliyyə alətləri və hedc uçotu (davamı)

Ədalətli dəyər hedcləri

Hedclər hedcinq uçotu üçün ciddi meyarlara uyğun gəlidiyi zaman və tanınmamış qəti öhdəlik hedc edilmiş element kimi müəyyən edildiyi zaman hedc edilmiş riskə aid qəti öhdəliyin ədalətli dəyərində sonrakı məcmu dəyişiklik mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda müvafiq gəlir və ya zərər tanımaqla aktiv və ya öhdəlik kimi tanınır.

Pul vəsaitlərinin hərəkəti hedcləri

Hedcinq aləti üzrə gəlir və ya zərərin effektiv hissəsi sair ümumi gəlirdə pul vəsaitlərinin hərəkətinin hedcinqi üzrə ehtiyatda tanınır, bu zaman qeyri-effektiv hissəsi birbaşa mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda sair əməliyyat xərcləri kimi tanınır. Sair ümumi gəlir kimi tanınan məbləğlər hedc edilmiş əməliyyat mənfəət və ya zərəre təsir etdiyi zaman, misal üçün hedc edilmiş maliyyə gəliri və ya maliyyə xərci tanındığı və ya ehtimal edilən satış və ya xərclər yarandığı zaman mənfəət və ya zərəre köçürülür.

Ticarət və sair debitor borcları

Ticarət və sair debitor borcları effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyərdə qeydə alınır. Qrup əvvəlcə fərdi olaraq mühüm olan maliyyə aktivləri və ya fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri qrupu üçün dəyərsizləşmənin obyektiv sübutunun olub-olmamasını test edir. Əgər Qrup fərdi olaraq test edilmiş maliyyə aktivinin dəyərsizləşməsi üçün obyektiv sübutun olmadığını müəyyən edərsə, aktiv eyni kredit risk xarakteristikası olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və bu qrup üçün kollektiv dəyərsizləşmə testini keçirir. Fərdi olaraq dəyərsizləşmə testi edilmiş və dəyərsizləşmə üzrə zərərin qeydə alındığı aktivlər kollektiv dəyərsizləşmə testinə daxil edilmir.

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Qrupun müəyyən edilmiş ilkin müddətdə borc məbləğlərini tam toplaya bilməyəcəyinə obyektiv sübutlar mövcud olduqda yaradılır. Ehtiyatın məbləği, aktivin balans dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin dəyəri arasındakı fərqi təşkil edir. Ehtiyatın məbləği mənfəət və ya zərər kimi uçota alınır. Debitor borcunun dəyərsizləşməsi məsələsinə baxarkən Qrupun nəzərə aldığı əsas amillər həmin debitor borcunun vaxtı keçmiş statusu və onun realizasiya oluna bilməsi yaxud hər hansı girov təminatının olmasıdır.

Əlavə olaraq, dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən sair əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- ▶ qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Qrupun qarşı tərəf haqqında əldə etdiyi maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- ▶ qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- ▶ qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfəi dəyişikliklərin baş verməsi;
- ▶ girovun (əgər varsa) dəyərinin bazar şərtlərinin pisləşməsi nəticəsində əhəmiyyətli dərəcədə aşağı düşməsi.

Ticarət və sair debitor borcları müştərilər və borcalanlar tərəfindən ödənildikdə və ya başqa oxşar əməliyyatlar olduqda debitor borcu hesabından silinir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə kassada olan nağd pul, bank hesablarındakı tələb edilənədək və ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya az olan sair qısamüddətli və yüksək likvidli investisiyalar daxildir.

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri

Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri nağd pul və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərindən ayrıca göstərilir. Məhdudiyət qoyulmuş qalıqlar pul vəsaitlərinin hərəkəti hesabatının tərtib edilməsi məqsədilə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə aid edilmir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Kreditor borcları

Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı qeydə alınır. Kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyerdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş dəyerdə ölçülür.

Borc öhdəlikləri

Borc öhdəlikləri əvvəlcə borc öhdəlikləri ilə bağlı emissiya xərcləri çıxılmaqla, əldə edilmiş daxilolmaların ədalətli dəyərində qeydə alınır. Borc öhdəlikləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyerdə uçota alınır.

Əmlak, tikili və avadanlıqların tikintisini maliyyələşdirmək üçün alınmış borc öhdəlikləri üzrə faiz xərcləri aktiv istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirmək üçün onun tikintisinin tamamlanması və ya hazırlanması üçün tələb olunan dövr ərzində kapitallaşdırılır. Borc öhdəlikləri üzrə sair xərclər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Qrup əmlak, tikili və avadanlıqlarının MHBS-yə keçid tarixində (1 yanvar 2007-ci il) ədalətli dəyərle ölçülməsi və həmin tarixdə ədalətli dəyər şərti hesablanmış maya dəyəri kimi istifadə edilməsi üsulunu seçmişdir. Ədalətli dəyər, bazar məlumatlarına əsasən və köhnəlmə hesablanmış əvəzləşdirmə dəyəri üsulundan istifadə etməklə müəyyən edilir. MHBS-yə keçid prosesindən sonra əmlak, tikili və avadanlıqlar yığılmış köhnəlmə və lazım olduqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat çıxılmaqla, aşağıda göstərilən dəyerdə uçota alınır.

1 yanvar 2007-ci il tarixindən sonra alınmış aktivin ilkin dəyəri onun alış dəyəri və ya tikinti xərcləri, bu aktivin istismara verilməsi ilə birbaşa bağlı olan xərclər, onun silinməsi öhdəliyi (əgər varsa) üzrə ilkin təxminlər və kvalifikasiya olunan aktivlər və borc öhdəlikləri üzrə xərclərdən ibarətdir. Maliyyə lizinqi müqaviləsinə əsasən əldə edilmiş aktivlər də əmlak, tikili və avadanlıqlara daxildir. Əmlak, tikili və avadanlıqların alınması ilə əvəzləşdirilə bilməyən əlavə dəyər vergisi Qrup tərəfindən kapitallaşdırılır. Əməliyyat fəaliyyətinə aid olan əvəzləşdirilə bilməyən əlavə dəyər vergisi mənfəətə və ya zərərə aid edilir.

Kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri

Mülkiyyətin lizinqə götürülməsi xərcləri ehtiyatların dəyəri müəyyən edilənədək kapitallaşdırılır. İqtisadi cəhətdən səmərəli kəşfiyyat edilmədikdə, bu məsrəflər xərc hesabına yazılır.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar və ya qeyri-maddi aktivlər üzrə kapitallaşdırma xərclərin xarakterinə uyğun şəkildə aparılır.

Qrup kəşfiyyat və qiymətləndirmə fəaliyyətini həmin resursların istehsalının iqtisadi cəhətdən əsaslandırılması müəyyən edilənə qədər, kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərclərini kapitallaşdırmaqla uçota alır. İqtisadi cəhətdən əsaslandırılmayan resurslar ilə bağlı kəşfiyyat və qiymətləndirmə xərcləri konsolidasiya edilmiş mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərinə əlavə edilir.

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin işlənilib təkmilləşdirilməsi

Platformalar, boru kəmərləri kimi infrastruktur qurğuların tikilməsi, quraşdırılması və ya tamamlanması və kommersiya cəhətdən təsdiqlənmiş quyuların qazılması üzrə xərclər onların xarakterinə uyğun olaraq maddi və qeyri-maddi aktivlər kimi kapitallaşdırılır. Konkret yataqda işlənmə tamamlandıqdan sonra o, istehsal aktivlərinə (neft və qaz əmlakına) köçürülür.

Neft və qaz hasilatı qurğuları üzrə təxmin edilən sökülme xərclərinin cari dəyəri (ləğvetmə və ərazinin bərpası xərcləri daxil olmaqla) öhdəlik yarandıqda uçota alınır və istehsalın həcmindən asılı olaraq amortizasiya metodundan istifadə etməklə balans dəyərinə daxil edilir.

Bütün kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Əmlak, tikili və avadanlıqların əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maddi və qeyri-maddi aktivlərin işlənilib təkmilləşdirilməsi (davamı)

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Əgər bu cür əlamətlər mövcud olarsa, rəhbərlik bərpa dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa dəyəri, aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidlərinin satış xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyərinə qədər azaldılır və dəyərsizləşmə üzrə hər hansı zərər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda qeydə alınır. Dəyərsizləşmə üzrə zərərin daha olmamasına və ya azala biləcəyinə dair əlamətlər olduqda, aktiv və ya PVYV (Pul Vəsaitlərini Yaradan Vahid) üzrə əvvəlki illərdə qeydə alınmış dəyərsizləşmə zərəri ləğv edilir.

Satışından yaranan gəlir və zərər alınmış vəsaitlərin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərəre daxil edilir.

Köhnəlmə

Neft və təbii qaz əmlakı ilə bağlı əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə köhnəlmə istehsal həcmindən asılı olaraq köhnəlmə metoduna əsasən hesablanır.

Neft və qaz aktivləri üçün köhnəlmə təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar və ya uyğun olduqda cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə hər bir yataq üçün hesablanır. Birgə istifadə olunan neft-qaz əmlakı və avadanlıqlarına (məsələn daxili təchizat sistemləri, emal qurğuları və s.) cəmi təsdiqlənmiş ehtiyatlar üzrə köhnəlmə hesablanır.

Torpaq üçün köhnəlmə hesablanır. Neft-qaz əmlakı və avadanlığından başqa əmlak, tikili və avadanlıqlar onların təxmin edilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən köhnəlmə hesablanır. Tikilməkdə olan aktivlər üçün köhnəlmə hesablanır.

Qrupun əmlak, tikili və avadanlıqlarının (neft-qaz əmlakından başqa) təxmin edilən faydalı istifadə müddəti aşağıda göstərilir:

Binalar və tikililər	12-40 il
Maşın və avadanlıqlar	3-50 il
Gəmilər	25 il

Əmlak, tikili və avadanlıqların faydalı istifadə müddəti hər il nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onların faydalı istifadə müddətindəki dəyişikliklər sonrakı dövrdən etibarən uçota alınır.

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Qrupun həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Əgər Qrup aktivlərini fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözləyirsə və əlavə qalıq dəyərinin mövcud olmadığı nəzərdə tutulursa, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri lazım olduqda hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

Əməliyyat lizinqləri

Qrup lizinq alan qismində çıxış etdikdə və lizinq obyektlərinin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və faydalar lizinq verən tərəfindən Qrupa ötürülmədikdə, əməliyyat lizinqi müqavilələri üzrə cəmi ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə qeydə alınır.

Lizinqin müddəti lizinq alan tərəfindən əmlakın lizinqə götürülməsi üçün əlavə şərtlərlə birlikdə müqavilənin imzalanması ləğv oluna bilməyən dövrdür. Lizinq müddəti ləğv edilə bilməyən ehtiva müddətdir ki, lizinq alan aktivin həmin müddətə lizinqə götürmək müqaviləsini imzalamış və hər hansı əlavə müddətləri də nəzərə almaqla lizinq alan əlavə ödənişlər etməklə və ya əlavə ödənişlər etmədən lizinq müddətinin əvvəlində bu hüququn istifadə edilməsinə kifayət qədər əmin olduğu halda, əmlakın lizinq müddətini artırmaq hüququna malikdir.

Əmlak, əməliyyat lizinqinin şərtlərinə əsasən lizinqə verildikdə lizinq ödənişləri üzrə debitor borcları lizinqin ümumi müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metodundan istifadə etməklə lizinq gəliri kimi uçota alınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qudvil

Qudvil ilkin olaraq məcmu ödənişin və qeyri-nəzarət paylarının müəyyən edilə bilən xalis aktivlər və güman olunan öhdəliklərdən artıq hissə olan dəyəri kimi hesablanır. Əgər bu məbləğ əldə edilmiş törəmə müəssisənin xalis aktivlərinin ədalətli dəyərindən azdırsa, bu fərq gəlir və ya zərər kimi qeydə alınır.

İlkin tanınmadan sonra qudvil maya dəyərindən hər hansı qalıq dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla ölçülür. Dəyərsizləşmə testi üçün müəssisələrin birləşməsindən yaranan qudvil, yaranma tarixindən başlayaraq Qrupun birləşmədən fayda götürə biləcək hər bir PVYV-nə alınan müəssisənin sair aktiv və ya öhdəliklər bu vahidlərə ayırmasından asılı olmayaraq paylanır. Qudvil PVYV-in bir hissəsi olduğu və vahid nəzdində fəaliyyətin bir hissəsi ləğv olunduğu təqdirdə həmin fəaliyyətə aid edilən qudvil onun ləğv olunmasından yaranan gəlir və zərərin müəyyən edilməsi üçün ləğv olunan fəaliyyətin balans dəyərinə daxil olunur. Bu cür hallarda silinən qudvil ləğv olunan fəaliyyətin müvafiq dəyəri və qalan PVYV-in dəyəri əsasında ölçülür.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Qeyri-maddi aktivlərə hüquqlar və proqram təminatı, patentlər, lisenziyalar, müştəri ilə münasibətlər, ticarət adı, sudan istifadə hüquqları və işlənmə layihələri daxildir.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən olaraq qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər onların faydalı iqtisadi müddəti ərzində bərabər hissələrlə amortizasiya edilir və dəyərsizləşmə bilməsinə dair əlamət mövcud olduqda dəyərsizləşmə üzrə qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya dövrü və amortizasiya metodu ən azı hər bir hesabat dövrünün sonunda nəzərdən keçirilir. Gözlənilən faydalı istifadə müddəti və ya aktiv üzrə daxil olacaq gələcək iqtisadi səmərənin gözlənilən istifadə modelində baş verən dəyişikliklər müvafiq olaraq amortizasiya dövrünü və ya metodunu dəyişdirməklə uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi qeydə alınır. Məhdud faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyasında tanınır.

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya edilmir, lakin fərdi qaydada və ya pul vəsaitlərini yaradan biznes vahidləri səviyyəsində hər il dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi qeyri-müəyyən istifadə müddətinin uyğun olmaqla davam edə biləcəyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. İstifadə müddəti uyğun olmadıqda, istifadə müddəti sonrakı dövrdən etibarən qeyri-müəyyən müddətdən məhdud müddətə dəyişdirilir.

(a) Hüquqlar və proqram təminatı

Proqram təminatı yığılmış amortizasiyanı çıxmaqla, maya dəyərində qeydə alınır. Amortizasiya, bu cür aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən hesablanır. Torpaq üzərində mülkiyyət hüquqlarına su bəndlərindən, fabrik ərazisindən, liman ərazisindən, sahənin işlənməsi, sahə və su ötürmə xəttindən istifadə hüquqları daxildir. Petkim Petrokimya Holding A.Ş. ("Petkim") şirkətinin alışı zamanı (Qeyd 16) əldə edilmiş torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış, və qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya olunmayan su ötürmə xətti istisna olmaqla, alış tarixindən başlayaraq qeyri-maddi aktivlərin qalan faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir.

(b) Müştəri ilə münasibətlər

Petkim şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi kimi əldə edilmiş müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 22 illik faydalı istifadə müddətləri ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 16).

SOCAR Switzerland şirkətinin xalis aktivlərinin bir hissəsi olaraq alınmış Müştəri ilə münasibətlər əvvəlcə 30 iyun 2012-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyerdə uçota alınmışdır və əldə etmə tarixindən başlayaraq qalan istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanmışdır. Pərakəndə kartların yekun müştərilərinin hesablanmış istifadə müddəti 18 ildir, pərakəndə paylama şəbəkəsi və yanacaq üzrə müştərilərin istifadə müddəti isə 30 ildir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Qeyri-maddi aktivlər (davamı)

(c) *Petkim ticarət adı*

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş Petkim ticarət adı əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyərdə uçota alınmışdır. Petkim ticarət adı qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olduğu üçün amortizasiya edilmir (Qeyd 16).

(d) *Sudan istifadə hüquqları*

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş sudan istifadə hüquqları əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyərdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 47 illik faydalı istifadə müddəti ərzində amortizasiya edilmişdir (Qeyd 16).

(e) *İnkişaf layihələri*

Petkim şirkətinin alışı zamanı əldə edilmiş inkişaf layihələri (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların layihələşdirilməsi və sınaqdan keçirilməsi) əvvəlcə 30 may 2008-ci il tarixinə MHBS 3-ə əsasən ədalətli dəyərdə uçota alınmış və alış tarixindən başlayaraq onların 5 illik faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən amortizasiya edilmişdir. İnkişaf layihələri ilə bağlı çəkilmiş xərclər (yeni və ya təkmilləşdirilmiş məhsulların tərtibatı və sınaqdan keçirilməsinə aid olan) layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılmasını nəzərə alaraq gerçəkləşəcəyi ehtimal edildikdə və yalnız xərclər etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bildikdə, qeyri-maddi aktivlər kimi uçota alınır. Tədqiqat və işlənmə fəaliyyəti ilə bağlı sair xərclər yarandığı dövrdə xərc kimi uçota alınır. Qeyri-maddi aktivlər dəyərsizləşdikdə, onların balans dəyəri bərpa dəyərində azaldılır. Qeyri-müəyyən istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiyaya silinmir, lakin hər il dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılır.

Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı istifadə müddətləri hər bir hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və lazım olduqda onlara düzəlişlər edilir.

Mənfəət vergisi

Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında mənfəət vergisi hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya qüvvəyə minmiş müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq hesablanmışdır. Mənfəət vergisi xərci cari və təxirə salınmış mənfəət vergisindən ibarətdir və bu və ya sair dövrdə vergi təsiri sair ümumi gəlirlərdə və ya bilavasitə kapitalda uçota alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərər kimi əks etdirilir.

Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə bağlı vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlik metodundan istifadə etməklə, aktiv və öhdəliklərin vergi bazası və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında onların balans dəyəri arasında yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam hesablanır. Təxirə salınmış vergi aktiv, qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş vergi dərəcələrinə (və qanunvericiliyə) əsasən hesablanır və müvafiq təxirə salınmış vergi aktivinin realizasiya ediləcəyi və ya təxirə salınmış vergi öhdəliyinin yerinə yetiriləcəyi halda tətbiq edilməsi gözlənilir.

Təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi cari vergi aktivləri və cari vergi öhdəliklərinin əvəzləşdirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq olduqda, eləcə də qalıqları xalis şəkildə əvəzləşdirmək niyyəti mövcud olduğu halda təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri eyni vergi orqanı tərəfindən vergiyə cəlb edilən müəssisə və ya vergiyə cəlb edilən ayrı-ayrı müəssisələrə tətbiq edilmiş vergilərə aid olduqda həyata keçirilə bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivləri müvəqqəti fərqlərin istifadə olunma bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi, Qrupun müvəqqəti fərqlərin bərpası dövrünə nəzarət etməsi və müvəqqəti fərqlərin yaxın gələcəkdə bərpa edilməməsi ehtimal olunan hallar istisna olmaqla, törəmə və asılı müəssisələrə investisiyaların qoyulmasından yaranan müvəqqəti fərqlər üçün hesablanır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Mənfəət vergisi (davamı)

Mənfəət və ya zərərə daxil olmayan əməliyyatlara aid təxirə salınmış vergi ya sair cari gəlirdə, ya da birbaşa kapitalda tanınır.

Təxirə salınmış mənfəət vergisi, aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatın, eləcə də əmlak, tikili və avadanlıqların ilkin dəyəri üzrə müvafiq düzəlişlərin uçota alınması və sonrakı dövrdə qiymətləndirilməsindən yaranan müvəqqəti fərqlər üçün tam şəkildə hesablanır.

Mal-material ehtiyatları

Mal-material ehtiyatları maya dəyəri və xalis satış dəyəri arasında ən aşağı olan dəyerdə qeydə alınır. Maya dəyəri orta çəki metodu ilə müəyyən edilir. Maya dəyərində birbaşa alışı xərcləri, hasilat xərcləri, nəqliyyat və istehsal xərcləri (normal iş həcmində əsasən) daxildir.

Dövlət qrantları

Dövlət qrantları onların Qrup tərəfindən alınması və Qrupun bu qrantlarla bağlı bütün şərtləri yerinə yetirəcəyi təqdirdə əsaslı əminlik yarandıqda ədalətli dəyərlə uçota alınır. Əmlak, tikili və avadanlıqların alınması ilə bağlı alınmış qrantlar uzunmüddətli öhdəliklərdə təxirə salınmış gəlir kimi uçota alınır və müvafiq aktivlərin gözlənilən faydalı istifadə müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən mənfəət və ya zərərdə gəlirə aid edilir.

Qrant xərcə aid olduğu təqdirdə, kompensasiyası nəzərdə tutulan aidiyyəti xərclər məsrəflərə silindiyi dövrlər üzrə sistemlik şəkildə gəlir kimi tanınır.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Qrup qurğu və ya avadanlığın bir hissəsinin sökülməsi və ya ləğv edilməsi və onların yerləşdiyi ərazini bərpa etməsi üzrə öhdəliyə malik olduqda və həmin öhdəliklə bağlı əsaslı təxminlər irəli sürüldükdə aktivlərin silinməsi ilə bağlı xərclər üzrə öhdəliklər uçota alınır. Neft və təbii qazın hasilatı və ya nəqli üçün nəzərdə tutulan qurğular kimi yeni qurğularla bağlı öhdəliklər tikinti və ya quraşdırılma zamanı uçota alınır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəlik qanunvericilikdə baş vermiş dəyişiklik ilə əlaqədar olaraq qurğunun istismar dövrü ərzində yarana bilər. Uçota alınmış məbləğ yerli şərait və tələblərə uyğun olaraq müəyyən edilmiş gözlənilən gələcək xərclərin cari dəyərini əks etdirir.

Bundan əlavə, əmlak, tikili və avadanlıqların maya dəyərində aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün təxmin edilən öhdəliklərin məbləği həcmində düzəliş aparılır.

Gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklərə görə öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş hər hansı dəyişiklik ehtiyat və əmlak, tikili və avadanlıqlar üzrə kapitallaşdırılmış müvafiq xərclərə düzəliş kimi göstərilir. Tamamilə köhnəlmiş qurğu və ya avadanlığın sökülməsi və ya ləğv edilməsi üçün gələcək xərclərin məbləği və müddəti ilə bağlı təxminlərdəki dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda uçota alınır. Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş nəticəsində öhdəliyin cari dəyərində baş vermiş dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda maliyyə xərcləri kimi göstərilir.

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlara qeyri-müəyyən müddət və ya məbləğə malik olan öhdəliklər daxildir. Qrup keçmiş hadisələr nəticəsində hüquqi və ya işgüzar praktikadan irəli gələn öhdəliklərə malik olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün Qrupdan iqtisadi resursların sərf olunmasının ehtimalı böyük olduqda və öhdəliklərin məbləği kifayət qədər dəqiq ölçülə bildikdə ehtiyatlar uçota alınır. Ehtiyatlar gələcək əməliyyat zərərləri üçün uçota alınır.

Bir sıra analogi öhdəliklər mövcud olduqda, həmin öhdəliklərin yerinə yetirilməsi məqsədilə resursların sərf olunması ehtimalı ümumilikdə bütün öhdəliklər üçün müəyyən edilir. Ehtiyat, hətta öhdəlik ilə eyni sinfə daxil olan hər-hansı bir ayrıca maddə üzrə resursların sərf olunması ehtimalı az olduqda belə qeydə alınır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar (davamı)

Ehtiyatlar vergidən əvvəl faiz dərəcəsindən istifadə etməklə, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan xərclərin cari dəyəri ilə qiymətləndirilir. Vergidən əvvəl faiz dərəcəsi pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və öhdəliklərə xas olan riskləri əks etdirir. Vaxtın keçməsinə görə ehtiyatlardakı artım faiz xərcləri kimi uçota alınır.

Dövlətə ayırmalar

Dövlətə ayırmalar hökumətin xüsusi qərarlarına uyğun olaraq dövlət büdcəsinə, ayrı-ayrı dövlət agentliklərinə və hökumətin həyata keçirdiyi layihələrə Qrup tərəfindən pul şəklində qoyuluşları və ya maliyyələşdirməni əks etdirir.

Bu cür ayırmalar kapitalın azalması kimi uçota alınır. Pul şəklində olmayan ayırmalar köçürülmüş aktivlərin balans dəyərində qeydə alınır.

Dövlətin ayırmaları

Dövlətin ayırmaları pul qoyuluşları, sair dövlət müəssisələrinin köçürülməsi və ya Hökumətin sair müəssisələrdəki payının bütövlüklə və ya qismən köçürülməsi formasında həyata keçirilir. Qrupa dövlət müəssisələrinin köçürülməsi keçirilən müəssisənin ədalətli dəyəri olan məbləğdə kapital hesabatı vasitəsilə qoyuluş kimi tanınır (Hökumət sair müəssisələrdəki payını köçürdüyü halda – müvafiq müəssisənin ədalətli dəyərində köçürülmüş pay).

Əlavə Dəyər Vergisi

Vergi orqanları satış və alış əməliyyatları üzrə əlavə dəyər vergisinin ("ƏDV") xalis ödənilməsinə icazə verir.

ƏDV üzrə kreditor borcu

ƏDV üzrə kreditor borcu hesabat tarixində əvəzləşdirilmiş alışlar üzrə ƏDV-ni çıxmaqla, müştərilərə satışların tanınması zamanı vergi orqanlarına ödənilməli olan satış üzrə ƏDV məbləğidir. Hesabat tarixində əvəzləşdirilməmiş satışlar üzrə ƏDV (əvəzləşdirilən ƏDV) həmçinin ƏDV üzrə kreditor borcuna daxildir. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat yaradıldıqda, dəyərsizləşmə üzrə ehtiyat lazım olduqda ƏDV daxil olmaqla, debitor borcunun ümumi məbləğində qeydə alınır. ƏDV üzrə müvafiq təxirə salınmış öhdəlik vergi məqsədləri üçün debitor borcu silinənə qədər saxlanılır.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV hesabat tarixində əvəzləşdirilməmiş alışlara aiddir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışlar üçün ödəniş aparıldıqda satışlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər.

AÇG və Şah Dəniz HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq AzaÇG və AzŞD-dən vergi orqanlarının verdiyi və müvafiq olaraq 19 sentyabr 2019-cu il və 3 iyun 2026-cı il tarixlərində qüvvədə olan ƏDV şəhadətnamələrinə uyğun olaraq müvafiq HPBS əsasında Azərbaycan Respublikasında podratçı tərəfə sıfır faiz ƏDV tətbiq edilir.

Gəlirlərin uçotu

Gəlirlər, Qrupun adi fəaliyyət gedində satılmış mallar və ya göstərilmiş xidmətlərə görə alınmış və ya alınacaq məbləğin ədalətli dəyərini əks etdirir. Gəlirlər, Qrup daxilində satışlar silinməklə ƏDV, mənfəət, güzəşt və satışdan tutulan sair vergilər (əgər mövcuddursa) çıxılmaqla göstərilir.

Xam neftin satışından yaranan gəlirlər adətən neftin tankərə və ya sair nəqliyyat vasitələrinə yükləndiyi zaman xam neft üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər adətən məhsulların yükləndiyi zaman məhsul üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır. Təbii qazın satışından yaranan gəlirlər qaz sayğaclarındakı göstəricilərə (hər ay nəzarət edilir) və sonuncu göstəricidən hesabat dövrünün sonuna qədər istehlakçıların proqnozlaşdırılan qaz sərfiyyatına əsasən hesablanır. Təbii qazın qiyməti və qazın nəqli tarifləri Azərbaycan Respublikasının Tarif Şurası tərəfindən müəyyən edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Gəlirlərin uçotu (davamı)

Sair malların satışından yaranan gəlirlər, mallar üzrə mülkiyyət hüququ ilə bağlı risk və faydaların ötürüldüyü anda qeydə alınır.

Xidmətlərin realizasiyası müqavilə üzrə göstəriləcək ümumi xidmətlərə proporsional olaraq faktiki göstərilmiş xidmətlərə əsasən qiymətləndirilən konkret əməliyyatın tamamlanma mərhələsinə istinadən həmin xidmətlərin göstərildiyi uçot dövründə qeydə alınır.

Faiz gəlirləri effektiv faiz metodundan istifadə etməklə maliyyələşdirmə vaxtına proporsional şəkildə gəlirə daxil edilir.

Xam neftin overlifti/anderlifti

Xam neftin overlifti və ya anderlifti birgə fəaliyyətdəki tərəfdaşın əldə etdiyi neftin həcmi ilə onun hasilatdakı iştirak payı arasındakı fərqdən yaranır. Anderlift, satış kimi xam neftin yüklənmə məntəqəsində anderlifter tərəfindən overlifterə satışı zamanı uçota alınır. Overlift, alış kimi xam neftin overlifter tərəfindən anderlifterdən alınması zamanı uçota alınır. Anderliftin həcmi Qrupun maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında aktiv kimi, overliftin həcmi isə öhdəlik kimi göstərilir. Overlift öhdəliyi və ya anderlift aktivinin ilkin uçotu yüklənmə tarixinə xam neftin bazar qiyməti ilə aparılır. Overlift/anderlift öhdəlikləri və aktivlərinin hesabat tarixindən sonrakı dövrdə uçotu müvafiq əməliyyat sazişlərində nəzərdə tutulan şərtlərdən asılıdır.

Bu cür şərtlər tərəflər arasında overlift/anderlift qalıqlarının nağd pulla hesablaşmasına imkan yaradarsa, həmin qalıqlar ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə ədalətli dəyerdə yenidən qiymətləndirilir. Xam neftin təhvilə nəticəsində yaranmış overlift/anderlift qalıqları ilkin uçotdan sonrakı hesabat tarixlərinə balans dəyəri və ədalətli dəyerdən ən aşağı olanı ilə qeydə alınır.

İşçilərə ödənişlər

Əmək haqları, Azərbaycan Respublikası Dövlət Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar (məsələn səhiyyə xidmətləri və uşaq bağçaları) Qrupun işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlərin göstərildiyi ildə hesablanır.

Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri haqqında məlumat daxili hesabat qaydalarına əsasən əməliyyat məsələləri ilə bağlı Qrupun əsas qərar qəbul edən şəxsinə təqdim edildiyi formatda göstərilir. Gəlirləri, maliyyə nəticələri və ya aktivləri bütün seqmentlərin on faizini və ya artıq hissəsini təşkil edən seqmentlər ayrıca açıqlanır.

Əlaqəli tərəflər

Əlaqəli tərəflər haqqında məlumat BMUS 24-ə "Əlaqəli tərəflər barədə açıqlamalar" uyğun olaraq açıqlanır.

Dövlətin iqtisadi və sosial siyasəti Qrupun maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat nəticələrinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsir edir. Dövlət tərəfindən Qrupun üzərinə Azərbaycan Respublikasındakı müştərilərə dövlətin nəzarət etdiyi qiymətlərlə davamlı olaraq neft və qaz təchiz etmək öhdəliyi qoyulmuşdur. Dövlətlə əməliyyatlara Qeyd 21-də göstərilən vergilər daxildir.

Əlaqəli tərəflər öz aralarında əlaqəli olmayan tərəflərin apara bilmədiyi əməliyyatları həyata keçirə bilər. Bununla yanaşı, əlaqəli tərəflər arasında aparılan əməliyyatların şərtləri, müddətləri və məbləğləri əlaqəli olmayan tərəflər arasında aparılan əməliyyatlarla eyni olmaya bilər.

Əlaqəli tərəflərlə aparılan əməliyyatların xarakterinə görə onlar kommersiya cəhətdən müstəqil tərəflər arasında həyata keçirilən əməliyyatların şərtlərinə uyğun hesab edilə bilməz.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr

Qrupun maliyyələşdirilən tərəf kimi iştirak etdiyi maraqların ötürülməsi haqqında müqavilə maliyyələşdirən tərəfin hər iki tərəfin iştirak payı olduğu layihədə maliyyələşdirilən tərəfin hasilatdan əvvəlki xərclərinin bir hissəsini və ya hamısını ödəmək üçün razılaştığı müqavilədir. Layihə uğursuz olduqda, maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkdiyi xərclər ona ödənilmir. Layihə uğurlu olarsa, maliyyələşdirən tərəfin çəkdiyi xərclər maliyyələşdirilən tərəfə aid olan hasilatdakı pay üzrə daxilolmalardan nağd pul şəklində və ya maliyyələşdirilən xərclər tam bərpa edilənə qədər hasilatdan qeyri-proporsional yüksək pay əldə etməklə ödənilir.

Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələrin şərtlərindən asılı olaraq, Qrup həmin müqavilələri maliyyələşdirmə müqaviləsi və ya alqı-satqı müqaviləsi kimi tanıyır.

Maliyyələşdirmə müqavilələrində maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfi maliyyə vəsaiti ilə təmin etməsi və təmin edilmiş vəsaitlər üzrə borcverəndən faiz alması ehtimal edilir. Bu halda əlavə hasilat hüququ müqaviləni dəstəkləyən təminat kimi çıxış edir.

Alqı-satqı müqaviləsində maliyyələşdirilən tərəf effektiv olaraq layihədəki payını tam və ya qismən maliyyələşdirən tərəfə satır. Layihə uğurlu olduğu təqdirdə, maliyyələşdirən tərəfin daxilolmalardakı payının artması müqabilində layihəni maliyyələşdirməsi tələb olunur və maliyyələşdirilən tərəfin daxilolmalardakı payı azalır. Qrupun hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tanınmış alış/satış tipli razılaşması yoxdur.

Layihələrin kəşfiyyat mərhələsində layihələrin nəticələri və maliyyələşdirən tərəfin maliyyələşdirilən tərəfin adından çəkilmiş xərcləri qaytarması ehtimalı qeyri-müəyyən olduqda, Qrup maraqların ötürülməsi ilə bağlı əməliyyatları və qalıqları konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında qeydə almır.

Biznes olmayan törəmə müəssisənin təcridən alınması

Əvvəllər asılı müəssisələrə investisiya kimi uçota alınmış törəmə müəssisənin təcridən alınması kapital metodu əsasında balans dəyəri olan məbləğlə (bu məbləğ asılı müəssisədə ilkin dəyərə aiddir) tanınır və həmin məbləğə asılı müəssisə üzərində nəzarət əldə etmək üçün Qrupun əlavə investisiyalarının dəyəri ("fərz edilən" ilkin dəyər) əlavə edilir.

Asılı müəssisə üzərində nəzarət əldə edildikdən sonra, Qrupun törəmə müəssisəsinə çevrilir və "fərz edilən" ilkin dəyər törəmə müəssisənin fərdi müəyyən edilə bilən aktivlərinə və ya öhdəliklərinə aşağıdakı kimi bölüşdürülür:

- ▶ monetar aktivlər və monetar öhdəliklər ədalətli dəyərlə tanınır;
- ▶ monetar aktivlərin və monetar öhdəliklərin ədalətli dəyəri çıxıldıqdan sonra qalan "fərz edilən" ilkin dəyərin məbləği alış tarixində ədalətli dəyərlər əsasında qeyri-monetar aktivlərə və ya qeyri-monetar öhdəliklərə bölüşdürülür.

Satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar

Uzunmüddətli aktivlərin və satılıq əməliyyat qruplarının balans dəyəri istifadənin davam etdirilməsi deyil satış əməliyyatı nəticəsində bərpa olunacaqsə, Şirkət onları satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edir. Satış və ya paylanma üçün saxlanılan bu cür uzunmüddətli aktivlər və satılıq əməliyyat qrupları onların balans dəyəri ilə ölçülür.

Paylanma üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif etmə meyarı yalnız paylanma ehtimalı yüksək olanda və aktiv və ya satılıq əməliyyat qrupu cari vəziyyətində dərhal paylanmaq üçün hazır olanda yerinə yetirilmiş hesab olunur. Paylanmanı başa çatdırmaq üçün görülmüş tədbirlər onu göstərməlidir ki, paylanmaya əhəmiyyətli dəyişikliklərin edilməsi və ya həmin paylanma haqqında qərarın ləğv edilməsi ehtimalı yoxdur. Rəhbərlik təsnifat tarixindən bir il ərzində gözlənilən paylanmanı həyata keçirmək öhdəliyini daşıyır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

2 Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası və mühüm mühasibat uçotu prinsipləri (davamı)

Satış və ya əsas şirkətin kapital sahiblərinə paylanması üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar (davamı)

Əmlak, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlər satış və ya paylanma üçün saxlanılan aktivlər kimi təsnif edilərsə, onlarla əlaqəli köhnəlmə və ya amortizasiya hesablanmır. Satış və ya paylanma üçün saxlanılan aktivlər və öhdəliklər kimi təsnif edilmiş maddələr maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca olaraq cari maddələr kimi əks etdirilir.

Satılıq əməliyyat qrupu aşağıdakı hallarda dayandırılmış əməliyyatlar kateqoriyasına aid edilir:

- ▶ Ayrıca əsas fəaliyyət növü və ya əməliyyatların coğrafi ərazisidir;
- ▶ Ayrıca əsas fəaliyyət növü və ya əməliyyatların coğrafi ərazisini silmək üçün vahid əlaqələndirilmiş planın bir hissəsidir; və ya
- ▶ Yalnız yenidən satmaq məqsədilə əldə edilmiş törəmə müəssisədir.

Dayandırılmış əməliyyatlar davam edən əməliyyatların nəticələrindən çıxarılır və mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda dayandırılmış əməliyyatlardan vergidən sonra əldə edilmiş mənfəət və ya zərər kimi vahid məbləğ formasında təqdim edilir. Konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına bütün qeydlərə davam edən əməliyyatlardan məbləğlər daxildir.

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri

Qrup hesabatlarında əks etdirilən aktiv və öhdəliklərin məbləğlərinə təsir göstərən təxminlər və fərziyyələr irəli sürür. Həmin təxminlər və fərziyyələr müntəzəm olaraq rəhbərliyin təcrübəsinə və sair amillərə, həmçinin rəhbərliyin fikrincə mövcud şəraitə uyğun olaraq əsaslandırılmış gələcək hadisələr üzrə təxminlərə əsasən təhlil edilir. Uçot siyasətinin tətbiqi zamanı rəhbərlik həmçinin peşəkar mülahizələr irəli sürür. Konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında əks etdirilən məbləğlərə daha çox təsir göstərən peşəkar mülahizələr və hesabat tarixinə aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində əhəmiyyətli düzəlişlərin edilməsinə səbəb olan təxminlərə aşağıdakılar daxildir:

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi

Neft və qaz ehtiyatları Qrupun investisiya sahəsində qərar qəbul edilməsi prosesində əsas elementlərdir. Onlar həmçinin dəyərsizləşmə üzrə yoxlanmanın mühüm elementləridir. Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatlarında, xüsusilə də təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlarda baş vermiş dəyişikliklər mənfəət və ya zərər və sair ümumi gəlir haqqında hesabatda əks olunan istehsal həcmindən asılı olaraq amortizasiya xərclərinə təsir göstərir.

Təsdiqlənmiş neft və qaz ehtiyatları mövcud iqtisadi və əməliyyat şəraitində (yeni qiymətləndirmə tarixinə qiymətlər və xərclər) geoloji və mühəndislik məlumatlarının gələcək illərdə məlum yataqlardan məsrəflərin ödənilməsinə kifayət qədər əminliklə göstərdiyi xam neft və təbii qazın qiymətləndirilmiş miqdarıdır. Təsdiqlənib işlənmiş ehtiyatlar dedikdə mövcud quyularda mövcud avadanlıqlar və onların istismar üsulları vasitəsi ilə bərpa edilməsi gözlənilən ehtiyatlar başa düşülür. Neft və qaz ehtiyatlarının ilkin qiymətləndirmələri mahiyyət etibarilə qeyri-müəyyəndir, mülahizələrin tətbiq edilməsini tələb edir və gələcəkdə yenidən baxılmalıdır.

Müvafiq olaraq, təsdiqlənib işlənmiş və ya təsdiqlənmiş ehtiyatlara əsaslanan maliyyə və uçot ölçüləri də (tükənmə və amortizasiya xərcləri və aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar) dəyişə bilər. Təsdiqlənmiş ehtiyatlar rezervuarlara və quyulara dair mövcud məlumatlara istinadən qiymətləndirilir. Yeni məlumatlara (misal üçün, məhsulun qiymətləri, müqavilə şərtləri və ya işlənmə planları daxil olmaqla, qazma və hasilatla bağlı fəaliyyət və ya iqtisadi amillərdə dəyişikliklər) əsasən təsdiqlənmiş ehtiyatlarla bağlı bütün qiymətləndirmələrə (artırılması və ya azaldılması istiqamətində) yenidən baxılmalıdır. İşlənmə planları haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir. İşlənmə və hasilat fəaliyyəti haqqında yeni məlumatların əldə edilməsi nəticəsində karbohidrogen ehtiyatlarının texniki istismar müddətində baş verən dəyişikliklər illik yenidən qiymətləndirmələrin aparılmasının əsas səbəbidir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Neft və qaz ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi (davamı)

Ümumiyyətlə, işlənmemiş və ya qismən işlənmiş yataqlarla bağlı ehtiyatlar üzrə qiymətləndirmələr, işlənmemiş və ya tükənən yataqlara nisbətən, gələcək istismar müddəti ərzində daha böyük qeyri-müəyyənliyə məruz qalır. Yataqda hasilat işləri başlandıqda, əlavə quyuların qazılmasına və ya hasilat şəraitində olan rezervuarın uzunmüddətli fəaliyyətinə dair əlavə məlumatlar əldə etdikdən sonra, təsdiqlənmiş ehtiyatların miqdarına gələcəkdə yenidən baxılmalıdır. Bu yataqlar işləndikcə, yeni məlumatlar dəyişikliklərə gətirib çıxara bilər.

1 yanvar 2017-ci il tarixinə SOCAR-ın təsdiqlənmiş ehtiyatları Neft Ehtiyatlarının İdarə Edilməsi Sisteminin qaydalarına uyğun olaraq müstəqil rezervuar mühəndisləri tərəfindən hazırlanmış hesabatlarla əsaslanır.

Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Bundan sonra Qeyd 22-də müzakirə edildiyi kimi, rəhbərlik neft və qaz hasilatı obyektlərinin, kəmərlərin və köməkçi avadanlıqların istismardan çıxarılması və bu aktivlərin gələcək dəyəri və faydalı istifadə müddətinə dair təxminlərə əsasən ətraf mühitin bərpası məqsədilə gələcək xərclər üçün ehtiyatlar yaradır. Gələcək aktivlərin dəyərsizləşməsi üzrə öhdəliklərin müəyyənləşdirilməsi mürəkkəb məsələdir və rəhbərlikdən uzaq gələcəkdə baş verəcək öhdəliklərin silinməsinə dair təxminlərin və mülahizələrin yaradılmasını tələb edir. Mövcud öhdəliklərin ölçüsündə baş verən dəyişikliklər təxmin edilmiş vaxt, gələcək xərclər və ya qiymətləndirmədə istifadə edilmiş diskont dərəcələrində baş verən dəyişikliklər nəticəsində yaranabilir.

Qrup, aktivlərin silinməsi üzrə öhdəliklərini Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Şərhi Komitəsi (BMHŞK) 1, "İstismardan Çıxarılma, Bərpa üzrə Mövcud və Oxşar Öhdəliklərdə Dəyişikliklər" haqqında qaydalara uyğun olaraq qiymətləndirir. Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərtlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun aktivlərin silinməsi üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatlar subyektiv xarakter daşıdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. Neft və qaz hasilatı obyektlərinin istismardan çıxarılması, o cümlədən ləğv etmə və sahənin bərpası xərcləri ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 31 dekabr 2016-cı il tarixinə 968 AZN (2015-ci il: 748 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Rəhbərlik ləğv etmə və sahənin bərpa xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 5.59 faiz dərəcəsindən 8.24 faiz dərəcəsinədək (2015-ci il: 5.95-8.28 faiz) civarında olmuşdur. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcəsi hesabat tarixinə Azərbaycanda neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 124 AZN az / 185 AZN çox olardı.

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər

Qeyd 23-də göstərilirdiyi kimi, Qrup yaranmasından əvvəlki dövrlərdə göstərdiyi fəaliyyət və irsi olaraq həyata keçirdiyi əməliyyatlar nəticəsində əsasən Abşeron yarımadası ərazisində ətraf mühitə dəymiş zərərin ödənilməsi üçün təxmin edilən xərclər üçün ehtiyat ayırır.

Ehtiyat kimi uçota alınmış məbləğ mövcud öhdəliyin hesabat tarixinə qüvvədə olan qanunvericiliyə və qaydalara uyğun olaraq yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan məsrəflər üzrə ən dəqiq təxminləri əks etdirir və həmçinin qanunvericilik, qaydalar və onlara dair müvafiq şərtlərin dəyişdirilməsi və yenidən işlənməsi ilə əlaqədar olaraq dəyişə bilər. Hökumət orqanları ətraf mühitlə bağlı qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Bu səbəbdən Qrupun ətraf mühitin bərpası üzrə əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər. Bu ehtiyatların subyektiv xarakter daşıdığına görə belə xərclərin məbləği və yaranma müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə ətraf mühitin bərpası ilə bağlı təxmin edilmiş öhdəlik 76 AZN (2015-ci il: 88 AZN) təşkil etmişdir. Bu şərtlərdən hər hansı birinin dəyişməsi Qrupun ayırdığı ehtiyatlar üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklər (davamı)

Rəhbərlik ətraf mühitin bərpası xərclərini diskontlaşdırmaq üçün istifadə edilən diskont dərəcələrini pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və lazım gəldikdə hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəl faiz dərəcəsi kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə istifadə edilmiş diskont dərəcəsi 8.73 faiz (2015-ci il: 8.59 faiz) təşkil etmişdir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu diskont dərəcələri Azərbaycan Respublikasında neft və qazın kəşfiyyatı, qiymətləndirilməsi, işlənməsi və paylanması sahəsinə aid olan bütün risk və qeyri-müəyyənlikləri müvafiq olaraq əks etdirir. Bu şərtlərdən hər hansı birində baş verən dəyişiklik Qrup tərəfindən uçota alınan ehtiyatlarda düzəlişlərin aparılması ilə nəticələnə bilər. Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, ehtiyatın balans dəyəri müvafiq olaraq, 1 AZN az / 1 AZN çox olardı.

Əmlak, tikili və avadanlıqlar və qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti

Rəhbərlik, əmlak, tikili və avadanlıqlarını və qeyri-maddi aktivlərin təxmin edilən faydalı istifadə müddətini və müvafiq amortizasiya xərclərini müəyyən edir. Bu təxminlər, Qrupun həmin aktivlər üzrə iqtisadi səmərə əldə etməyi planlaşdırdığı dövrə əsaslanır. Faydalı istifadə müddəti əvvəlki illərdə təxmin edilmiş faydalı müddətdən aşağı olanda rəhbərlik amortizasiya xərcini artırır və ya ləğv edilmiş və ya satılmış texniki cəhətdən köhnəlmiş aktivləri balansdan silir. Faydalı istifadə müddətinə ən azı hər maliyyə ilinin sonunda yenidən baxılır. Yuxarıda qeyd olunan şərtlərin və ya təxminlərin hər hansı birində dəyişiklik olarsa, bu, gələcəkdə amortizasiya dərəcələri üzrə düzəlişlərin aparılmasına gətirib çıxara bilər.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin uçotu

Təxirə salınmış xalis vergi aktivləri vergiyə cəlb olunan gəlirdən gələcək çıxılmalar vasitəsilə əldə olunan mənfəət vergisi məbləğlərindən ibarətdir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda qeydə alınır. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri realizasiya oluna biləcəyi məbləğdə uçota alınır. Vergiyə cəlb olunan gələcək mənfəət və gələcəkdə yaranması ehtimal edilən vergi faydasının məbləğini ehtimal edərkən Rəhbərlik son üç ilin vergiyə cəlb olunan mənfəətindən və mövcud şəraitdə məqbul hesab edilən gələcək gəlirlər üzrə təxminlərdən istifadə edir.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Bərpa edilə bilinməyən aktivlərin balans dəyərini əks etdirən hadisələr və ya şəraitlərə əsasən rəhbərlik hər bir hesabat tarixində bütün qeyri-maliyyə aktivlərinin mümkün dəyərsizləşməsi üzrə hər hansı göstəricilərin olub-olmamasını müəyyən edir. Bu cür göstəricilərə aşağıdakılar daxildir: Qrupun biznes planlarında baş verən dəyişikliklər, qeyri-rentabelli fəaliyyətə gətirib çıxaran əmtəə qiymətlərində dəyişikliklər, məhsul qarışıqlarında olan dəyişikliklər və neft və qaz əmlakına gəldikdə isə – təxmin edilmiş təsdiqlənmiş ehtiyatların əhəmiyyətli dərəcədə azalması. Qudvil və sair qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinə malik olan qeyri-maddi aktivlər hər il və sair vaxtlarda dəyərsizləşmə göstəriciləri olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır. Sair qeyri-maliyyə aktivləri bərpa edilə bilməyən balans dəyərinə dair göstəricilərin mövcud olduğu zaman dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılır.

İstifadə dəyəri hesablanarkən rəhbərlik aktivlər və yaxud PVYV üzrə gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini təxmin edir və onların cari dəyərini hesablamaq üçün uyğun diskont dərəcəsini seçir. 2016-cı ildə bəzi PVYV-in gözləniləndən zəif nəticə göstərməsinə görə Qrup həmin PVYV-in bərpa dəyərlərini təhlil etmişdir və nəticədə 322 AZN (2015-ci il: 254 AZN) məbləğində dəyərsizləşmə xərci yaranmışdır. Bu aktivlər Qrupun neft və qaz, tikinti və emal seqmentlərində istifadə edilir. Potensial olaraq dəyərsizləşmiş aktivin balans dəyərinin hesablanması üçün dəyərsizləşmənin tələb olunduğunu müəyyən edərkən aktivin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilir.

Aktivin bərpa dəyəri onun satışı üzrə məsrəflər çıxılmaqla, ədalətli dəyəri və istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyəridir. Qrupun fəaliyyətinin xarakterini nəzərə alaraq, potensial alıcılar ilə danışıqlar aparılmayana qədər aktivin ədalətli dəyəri haqqında məlumat əldə etmək adətən çətindir.

Müvafiq olaraq, başqa cür qeyd olunmadığı halda aşağıda göstərilən dəyərsizləşmə üzrə xərclərin müəyyən edilməsində istifadə edilən bərpa dəyəri istifadə dəyəridir. Qrup adətən istifadə dəyərini rəhbərliyin təsdiq etdiyi maliyyə büdcəsindəki diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti modelindən istifadə edərək təxmin edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

İstifadə dəyərinin hesablanması istifadə edilən əsas fərziyyələr

Əmlak, tikili və avadanlıqlar üçün istifadə dəyərinin hesablanması aşağıdakı fərziyyələrə görə çox həssasdır:

Hasilatın həcmi

SOCAR-ın istismar etdiyi yataqlardakı hasilatın təxmin edilən həcmi yataqlar ilə bağlı ətraflı məlumatlara əsaslanır və uzunmüddətli planlaşdırma prosesinin bir hissəsi kimi rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş yataqlar üzrə inkişaf planlarını nəzərə alır. Təxminlərə görə ümumi hasilat növbəti 20 il üçün 10 faiz azalsaydı, bu 192 AZN əlavə dəyərsizləşmə xərcinin yaranması ilə nəticələndi.

Əməliyyat xərcləri

Əməliyyat xərcləri keçən ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bunlar büdcə dövrü ərzində gözlənilən inflyasiya dərəcəsini nəzərə almaqla artır.

Ümumi marja

Ümumi marja əvvəlki ilin faktiki rəqəmlərinə əsaslanır. Bu marjalar proqnozlaşdırılan inflyasiya dərəcəsinə uyğun olaraq büdcə dövrü ərzində artırılır.

Kapital məsrəfləri

Təxmin edilən hasilatın həcmi təmin etmək üçün zəruri olan kapital məsrəfləri müəyyən neft yatağı üzrə uzunmüddətli inkişaf planlarına əsaslanır.

Xam neftin qiyməti

Proqnozlaşdırılan istehlak qiymətləri ictimaiyyətə açıq olur.

Təbii qazın qiyməti

Təbii qazın qiymətləri uzunmüddətli satışlar haqqında müqavilələrin şərtləri əsasında hesablanır, yaxud sabitdir, ya da xam neftin qiyməti və digər ilkin məlumatlardan asılı olur.

Diskont dərəcəsi

Pul vəsaitlərinin hərəkəti proqnozlarına tətbiq edilən vergidən əvvəl diskont dərəcəsi müxtəlif PVYV-lər üçün 13.01-19.29 faiz (2015-ci il: 13.70-16.49 faiz) civarında olmuşdur. Diskont dərəcəsinin hesablanması Qrup ilə bağlı spesifik vəziyyətlərə və əməliyyat seqmentlərinə əsaslanır və kapitalın orta çəkili dəyərindən ("KOÇD") irəli gəlir. KOÇD hesablanarkən kapitalın dəyəri oxşar qrup məlumatlarından istifadə etməklə təxmin edilir və borcun dəyəri Qrupun xidmət etməli olduğu faiz hesablanan borc öhdəliklərinə əsaslanır. Xüsusi risklər ayrı-ayrı beta amillərini, bazar riskini və Qrupun həcmi tətbiq etməklə nəzərə alınır. Beta amilləri ictimaiyyətə açıq olan bazar məlumatlarına əsasən hər il qiymətləndirilir. Hesablamada istifadə edilən təxmin edilmiş KOÇD rəhbərliyin təxminindən 1 faiz yuxarı olsaydı, əlavə dəyərsizləşmə zərəri tanınmazdı.

İnflyasiya dərəcələri ilə bağlı təxminlər

İnflyasiya dərəcələri kimi "Oxford Economics and Economic Intelligence Unit" proqnozları istifadə edilmişdir.

Aksiz vergiləri, yol vergiləri və ixrac rüsumları

Neft-qaz və neft məhsulları üzrə aksiz vergiləri, yol vergiləri və ixrac rüsumları neft və qaz əmlakı və avadanlıqları üçün vacib amildir və qüvvəyə minmiş vergi və rüsum dərəcələri əsasında proqnozlaşdırılır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

3 Əhəmiyyətli uçot təxminləri və mülahizələri (davamı)

Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar

Debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatlar müştərilərin debitor borclarının yığılması ehtimalının rəhbərlik tərəfindən qiymətləndirilməsinə əsaslanır. Müştərinin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri, onun müflisləşmə və ya maliyyə strukturunun yenidən təşkilinə məruz qalması ehtimalı və defolt və ya ödənişlərin gecikdirilməsi debitor borclarının potensial olaraq dəyersizləşmiş olmasını əks etdirən göstəricilər hesab edilir. Əgər əsas müştərinin ödəniş qabiliyyətində pisləşmə baş verərsə və ya bu faktiki defolt təxminlərindən yuxarı olarsa, faktiki nəticələr bu təxminlərdən fərqlənə bilər.

Debitor borcları üzrə əlavə pul vəsaitlərinin bərpası gözlənilmədikdə, debitor borcları müvafiq ehtiyatlara silinir.

Dəyersizləşmə üzrə zərərlərə qarşı qiymətləndirilən debitor borcları üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkəti həmin aktivlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinə, rəhbərliyin keçmişdə baş vermiş zərər halları nəticəsində vaxtı keçəcək məbləğlərin həcmi ilə münasibətdə təcrübəsinə və vaxtı keçmiş məbləğlərin geri ödənilməsinə əsasən təxmin edilir. Keçmiş dövrlərə təsir göstərməyən cari şəraitin təsirini əks etdirmək və cari dövrdə mövcud olmayan keçmiş şəraitin təsirini aradan qaldırmaq məqsədilə əvvəlki təcrübə müşahidə edilə bilən cari məlumatlara əsasən tənzimlənir.

Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ehtiyat

Daha sonra 23 sayılı Qeyddə müzakirə edildiyi kimi, Qrup Azərbaycanın əmək məcəlləsinə uyğun olaraq iş yerində xəsarət almış işçilərə kompensasiya ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır və uyğun olara özündə ehtiyat yaradır. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə əmək qabiliyyətinin itirilməsi bağlı ödənişlər üzrə qiymətləndirilmiş öhdəlik 117 AZN (2015-ci il: 99 AZN) təşkil edir.

Rəhbərlik əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ehtiyatın diskontlaşdırılması üçün istifadə edilən diskont dərəcəsinə pulların vaxt dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini və müvafiq hallarda hesabat tarixinə öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki dərəcə kimi müəyyən edir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə istifadə edilən diskont dərəcəsi 8.13 faiz (2015-ci il: 8.29 faiz) olmuşdur. Bundan əlavə, xəsarət almış işçilər üçün ömürlük müavinətlərin hesablanması üçün Qrup ömürüzunluğunu kişi və qadınlar üçün, müvafiq olaraq, 71 və 76 yaş müəyyən etmişdir. Bu şəraitlərin hər hansı birində dəyişikliklər Qrupun qeydə aldığı ehtiyatlarda düzəlişlərin edilməsi ilə nəticələnə bilər.

Hesablamada istifadə edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1% çox / az olsa, ehtiyatın balans dəyəri, müvafiq olaraq, 7 AZN az / 8 AZN çox olardı.

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərtlərin tətbiqi

1 yanvar 2016-cı il tarixində və ya bu tarixdən sonra qüvvəyə minən MHBS-yə aşağıdakı düzəlişlər istisna olmaqla qəbul edilmiş mühasibat uçotu qaydaları keçən maliyyə ilinin uçot qaydalarına uyğundur:

14 sayılı MHBS "Tənzimlənən təxirə salınmış hesablar"

14 sayılı MHBS qeyri-məcburi standartdır. Bu standart nəzərdə tutur ki, fəaliyyəti faiz dərəcələri əsasında tənzimlənən müəssisələr, MHBS-ni ilk dəfə tətbiq edərkən, faiz dərəcələri əsasında tənzimlənən hesabların qalıqlarına əvvəl tətbiq etdikləri uçot qaydalarının əksəriyyətini tətbiq etməyə davam edə bilər. 14 sayılı MHBS-ni qəbul edən müəssisələr tənzimləyən təxirə salınmış hesablarını maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ayrıca sətir maddəsi kimi, həmin hesab qalıqlarında hərəkəti isə mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda ayrıca sətir maddəsi kimi təqdim etməlidir. Standart müəssisənin faiz dərəcələri əsasında tənzimlənən fəaliyyətinin xüsusiyyətləri, əlaqəli risklər və faiz dərəcələri əsasında tənzimləmənin müəssisənin maliyyə hesabatlarına təsiri haqqında məlumatların açıqlanmasını tələb edir. Şirkət hazırda MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatlarını hazırladığına və hər hansı faiz dərəcələri nizamlanan əməliyyatlarla məşğul olmadığına görə, standart tətbiq edilmir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

11 sayılı MHBS-yə düzəlişlər “Birgə layihələr: İştirak paylarının əldə edilməsinin uçotu”

11 sayılı MHBS-yə düzəlişlər tələb edir ki, birgə operatorun fəaliyyəti ilə bağlı olan birgə əməliyyatda iştirak payının əldə edilməsinə uçota alan birgə operator 3 sayılı MHBS-nin müəssisələrin birləşməsinin uçota alınmasına dair müvafiq prinsiplərini tətbiq etsin. Düzəlişlər həmçinin aydınlaşdırır ki, birgə əməliyyatda birgə nəzarəti saxlamaqla əlavə iştirak payı əldə edildiyi halda həmin birgə əməliyyatda əvvəlki iştirak payı yenidən ölçülmür. Əlavə olaraq, 11 sayılı MHBS-yə, birgə nəzarəti paylaşan tərəflər, o cümlədən hesabat verən müəssisə, eyni yekun nəzarəti edən tərəfin ümumi nəzarəti altında olarsa, bu düzəlişlərin tətbiq edilmədiyini göstərən istisnalar əlavə edilmişdir. Düzəlişlər birgə əməliyyatda ilkin iştirak payının əldə edilməsi və həmin birgə əməliyyatda əlavə iştirak paylarının əldə edilməsinə tətbiq edilir və perspektiv qaydada tətbiq edilir. Bu düzəlişlərin Qrupa heç bir təsiri yoxdur, çünki dövr ərzində birgə əməliyyatda pay əldə edilməmişdir.

16 sayılı BMUS və 38 sayılı BMUS-a düzəlişlər “Məqbul köhnəlmə və amortizasiya metodlarına aydınlığın gətirilməsi”

Düzəlişlər 16 və 38 sayılı BMUS-da gəlirlərin aktivin istifadəsi prosesində sərf edilən iqtisadi faydaların sxemini deyil, biznesin (aktivin daxil olduğu) həyata keçirilməsindən əmələ gələn iqtisadi faydaların sxemini əks etdirməsi prinsipinə aydınlıq gətirir. Nəticədə, gəlirlərə əsaslanan metod əmlak, qurğu və avadanlığın köhnəlməsi üçün istifadə edilə bilməz və yalnız çox nadir hallarda qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası üçün istifadə edilə bilər. Düzəlişlər perspektiv qaydada tətbiq edilir. Qrup uzunmüddətli aktivlər üzrə amortizasiya hesablaşmaq üçün gəlirlərə əsaslanan metoddan istifadə etmir, buna görə də bu düzəlişlərin Qrupa təsir göstərməsi gözlənilmir. Bundan əlavə, aktivin dəyərinin bir hissəsi olaraq əvəzləşdirilə bilməyən alışlardan yaranan vergilərinin məbləği kapitallaşdırılmalıdır.

16 sayılı BMUS və 41 sayılı BMUS-a düzəlişlər “Kənd təsərrüfatı: Məhsuldar bitkilər”

Düzəlişlər məhsuldar bitki ifadəsinə uyğun olan bioloji aktivlər üçün uçot tələblərini dəyişdirir. Düzəlişlər əsasında, məhsuldar bitki ifadəsinə uyğun olan bioloji aktivlər artıq BMUS 41-in əhatə dairəsinə daxil deyildir. İlkin tanımadan sonra məhsuldar bitkilər 16 sayılı BMUS əsasında amortizasiya hesablanan dəyəri ilə (ödəniz tarixinə qədər) və ya xərc modeli, yaxud da yenidən qiymətləndirmə modelindən (ödəniz tarixindən sonra) istifadə edilməklə ölçülməlidir. Düzəlişlər həmçinin tələb edir ki, məhsuldar bitkilərin bəri satış xərclərini çıxmaqla ədalətli dəyərlə ölçülərək 41 sayılı BMUS-un əhatə dairəsində saxlansın. Məhsuldar bitkilərlə bağlı dövlət qrantlarına 20 sayılı “Dövlət qrantlarının uçotu və dövlət yardımı haqqında məlumatların açıqlanması” adlı BMUS tətbiq ediləcək. Düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilir və Qrupa təsiri yoxdur, belə ki, onun məhsuldar bitkiləri yoxdur.

27 sayılı BMUS-a düzəlişlər: “Ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metodu”

Düzəlişlər müəssisələrə ayrıca maliyyə hesabatlarında törəmə müəssisələri, birgə müəssisələr və asılı müəssisələrə investisiyaları kapital metodundan istifadə etməklə uçota almağa icazə verir. MHBS-ni artıq tətbiq edən və ayrıca maliyyə hesabatlarında kapital metoduna keçməyi qərara alan müəssisələr belə dəyişikliyi retrospektiv qaydada tətbiq etməlidir.

2012-2014-cü illərdə MHBS-yə illik təkmilləşdirmələr

Təkmilləşdirmələrə aşağıdakılar daxildir:

5 sayılı MHBS “Satış üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar”

Aktivlər (və ya satılıq əməliyyat qrupları) əsasən satılmaqla və ya sahiblərinə çatdırılmaqla silinir. Düzəliş aydınlaşdırır ki, satış metodunun dəyişdirilməsi yeni silinmə planı deyil, ilkin planın davamı sayılır. Bu səbəbdən, 5 sayılı MHBS-nin tələblərinin tətbiqində heç bir fasilə olmamışdır. Düzəliş perspektiv qaydada tətbiq olunur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

2012-2014-cü illərdə MHBS-yə illik təkmilləşdirmələr (davamı)

7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Açıqlamalar"

(i) Xidmət müqaviləsi

Düzəlişdə izah edilir ki, haqqı daxil edən xidmət müqaviləsi maliyyə aktivində davam edən iştirak ola bilər. Açıqlamaların tələb edilib-edilmədiyini qiymətləndirmək üçün müəssisə 7 sayılı MHBS-də nəzərdə tutulan davam edən iştiraka dair qaydalara uyğun olaraq haqqın və razılaşmanın xüsusiyyətini qiymətləndirməlidir. Hansı xidmət müqavilələrinin davam edən iştirak olduğunu müəyyən etmək üçün qiymətləndirmə retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir. Lakin, tələb edilən açıqlamaların müəssisənin ilk dəfə olaraq düzəlişləri tətbiq etdiyi illik dövrdən əvvəl başlayan hər hansı dövr üzrə təqdim edilməsinə ehtiyac yoxdur.

(ii) 7 sayılı MHBS-yə düzəlişlərin qısaltılmış aralıq maliyyə hesabatlarına tətbiqi

Düzəlişdə izah edilir ki, əgər açıqlamada ən son illik hesabatda təqdim edilən məlumata əhəmiyyətli yenilənmə göstərilirsə, qarşılıqlı əvəzləşdirmə ilə bağlı açıqlama tələbləri qısaltılmış aralıq maliyyə hesabatlarına tətbiq edilmir. Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilir.

19 sayılı BMUS "İşçilərə ödənişlər"

Düzəlişdə göstərilir ki, yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazların bazar dərinliyi öhdəliyin yerləşdiyi ölkə deyil, öhdəliyin ifadə edildiyi valyuta əsasında qiymətləndirilir. Həmin valyutada yüksək keyfiyyətli korporativ istiqrazlar üçün dərin bazar mövcud olmayanda dövlət istiqraz dərəcələrini istifadə edilməlidir. Düzəliş perspektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

34 sayılı BMUS "Aralıq maliyyə hesabatları"

Düzəliş göstərir ki, tələb edilən aralıq açıqlamalar ya aralıq maliyyə hesabatlarında, yaxud da aralıq maliyyə hesabatları və daha böyük aralıq maliyyə hesabatına daxil edilən hər hansı sənədlər (məsələn rəhbərliyin şərhləri və risklər haqqında hesabat) arasında qarşılıqlı istinadlar yolu ilə təqdim edilməlidir. Aralıq maliyyə hesabatındakı məlumat istifadəçilər üçün aralıq maliyyə hesabatları ilə eyni şərtlərlə və eyni zamanda açıq olmalıdır. Düzəliş retrospektiv qaydada tətbiq edilməlidir.

Bu düzəlişlər Qrupa heç bir təsir göstərmir.

1 sayılı BMUS-a düzəlişlər "Maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi: Açıqlama təşəbbüsü"

1 sayılı BMUS-a düzəlişlər 1 sayılı BMUS-un tələblərini əhəmiyyətli dəyişmədən izah edir. Düzəlişlər aşağıdakıları izah edir:

- ▶ 1 sayılı BMUS-da əhəmiyyətlilik tələbləri;
- ▶ Mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabat(lar)da və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat(lar)da xüsusi sətir elementləri bir-birindən ayrıla bilər;
- ▶ Müəssisələr maliyyə hesabatlarında təqdim etdikləri qeydlərin ardıcılığını öz ixtiyarlarına görə seçə bilər;
- ▶ Kapital metodundan istifadə etməklə uçota alınmış asılı müəssisələrin və birgə müəssisələrin digər ümumi gəlirdə payı ümumi şəkildə, bir sətir elementi kimi təqdim edilməli və mənfəət və ya zərərdə sonradan yenidən təsnif ediləcək və ya edilməyəcək maddələr arasında təsnifləşdirilməlidir.

Bundan əlavə, düzəlişlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda və mənfəət və ya zərər və digər ümumi gəlir haqqında hesabatda əlavə aralıq nəticələr təqdim ediləndə tətbiq edilən tələbləri izah edir. Bu düzəlişlərin Qrupa təsiri yoxdur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

10 sayılı MHBS, 12 sayılı MHBS və 28 sayılı BMUS-a düzəlişlər “İnvestisiya müəssisələri: Konsolidasiya istisnasının tətbiqi”

Düzəlişlər 10 sayılı “Konsolidasiya edilmiş Maliyyə Hesabatları” adlı MHBS əsasında investisiya müəssisələrinə aid olan istisna tətbiq ediləndə yaranan məsələləri həll edir. 10 sayılı MHBS-yə düzəlişlərdə izah edilir ki, konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi tələbindən istisna investisiya müəssisəsinin törəmə müəssisəsi olan ana şirkətə, investisiya müəssisəsi bütün törəmə müəssisələrini ədalətli dəyərlə ölçdüğü hallarla, tətbiq edilir. Bundan əlavə, 10 sayılı MHBS-yə düzəlişlər izah edir ki, investisiya müəssisəsinin yalnız investisiya müəssisəsi olmayan törəmə müəssisələri və investisiya müəssisəsinə dəstək xidmətlərini göstərən törəmə müəssisə konsolidasiya edilir. İnvestisiya müəssisəsinin bütün digər törəmə müəssisələri ədalətli dəyərlə ölçülür. 28 sayılı “Asılı müəssisələrə və birgə müəssisələrə investisiyalar” adlı BMUS-a düzəlişlər imkan verir ki, investor, kapital metodunu tətbiq edərkən, investisiya müəssisəsinin asılı şirkəti və ya birgə müəssisəsi tərəfindən törəmə müəssisələrdəki paylara tətbiq edilən ədalətli dəyərə ölçməsinə saxlasın. Bu düzəlişlər retrospektiv qaydada tətbiq edilir və Qrupa təsir göstərmir, çünki Qrup konsolidasiya istisnasını tətbiq etmir.

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər

Qrupun maliyyə hesabatlarının qüvvəyə minmə tarixində buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standartlar və şərhlər aşağıda göstərilir. Qrup bu standartlar və düzəlişlər qüvvəyə mindikdə onları tətbiq etmək niyyətindədir.

9 sayılı MHBS “Maliyyə alətləri”

2014-cü ilin iyul ayında BMUSK 9 sayılı “Maliyyə alətləri” adlı MHBS-nin yekun versiyasını buraxmışdır. Bu versiya 39 sayılı “Maliyyə alətləri: Tanıma və Ölçmə” adlı BMUS-u və 9 sayılı MHBS-nin bütün əvvəlki versiyalarını əvəz edir. Standart maliyyə alətləri layihəsinin uçotunun hər üç aspekti: təsnifləşdirmə və ölçmə, dəyərsizləşmə və hedcinq uçotunu özündə ehtiva edir. 9 sayılı MHBS 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Erken tətbiqetməyə icazə verilir. Hedcinq uçotu istisna olmaqla, retrospektiv tətbiq tələb edilir, lakin müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi məcburi deyil. Hedcinq uçotu üçün tələblər bir qayda olaraq gələcək dövrlərə aiddir, lakin müəyyən məhdud istisnalar da vardır.

(a) Təsnifləşdirmə və ölçmə

Qrup tərəfindən 9 sayılı MHBS-nin təsnifləşdirmə və ölçməyə dair tələblərinin tətbiq edildiyi təqdirdə balans hesabatına əhəmiyyətli təsir gözlənilmir. Qrup hal-hazırda ədalətli dəyərdə ölçülən bütün maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərdə ölçülməsini davam etdirməyi nəzərdə tutur. Hazırda gəlir və zərərləri digər ümumi gəlir haqqında hesabatda göstərilən satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təqdim edilən kvotasiya edilmiş iştirak payları bunun əvəzinə mənfəət və zərərdə ədalətli dəyərlə ölçüləcək, bu da qeydə alınmış mənfəət və ya zərərin dəyişkənliyini artıracaq. Hazırda yığılmış digər ümumi gəlirin tərkibində olan satış üçün mövcud olan aktivlər üzrə ehtiyat bölüşdürülməmiş mənfəətin ilkin qalığı olaraq yenidən təsnif ediləcək. 9 sayılı MHBS-yə əsasən borc qiymətli kağızlarının digər ümumi gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə ölçülməsi gözlənilir, belə ki, Qrup aktivləri təkcə müqavilə üzrə pul vəsaitlərini toplamaq üçün deyil, həmçinin, nisbətən daha sıx tezliklə əhəmiyyətli məbləğləri satmaq üçün saxlamağı nəzərdə tutur. Birjada qeydiyyatda alınmamış şirkətlərdə iştirak paylarının yaxın gələcəkdə saxlanması nəzərdə tutulur. Qrup digər ümumi gəlir haqqında hesabatda ədalətli dəyərə dəyişiklikləri əks etdirmək seçimini tətbiq etməyi nəzərdə tutur və bu səbəbdən də, hesab edir ki, 9 sayılı MHBS-nin tətbiq edilməsinin əhəmiyyətli təsiri olmayacaq.

Əgər Qrup bu seçimi tətbiq etməli olmasaydı, səhmlər mənfəət və ya zərərdə ədalətli dəyərlə saxlanılacaq, bu da, uçota alınan mənfəət və ya zərərin dəyişkənliyini artıracaqdı. Kreditlər, eləcə də ticarət debitor borcları müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin toplanılması üçün saxlanılır və onların yalnız əsas məbləğin və faizin ödənişini əks etdirən pul vəsaitlərinin hərəkətlərinə təkan verməsi gözlənilir. Beləliklə, Qrup onların 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülməsinin davam etdirilməsini nəzərdə tutur. Buna baxmayaraq, Qrup bütün bu cür alətlərin 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülməsi meyarına uyğun gəlib-gəlməməsi haqqında qərar qəbul etməzdən əvvəl həmin alətlərin müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətinin xarakteristikasını daha təfəssilatlı analiz edəcək.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər (davamı)

(b) Dəyərsizləşmə

9 sayılı MHBS-nin tələblərinə uyğun olaraq, Qrup özünün bütün borc qiymətli kağızları, kreditləri və ticarət debitor borcları üzrə gözlənilən kredit zərərlərini ya 12 aylıq əsasda və yaxud müddətin sonuna kimi qeydə almalıdır. Qrup bütün ticarət debitor borcları üzrə sadələşdirilmiş yanaşmanı tətbiq etməyi və gözlənilən zərərləri müddətin sonuna kimi qeydə almağı nəzərdə tutur. Qrup kreditlərinin və debitor borclarının təminatlısız xarakterinə görə kapitalına əhəmiyyətli təsirin göstəriləcəyini ehtimal edir, lakin Qrup təsirin həcmi müəyyən etmək məqsədilə perspektiv elementlər daxil olmaqla, bütün məntiqi və təsdiqedic məlumatları nəzərdən keçirməklə daha təfəssilatlı təhlil aparmalıdır.

(c) Hedcinq uçotu

Qrup hesab edir ki, hal-hazırda effektiv hedcinq əlaqələrində göstərilmiş bütün mövcud hedc əlaqələri 9 sayılı MHBS-yə uyğun olaraq hedc uçotunun meyarlarına uyğun qalacaq. 9 sayılı MHBS müəssisə tərəfindən effektiv hedclərin uçota alınmasının ümumi prinsiplərini dəyişmədiyinə görə, Qrup 9 sayılı MHBS-nin tətbiqinin nəticəsi kimi əhəmiyyətli təsiri olacağını gözləmir. Qrup opsiyonların vaxt dəyəri, forvard məzənnəsi və ya valyuta əsaslı spredin uçotuna dair mümkün dəyişiklikləri gələcəkdə daha dəqiq dəyərləndirəcək.

15 sayılı MHBS "Müştərilərlə müqavilələrdən gəlirlər"

15 sayılı MHBS 2014-cü ilin may ayında buraxılmış və müştərilərlə müqavilələrdən irəli gələn gəlirləri uçota almaq üçün 5 mərhələli modeli tətbiq edir. 15 sayılı MHBS-yə görə gəlirlər müəssisənin müştəriyə göndərdiyi mallar və ya xidmətlər əvəzində alınması gözlənilən vəsaiti əks etdirən məbləğdə tanınır.

Gəlirlər üzrə yeni standart MHBS-nin gəlirlərin tanınması üzrə bütün cari tələblərini əvəz edir. Standart 1 yanvar 2018-ci il tarixində başlayan və bu tarixdən sonrakı illik dövrlərə retrospektiv qaydada tam və ya düzəlişlər edilmiş şəkildə tətbiq edilməlidir. Erkən tətbiq etməyə icazə verilir. Qrup hazırda tam retrospektiv metod işlətməklə yeni standartı tələb edilən tarixdə qəbul etməyi planlaşdırır. 2016-cı il ərzində Qrup daha ətraflı davamlı analiz nəticəsində dəyişikliklər edilən 15 sayılı MHBS-nin ilkin qiymətləndirməsini həyata keçirmişdir. Bundan əlavə Qrup BMUSK-nın 2016-cı ilin aprel ayında standartın layihəsinə dair təqdim etdiyi izahları nəzərdən keçirir və gələcək dəyişiklikləri izləyəcək.

(a) Təqdimat və açıqlama tələbləri

15 sayılı MHBS, hazırkı MHBS-dən daha ətraflı olaraq, təqdimat və açıqlama tələblərini təqdim edir. Təqdimatla bağlı tələblər hazırkı təcrübənin əhəmiyyətli şəkildə dəyişdirilməsini nəzərdə tutur və Qrupun konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında tələb olunan açıqlamaların həcmi xeyli artırır. 15 sayılı MHBS-də açıqlama ilə bağlı tələblərin bəziləri tamamilə yenidir. 2016-cı ildə Qrup tələb olunan məlumatın toplanması və açıqlanması üçün müvafiq sistemlərin, daxili nəzarət qaydalarının, siyasətlərin və prosedurların yoxlanılmasına başlamışdır.

10 sayılı MHBS-yə və 28 sayılı BMUS-a düzəlişlər: "Investor və onun asılı tərəfi və ya birgə müəssisəsi arasında satışlar və ya aktivlərin yatırılması"

Bu düzəlişlər asılı tərəfə və ya birgə müəssisəyə yatırılan törəmə müəssisə və ya onun üzərində nəzarətin itirilməsi ilə bağlı 10 sayılı MHBS-nin və 28 sayılı BMUS-un tələbləri arasında məlum uyğunsuzluğa aiddir. Düzelisələr göstərir ki, investor 3 sayılı MHBS-də müəyyən edildiyi kimi investor və onun asılı tərəfi və ya birgə müəssisəsi arasında biznes təşkil edən aktivlərin satılması və ya yatırılması üzrə tam gəliri və ya zərəri tanıyır. Keçmiş törəmə müəssisədə saxlanılan investisiyanın ədalətli dəyərlə yenidən ölçülməsindən irəli gələn gəlir və ya zərər yalnız əlaqəsi olmayan investorların həmin keçmiş törəmə müəssisədəki payları çərçivəsində tanınır. BMUSK bu dəyişikliklərin qüvvəyə minməsi tarixini qeyri-müəyyən müddətə təxirə salmışdır, lakin müəssisə düzəlişləri erkən tətbiq edərsə, onları gələcək dövrlərə də tətbiq etməlidir Qrup düzəlişləri qüvvəyə minəndə tətbiq etmək niyyətindədir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər (davamı)

“Açıqlama təşəbbüsü” – 7 sayılı BMUS-a düzəlişlər

7 sayılı *“Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat”* adlı BMUS-a düzəlişlər tələb edir ki, müəssisə maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə maliyyə fəaliyyətindən irəli gələn öhdəliklərdə dəyişiklikləri (o cümlədən pul vəsaitlərinin hərəkətindən irəli gələn və qeyri-nağd dəyişiklikləri) qiymətləndirmək imkanını verən açıqlamaları təqdim etsin. Müəssisə düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdiyi zaman əvvəlki dövrlər üzrə müqayisəli məlumatın təqdim edilməsi tələb olunmur. Düzelisler 1 yanvar 2017-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqetməyə yol verilir. Düzelislerin tətbiqi Qrup tərəfindən əlavə məlumatların açıqlanması ilə nəticələncək.

12 sayılı BMUS-a düzəlişlər “Realizasiya edilməmiş zərər üçün təxirə salınmış vergi aktivlərin tanınması”

Düzəlişlər izah edir ki, müəssisə gəlirdən çıxılan müvəqqəti fərqlərin qaytarılması üçün çıxılmalar edə bildiyi vergiyə cəlb edilən mənfəətin mənbələrinin vergi qanunu ilə məhdudlaşdırılıb-məhdudlaşdırılmadığını nəzərdən keçirməlidir. Bundan əlavə düzəlişlər müəssisə tərəfindən gələcək vergiyə cəlb edilən mənfəətin necə müəyyən ediləcəyinə dair göstərişlər verir və hansı hallarda vergiyə cəlb edilən mənfəətə aktivlərin balans dəyərindən artıq olan bərpa məbləğinin daxil edilə bildiyini izah edir. Müəssisələr düzəlişləri retrospektiv qaydada tətbiq etməlidir. Lakin düzəlişlər ilk dəfə tətbiq edildiyi zaman ən erkən müqayisə dövrünün açılış kapitalında dəyişiklik, açılış bölüşdürülməmiş mənfəət və kapitalın digər komponentləri arasında dəyişikliyi bölüşdürmədən açılış bölüşdürülməmiş mənfəətdə (və ya müvafiq hallarda kapitalın digər komponentində) tanına bilər. Bu azad etməni tətbiq edən müəssisələr bu faktı açıqlamalıdır. Düzelisler 1 yanvar 2017-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqetməyə yol verilir. Müəssisə düzəlişləri daha erkən dövr üçün tətbiq edirsə, bu faktı açıqlamalıdır. Bu düzelislerin Qrupa təsirinin olması gözənilmir.

2 sayılı MHBS-yə düzəlişlər “Pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının təsnifatı və ölçülməsi”

BMUSK2 sayılı *“Pay alətləri əsasında ödəmə”* adlı MHBS-yə üç əsas sahəni əhatə edən düzəlişlər qəbul etmişdir: nağd vəsaitlər şəklində pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatlarının ölçülməsinə hüquqların verilməsi şərtlərinin təsiri, mənbədə tutulan vergi öhdəlikləri üçün xalis ödəniş elementlərini nəzərdə tutan pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatının təsnifatı və pay alətləri əsasında ödəmə əməliyyatının şərtlərində dəyişikliklər nəticəsində onun təsnifatı nağd vəsaitlər şəklində ödənilən əməliyyatdan kapital şəklində ödənilən əməliyyata dəyişəndə uçot qaydası. Qəbul etdikdə, müəssisələr bu düzəlişləri əvvəlki dövrlərdə yenidən hesablamalar aparmadan tətbiq etməlidir, lakin düzəlişlərin üçünün də qəbul edilməsi və digər meyarların qarşılınması şərti ilə retrospektiv tətbiqə yol verilir. Düzelisler 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiqetməyə yol verilir. Qrup bu düzelislerin konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarına təsirini qiymətləndirir.

16 sayılı MHBS “İcarələr”

16 sayılı MHBS 2016-cı ilin yanvar ayında buraxılmış və 17 sayılı BMUS *“İcarələr”*, BMHŞK 4 *“Müqavilədə İcarə Əlamətlərinin Mövcudluğunun Müəyyən Edilməsi”* Şərhi, Standartların Şərhi Komitəsinin (“SŞK”) 15 sayılı *“Əməliyyat icarələri-həvəsləndirmələr”* Standartı və SŞK *“İcarənin hüquqi forması da daxil olmaqla əməliyyatın mahiyyətinin qiymətləndirilməsi”* 27 sayılı Standartını əvəz edir. 16 sayılı MHBS icarələrin tanınması, ölçülməsi, təqdim edilməsi və açıqlanması prinsiplərini müəyyən edir və icarəyə götürənlərdən bütün icarələri 17 sayılı BMUS əsasında maliyyə icarələrinin uçotu ilə eyni qaydada yeganə balans hesabatı modeli əsasında uçota alınmasını tələb edir. Standarta icarəyə götürənlər üçün iki tanıma istisnası daxildir – “azdəyərli” aktivlərin icarəsi (məsələn şəxsi kompüterlər) və qısamüddətli lizinqlər (məsələn, icarə müddəti 12 aydan çox olmayan icarələr). İcarə başladığı tarixdə icarəyə götürən icarə ödənişlərinin aparılması öhdəliyini (yeni icarə öhdəliyini) və icarə müddəti ərzində müvafiq aktiv istifadə etmək hüququndan ibarət olan aktiv (yəni istifadə hüququ aktivini) tanıyır. İcarəyə götürənlər icarə öhdəliyi üzrə faiz xərcini və istifadə hüququ aktivini üzrə köhnəmə xərcini ayrıca tanımalıdırlar.

Bundan əlavə icarəyə götürənlər müəyyən hadisələr baş verəndə (məsələn, icarə müddəti dəyişəndə, bu ödənişləri müəyyən etmək üçün istifadə edilən əmsal və dərəcələrdə dəyişikliklər olduğuna görə gələcək icarə ödənişləri dəyişəndə) icarə öhdəliyini yenidən hesablamalıdır. İcarəyə götürən ümumiyyətlə icarə öhdəliyinin yenidən hesablanmasını istifadə hüququ aktivinə düzəliş kimi tanımalıdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

4 Yeni və ya yenidən işlənmiş standartların və onlara dair şərhlərin tətbiqi (davamı)

Buraxılmış, lakin hələ qüvvəyə minməmiş yeni standartlar və düzəlişlər (davamı)

16 sayılı MHBS əsasında icarəyə verənin uçotu hazırda 17 sayılı BMUS-a uyğun uçot qaydasından əhəmiyyətli fərqlənir. İcarəyə verənlər bütün icarələri 17 sayılı BMUS-da nəzərdə tutulan həmin təsnifata uyğun olaraq təsnif etməyə və iki icarə növünü: əməliyyat və maliyyə icarələrini ayırmağa davam edəcək. 16 sayılı MHBS həmçinin icarəyə götürənlərdən və icarəyə verənlərdən 17 sayılı BMUS-un tələbləri ilə müqayisədə məlumatların daha geniş açıqlanmasını tələb edir. 16 sayılı MHBS 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlər üçün qüvvəyə minir. Erkən tətbiq etməyə yalnız müəssisə 15 sayılı MHBS-ni tətbiq etdikdən sonra yol verilir. İcarəyə götürən standartı ya tam retrospektiv, ya da düzəlişlər edilmiş retrospektiv qaydada tətbiq edə bilər. Standartın keçid müddəaları müəyyən azad etmələrə yol verir. 2017-ci ildə Qrup qüvvəyə minmə tarixində müəyyən düzəlişlər qəbul etmək niyyətindədir və şərh qəbul edilməsindən əhəmiyyətli təsirin olmasını gözləyir.

22 sayılı MHBŞK şərh "Valyuta əməliyyatları və avans ödənişləri"

Bu şərh izah edir ki, əlaqəli aktivin, xərcin və ya gəlirin (və ya bunların bir hissəsinin) ilkin tanınmasında və ya avans məbləğinə aid olan qeyri-monetar aktivin və ya qeyri-monetar öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasında istifadə etmək üçün cari məzənnə müəyyən edilərkən əməliyyat tarixi olaraq müəssisənin avans ödənişindən irəli gələn qeyri-monetar aktivin və ya qeyri-monetar öhdəliyi ilkin olaraq tanıdığı tarix hesab edilir. Avanslar bir neçə dəfə ödənilir və ya alınarsa, müəssisə avansın ödənilməsi və ya alındığı hər əməliyyatın tarixini müəyyən etməlidir.

Düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixindən qüvvəyə minir və tam retrospektiv şəkildə, yaxud müəssisə şərhin ilk dəfə tətbiq etdiyi hesabat dövrü başlayanda və ya başlayandan sonra və ya müəssisə şərhin ilk dəfə tətbiq etdiyi hesabat dövrünün maliyyə hesabatlarında müqayisəli məlumat kimi təqdim edilmiş əvvəlki hesabat dövrü başlayanda və ya başlayandan sonra ilkin olaraq tanınmış bütün əhatə olunan aktivlərə, xərclərə və gəlirə perspektiv şəkildə tətbiq edilə bilər. Qrup düzəlişləri onları qüvvəyə minən tarixində qəbul etmək niyyətindədir və şərh qəbul edilməsindən əhəmiyyətli təsirin göstərilməsini gözləyir.

23 sayılı MHBŞK şərh – Mənfəət vergisinin uçotuna dair qeyri-müəyyənlik

2017-ci ilin iyun ayında buraxılmış bu şərh mənfəət vergisinin uçot qaydası qeyri-müəyyən olan hallarda 12 sayılı BMUS-un tanıma və ölçmə tələblərinin necə tətbiq edilməli olduğunu izah edir. Belə halda müəssisə cari və ya təxirə salınmış vergi aktivin və ya öhdəliyini 12 sayılı BMUS-un tələblərini həmin Şərh tətbiq etməklə müəyyən edilmiş vergiyə cəlb olunan mənfəət (vergi zərəri), istifadə edilməmiş vergi zərərləri, istifadə edilməmiş vergi kreditləri və vergi dərəcələri əsasında tanımalı və ölçməlidir. Bu şərh 1 yanvar 2019-cu il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik hesabat dövrlərinə tətbiq edilir.

40 sayılı BMUS İnvestisiya əmlakının keçirilməsi – 40 sayılı BMUS-a düzəlişlər

Düzəlişlər müəssisənin nə vaxt əmlakı, o cümlədən tikintisi və ya inkişafı tamamlanmamış əmlakı investisiya əmlakına aid etməli (və ya investisiya əmlakından çıxarılmasını) aydınlaşdırmalıdır. Düzəlişlər göstərir ki, istifadə qaydasında dəyişiklik əmlak investisiya əmlakı anlayışına uyğun gəlməyə başlayanda (və ya artıq gəlməyəndə) və istifadə qaydasının dəyişməsinin sübutu mövcud olanda istifadə qaydası dəyişir. Rəhbərliyin əmlakdan istifadə qaydasının dəyişdirilməsinə dair niyyətin özü istifadə qaydasının dəyişməsi demək deyildir. Müəssisələr düzəlişləri perspektiv qaydada, həmin düzəlişləri ilk dəfə tətbiq etdikləri illik hesabat dövründə və ya bu dövr başlayandan sonra istifadə ilə bağlı dəyişikliklərə tətbiq etməlidir. Müəssisə həmin tarixdə balansda olan əmlakın təsnifatını yenidən qiymətləndirməli və müvafiq hallarda həmin tarixdəki şəraiti əks etdirmək üçün əmlakı yenidən təsnifləndirməlidir. 8 sayılı BMUS-a uyğun olaraq retrospektiv tətbiqə yalnız bu halda icazə verilir ki, bunun edilməsi üçüncü keçmiş dövrə nəzərə salmaq tələb olunmasın. Düzəlişlərin erkən tətbiqi mümkündür və bu fakt açıqlanmalıdır. Düzəlişlər 1 yanvar 2018-ci il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat

Əməliyyat seqmentləri – biznes fəaliyyəti həyata keçirərək mənfəət əldə edən və ya xərclərin yaranmasını nəzərdə tutan, fəaliyyət nəticələri əməliyyat məsələləri ilə bağlı əsas qərarları qəbul edən şəxs tərəfindən müntəzəm olaraq təhlil edilən və haqqında ayrıca maliyyə məlumatları mövcud olan müəssisə komponentləridir.

Qrup məhsul və xidmətlərə görə biznes vahidləri və törəmə müəssisələrinə bölünmüş və dörd hesabat seqmentinə ayrılmışdır:

- ▶ Neft və qaz – neft və qaz məhsullarının hasilatını əks etdirir;
- ▶ Neftayırma – xam neft və qaz kondensatının ayrılmasını əks etdirir;
- ▶ Tikinti – inzibati binaların və neft və qaz kondensatının hasilatı üçün aktivlərin tikintisini əks etdirir;
- ▶ Satış və paylaşdırma – xam neft, təbii qaz, neft məhsulları və qaz kondensatının nəqli və satışını əks etdirir.

Yuxarıda göstərilən əməliyyat hesabat seqmentlərini yaratmaq üçün heç bir əməliyyat seqmentləri cəmlənməyib.

Qrupun seqmentləri ayrı-ayrı müştərilərə yönələn strateji biznes vahidləri və törəmə müəssisələrini əks etdirir. Rəhbərlik resursların bölüşdürülməsi və fəaliyyətin qiymətləndirilməsi üçün ayrı ayrılıqda biznes vahidləri və törəmə müəssisələrinin əməliyyatlarının nəticələrinə nəzarət edir. Əməliyyat seqmentləri arasında olan əməliyyatlara tətbiq edilən qiymətlər üçüncü tərəflərlə əməliyyatlarda olduğu kimi kommersiya əsasları ilə yaranır.

Rəhbərlik hər bir seqmentin fəaliyyətini vergidən sonrakı mənfəət göstəricisinə əsasən qiymətləndirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat**

31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaş- dırma	Bölüşdü- rilməmiş (*)	Konsoli- dasiya düzəlişi (**)	Cəmi
2016							
Gəlirlər							
<i>Kənar müştərilər</i>	1,808	3,069	1,518	45,488	22	-	51,905
<i>Seqmentlər arası</i>	1,896	286	416	16,867	428	(19,893)	-
Cəmi gəlirlər	3,704	3,355	1,934	62,355	450	(19,893)	51,905
Sair əməliyyat gəliri	(1)	30	401	192	139	(64)	697
Maliyyə gəliri	10	160	1	34	543	(559)	189
Məzənnə fərqi üzrə gəlirlər/zərərlər (xalis)	(12)	(106)	(69)	(107)	(689)	(301)	(1,284)
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları	(666)	(2,082)	(247)	(60,118)	(55)	18,903	(44,265)
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəməsi	(507)	(147)	(119)	(203)	(78)	40	(1,014)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	(183)	(248)	(271)	(468)	(221)	94	(1,297)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət	(349)	(15)	(116)	(523)	(44)	333	(714)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(151)	(6)	(121)	(44)	(5)	138	(189)
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyersizləşməsi	(144)	(37)	(138)	(3)	-	-	(322)
Mədən vergisi	(103)	-	-	-	-	-	(103)
Kommunal xərclər	(13)	(216)	(2)	(75)	(3)	2	(307)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(73)	(10)	(3)	(26)	(66)	-	(178)
Amortizasiya xərci	-	(15)	-	(20)	(5)	-	(40)
Ticarət və sair debitor borcları üzrə dəyersizləşmə	(4)	(75)	-	(407)	(7)	-	(493)
Öhdəlik və xərc üçün sair öhdəliklərdə dəyişiklik	(16)	(11)	(17)	(12)	(15)	-	(71)
Sair	(414)	(307)	(500)	(662)	(304)	656	(1,531)
Əmlak, tikili və avadanlıqların silinməsi üzrə gəlir – zərər çıxılmaqla	47	(3)	(2)	(7)	(69)	-	(34)
Maliyyə xərcləri	(75)	(218)	(23)	(156)	(449)	80	(841)
Sosial xərclər	(9)	(6)	(3)	(7)	(123)	-	(148)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	(55)	752	34	5	31	-	767
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	190	19	-	209
Mənfəət vergisi xərci	(237)	(14)	(182)	(5)	(148)	-	(586)
İl üzrə xalis mənfəət/ zərər)	749	781	557	(67)	(1,099)	(571)	350

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş gəlir və xərclər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili gəlirlər və xərclər konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqların silinməsini ifadə edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)**

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	-	-	-	4,410	32	-	4,442
Birgə müəssisələrə investisiyalar	333	3,900	218	54	50	-	4,555
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	15,930	8,157	2,765	20,730	14,181	(17,753)	44,010
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	16,263	12,057	2,983	25,194	14,263	(17,753)	53,007
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(7,121)	(5,694)	(1,715)	(21,813)	(11,111)	12,151	(35,303)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(7,121)	(5,694)	(1,715)	(21,813)	(11,111)	12,151	(35,303)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr – biznes vahidləri, BM və asılı müəssisələr	561	693	44	994	105	(20)	2,377
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	904	974	372	247	10	-	2,507
Cəmi kapital məsrəfləri	1,465	1,667	416	1,241	115	(20)	4,884

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş gəlirlər və xərclər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili əməliyyatların silinməsinə ifadə edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər istisna olmaqla uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)**

31 dekabr 2015-ci il tarixində başa çatan il üzrə Qrupun hesabat seqmentləri haqqında məlumat aşağıda təqdim edilir:

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
2015							
Gəlirlər							
<i>Kənar müştərilər</i>	1,616	2,272	1,153	28,004	58	-	33,103
<i>Seqmentlər arası</i>	1,822	325	515	10,219	371	(13,252)	-
Cəmi gəlirlər	3,438	2,597	1,668	38,223	429	(13,252)	33,103
Sair əməliyyat gəliri	8	44	38	45	65	(39)	161
Maliyyə gəliri	9	34	-	31	1,235	(1,244)	65
Məzənnə fərqi üzrə gəlir/zərər (xalis)	(116)	(222)	(287)	(95)	(2,111)	(103)	(2,934)
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları	(607)	(1,650)	(367)	(36,838)	(54)	12,380	(27,136)
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	(670)	(108)	(74)	(156)	(78)	37	(1,049)
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri	(168)	(178)	(228)	(333)	(202)	93	(1,016)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət	(323)	(16)	(147)	(66)	(39)	339	(252)
Təmir və texniki xidmət xərcləri	(167)	(18)	(118)	(59)	(14)	156	(220)
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	(252)	-	-	(2)	-	-	(254)
Mədən vergisi	(110)	-	-	-	-	-	(110)
Kommunal xərclər	(12)	(195)	(2)	(33)	(2)	2	(242)
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər	(54)	(6)	(5)	(21)	(30)	1	(115)
Amortizasiya xərci	(1)	(10)	-	(14)	(6)	1	(30)
Ticarət və sair debitor borcları və digər maliyyə aktivləri üzrə dəyərsizləşmə	-	(3)	-	(37)	2	-	(38)
Öhdəlik və xərc üçün sair öhdəliklərdə dəyişiklik	(20)	(9)	(7)	(8)	(14)	-	(58)
Sair	(328)	(178)	(642)	(263)	(118)	234	(1,295)
Əmlak, tikili və avadanlıqların silinməsi üzrə gəlir – zərər							
çıxılmaqla	(6)	(15)	(1)	6	(3)	-	(19)
Maliyyə xərcləri	(64)	(93)	(15)	(85)	(251)	32	(476)
Sosial xərclər	(9)	(7)	(5)	(7)	(115)	-	(143)
Birgə müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	4	234	21	4	10	-	273
Asılı müəssisələrin maliyyə nəticələrində pay	-	-	-	197	4	-	201
Mənfəət vergisi xərci	(116)	8	(65)	(88)	43	17	(201)
İl üzrə xalis mənfəət/ (zərər)	436	209	(236)	401	(1,249)	(1,346)	(1,785)

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili gəlirlər və xərclər konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili əməliyyatların silinməsinə ifadə edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)**Hesabat seqmentləri üzrə mənfəət və ya zərər, aktiv və öhdəliklər haqqında məlumat (davamı)**

	Neft və qaz	Emal	Tikinti	Satış və paylaşdırma	Bölüşdürülməmiş (*)	Konsolidasiya düzəlişi (**)	Cəmi
Asılı müəssisələrə investisiyalar	-	-	-	2,818	20	-	2,838
Birgə müəssisələrə investisiyalar	388	2,472	227	44	40	-	3,171
Hesabat seqmentinə aid olan sair aktivlər	13,550	6,849	2,593	13,019	12,826	(14,892)	33,945
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi aktivlər	13,938	9,321	2,820	15,881	12,886	(14,892)	39,954
Hesabat seqmentinə aid olan sair öhdəliklər	(5,892)	(4,403)	(1,815)	(13,215)	(9,563)	9,582	(25,306)
Hesabat seqmentinə aid olan cəmi öhdəliklər	(5,892)	(4,403)	(1,815)	(13,215)	(9,563)	9,582	(25,306)
Kapital məsrəfləri (***)							
Əlavələr – biznes vahidləri, BM və asılı müəssisələr	512	681	60	395	1,543	(3)	3,188
Əlavələr – Törəmə müəssisələr	752	407	114	112	223	-	1,608
Cəmi kapital məsrəfləri	1,264	1,088	174	507	1,766	(3)	4,796

(*) Bu məbləğlərə tədqiqat və işlənmə, İT, təhlükəsizlik departamentləri üzrə bölüşdürülməmiş aktiv və öhdəliklər və sair qrup səviyyəsində idarə edilməyən funksiyalar daxildir.

(**) Seqment daxili qalıqlar konsolidasiya zamanı maliyyə hesabatlarında silinir. Konsolidasiya düzəlişləri kimi göstərilən məbləğlər şirkətdaxili qalıqların silinməsinə ifadə edir.

(***) Kapital məsrəfləri maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri və əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlərdən başqa uzunmüddətli aktivlər üzrə daxilolmaları əks etdirir.

Coğrafi məlumat

Hər bir ayrıca ölkə üzrə əhəmiyyətli olan gəlirlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2016	2015
İsveçrə	40,438	23,847
Azərbaycan	5,171	4,629
Türkiyə	3,479	2,571
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	1,156	948
Gürcüstan	1,046	748
Sair	615	360
Cəmi konsolidasiya edilmiş gəlirlər	51,905	33,103

Təhlil satan şirkətin qeydiyyatı alındığı ölkəyə əsaslanır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

5 Seqmentlər üzrə məlumat (davamı)

Coğrafi məlumat (davamı)

Maliyyə alətləri, təxirə salınmış vergi aktivləri, əmək fəaliyyətinin başa çatmasından sonra ödəniş planları üzrə aktivlər və sığorta müqavilələri üzrə hüquqlar istisna olmaqla hər bir ölkə üzrə əhəmiyyətli olan uzunmüddətli aktivlər aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2016	2015
Azərbaycan	20,632	16,806
Türkiyə	6,949	5,284
Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri	1,803	1,361
İsveçrə	856	584
Gürcüstan	526	483
Sair	267	258
Cəmi	31,033	24,776

Təhlil aktivlərin yerləşdiyi məkana əsaslanır.

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi

Maliyyə riski amilləri

Fəaliyyətin adi gedişində Qrup kredit, likvidlik və bazar risklərinə məruz qalır. Bazar riski alınan və satılan malların dəyişkən qiymətləri, sair xammalların qiymətləri, valyuta məzənnələri və faiz dərəcələri dəyişmələri nəticəsində yaranır. Bazar qiymətlərindəki bu cür dəyişikliklər, dərəcəsindən asılı olaraq, Qrupun maliyyə vəziyyətinin dəyişməsinə səbəb ola bilər. Qrupun ümumi risk idarəetmə proqramı maliyyə bazarlarının qeyri-müəyyənliklərini əhatə edir və Qrupun maliyyə fəaliyyətinə potensial mənfi təsiri azaltmağı nəzərdə tutur. Maliyyə nəticələrinə təsir edə bilən müxtəlif risklərin səmərəli şəkildə idarə edilməsi üçün Qrupun əsas strategiyası güclü maliyyə mövqeyinin qorunub saxlanmasıdır. İdarəetmə üzrə müəyyən edilmiş rəsmi prosedurların olmamasına baxmayaraq, Qrupun rəhbərliyi maliyyə risklərini cari bazar mövqeyinə istinadən müəyyən edir və qiymətləndirir.

(i) Xarici valyuta riski

Qrup fəaliyyətinin adi gedişində əsasən ABŞ dolları məzənnəsi ilə əlaqədar olaraq müxtəlif xarici valyuta üzrə məzənnə riskinə məruz qalır. Xarici valyuta üzrə məzənnə riskləri əsasən gələcək kommersiya əməliyyatlarından, uçota alınmış aktiv və öhdəliklərdən yaranır (bu aktiv və öhdəliklər funksional valyutadan fərqli valyutada ifadə edildikdə).

Qrupun borc öhdəliklərinin və satışlarının əksər hissəsi, həmçinin xarici müştərilər üzrə debitor borcları ABŞ dolları ilə ifadə edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə riski amilləri (davamı)

Bütün sair dəyişənlərin sabit qalması şərti ilə, Qrupun vergidən sonra mənfəətinin ABŞ dolları, JPY, Avro, TL, GEL və CHF üzrə məzənnələrdəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

2016	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ DOLLARI/AZN	20.00%/-20.00%	(438)/438
JPY/AZN	2.60%/-2.60%	(4)/4
AVRO/AZN	20.00%/-20.00%	(117)/117
TL/AZN	13.00%/-29.00%	(11)/24
GEL/AZN	2.80%/-1.40%	(1)/1
ABŞ DOLLARI/TL	10.00%/-10.00%	(182)/182
AVRO/TL	10.00%/-10.00%	(8)/8
ABŞ DOLLARI/GEL	14.00%/-7.00%	(42)/21
AVRO/ABŞ DOLLARI	10.00%/-10.00%	4/(4)
ABŞ DOLLARI/CHF	8.00%/-8.00%	(27)/27

2015	Məzənnənin dəyişməsi (+/-)	Vergidən sonrakı mənfəətə təsir
ABŞ DOLLARI/AZN	60.00%/-15.00%	(2,300)/575
JPY/AZN	47.75%/-7.75%	(61)/10
AVRO/AZN	60.00%/-15.00%	12/(3)
TL/AZN	50.00%/-33.50%	(28)/19
GEL/AZN	45.00%/-4.00%	(75)/7
ABŞ DOLLARI/TL	10.00%/-10.00%	(142)/142
AVRO/TL	10.00%/-10.00%	2/(2)
ABŞ DOLLARI/GEL	15.00%/-11.00%	(23)/17
AVRO/ABŞ DOLLARI	12.50%/-12.50%	3/(3)
ABŞ DOLLARI/CHF	20.00%/-22.00%	(4)/5

Qrupun bütün sair valyutalar üzrə məzənnə dəyişikliklərinə məruz qalması riski əhəmiyyətli deyil.

(ii) Malların qiymət riski

Qrup neft bazarındakı qiymət dəyişikliklərinə görə müəyyən qiymət riskinə məruz qalır. Riski nəzərə alaraq Qrupun rəhbərliyi neft qiyməti riski və onun azalması ilə əlaqədar riskin idarə edilməsi strategiyasını tərtib və tətbiq etmişdir.

Neft alqı-satqısına dair proqnozlara əsaslanaraq Qrup qiymətləri fyuçers, satış razılaşmaları, opsiyonlar və kontraktlar vasitəsilə fərqlər üçün hedcləyir.

Aşağıda təqdim edilən həssaslığın təhlili 31 dekabr 2016-cı il tarixinə mövcud olan törəmə qiymət riskinə əsaslanır. Cədvəldə göstəriləni kimi, bütün sair göstəricilər sabit qalmaq şərti ilə neftin gələcək qiymətləri dəyişərsə, hedcinq uqotunun təsirindən sonra vergidən sonra mənfəət və kapital aşağıdakı kimi olacaq:

	İlin sonuna qiymətdə fərq	Vergidən əvvəl mənfəətə təsir	Kapitala təsir
2016	5%/(5%)	(106)/106	(106)/106
2015	5%/(5%)	(67)/67	(67)/67

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə riski amilləri (davamı)

(iii) Faiz dərəcəsi riski

Qrup dəyişkən faiz dərəcəli maliyyə aktivləri və öhdəlikləri üzrə faiz dərəcəsi riskinə məruz qalır. Bu riskin azaldılması məqsədilə Qrupun rəhbərliyi cari faiz dərəcəsinin müntəzəm təhlilini aparır və bu təhlildən asılı olaraq rəhbərlik maliyyələşməni sabit və ya dəyişkən dərəcə əsasında əldə edilməsinin daha əlverişli olub-olmamasına dair qərarı qəbul edir. Cari bazarda sabit və ya dəyişkən faiz dərəcəsi ilə baş vermiş dəyişiklik əhəmiyyətli hesab edildiyi təqdirdə rəhbərlik müəyyən borcun daha əlverişli faiz dərəcəsi ilə yenidən maliyyələşdirməsini nəzərdən keçirə bilər.

Faiz dərəcələrində dəyişikliklər əsasən borc öhdəliklərinin ədalətli dəyərində (sabit faizli borclar) və ya gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə (dəyişkən faizli borclar) təsir edir. Rəhbərlik Qrupun risklərinin sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələri üzrə təsirini müəyyən etmək üçün rəsmi siyasətə malik deyil. Lakin, yeni borc öhdəliklərinin cəlb edilməsi zamanı rəhbərlik ödəniş tarixinədək gözlənilən müddət ərzində həmin borc öhdəlikləri üzrə sabit və ya dəyişkən faiz dərəcələrindən hansının daha əlverişli olacağına dair qərar qəbul etmək üçün öz mülahizələrindən istifadə edir.

Faiz hesablanan öhdəlik və aktivlərin əksəriyyəti üzrə dəyişkən faiz dərəcəsi Qrupu, əsasən LIBOR-un dəyişməsinə görə, faiz ödənişlərinin və gəlirlərinin dəyişməsinə məruz qoyur.

Kreditlər və borc öhdəlikləri üzrə ödəniləcək və alınacaq faiz dərəcələrindəki mümkün dəyişikliklərə qarşı həssaslıq təhlili aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

Kreditlər və borc öhdəlikləri, kreditlər üzrə alınacaq məbləğlər çıxılmaqla	Baza dərəcələrində artım/azalma	Vergidən sonra mənfəətə təsir
2016	+60/-8	0.9/0.2
2015	+50/-12	(12.6)/2.8

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası

Kredit riski qarşı tərəfin müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Qrupa dəyər biləcək potensial maliyyə zərəridir.

Qrupun kredit riskinə məruz qalan maliyyə alətləri ilk növbədə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, o cümlədən məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri daxil olmaqla, debitor borcları və kreditlər üzrə alınacaq məbləğlərdən ibarətdir.

Qrupun məruz qaldığı kredit riskinin maksimum dərəcəsi maliyyə aktivlərinin balans dəyəri üzrə əks etdirilir və aşağıdakı cədvəldə aktivlərin kateqoriyalarına görə təsnifləşdirilir:

	2016	2015
Kassada pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	4,148	4,872
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	121	203
Depozitlər (Qeyd 8)	1,039	143
Ticarət və sair debitor borcları	7,398	4,622
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	82	77
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	1,564	611
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	578	502
Verilmiş maliyyə zəmanətləri (Qeyd 37)	604	354
Cəmi maksimal kredit riski	15,534	11,384
Maliyyə zəmanətləri – sair tərəflərin borcları üçün alınmış zəmanətlər (Qeyd 37)	(580)	(628)
Alınmış zəmanətləri çıxmaqla cəmi kredit riski	14,954	10,756

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı)

Qrup pul vəsaitlərini Azərbaycan Respublikasında tanınmış maliyyə təşkilatlarında saxlayır. Qrupun pul vəsaitləri əsasən Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan Azərbaycan Beynəlxalq Bankında ("ABB") yerləşdirilir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə ABB-də saxlanılan pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, eləcə də depozitləri 1,154 AZN (2015-ci il: 2,529 AZN) təşkil etmişdir. Qrup hesablarının olduğu bankların statusuna daim nəzarət edir.

Debitor borcları əsasən xam neft, neft məhsulları və təbii qaz satışına görə yerli və xarici müştərilər, o cümlədən əlaqəli tərəflərlə yaranmış qalıqlardan ibarətdir. SOCAR, Azərbaycan Hökumətinin nəzarətində olan müəyyən müştərilərin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən Azərenerji ASC, AZAL QSC və Azərbaycan Dövlət Xəzər Gəmiçiliyi Şirkəti kimi ictimai əhəmiyyətli müəssisələri xam neft, neft məhsulları və təbii qazla fasiləsiz təchizatını təmin etmək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu müştərilərlə münasibətlərinə tətbiq edilən faktiki hesablaşma şərtləri Azərbaycan Hökumətinin qəbul etdiyi sosial və iqtisadi qərarlardan əhəmiyyətli dərəcədə asılıdır. Qrupun özəl sektorda fəaliyyət göstərən müştərilər və əlaqəli olmayan sair üçüncü şəxslərlə ticarət balansından yaranan kredit riski onların ödəmə qabiliyyətini daimi nəzarət altında saxlamaqla azaldılır. Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, gələcəkdə qaytarılması gözlənilməyən bütün debitor borclar üçün konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatlar hesablandığına görə Qrup mövcud debitorlarla bağlı yüksək kredit riskinə məruz qalmadığını hesab edir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə cəmi 485 AZN (965 milyon TL) (2015-ci il: 538 AZN (1,004 milyon TL)) məbləğində zəmanət məktubu və bank zəmanətləri SOCAR Turkey Energy A.S. ("STEAS") şirkətinin müəyyən yerli və xarici müştəriləri tərəfindən təqdim edilmişdir.

Qrup maliyyə aktivlərini aşağıdakı kateqoriyalara bölmüşdür:

31 dekabr 2016-cı il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Kassada olan pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,994	1,154	-	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	121	-	-	-
Depozitlər	1,039	-	-	-
Ticarət debitor borcları	5,571	195	1,632	588
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	-	82	-	-
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	-	1,564	-	-
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	-	578	-	-
Cəmi	9,725	3,573	1,632	588

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski və kredit risklərinin konsentrasiyası (davamı)**

31 dekabr 2015-ci il	Standart	Qeyri-standart	Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi dəyərsizləşmiş
Kassada olan pullar istisna olmaqla, pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	4,872	-	-	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	203	-	-	-
Depozitlər	143	-	-	-
Ticarət və sair debitor borcları	3,359	75	1,187	294
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	-	77	-	-
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	-	611	-	-
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	-	502	-	-
Cəmi	8,577	1,265	1,187	294

Standart kateqoriya adətən müstəqil səviyyəyə bərabər və ya yaxın kredit reytingi olan və ya çox yaxşı girovla təmin edilmiş minimal kredit riski səviyyəsi olan borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir. Qeyri-standart kateqoriya yaxşı maliyyə vəziyyəti və vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş yaxşı borc xidməti olan sair borcalanlardan debitor borclarını təmsil edir.

Likvidlik riski

Likvidlik riski Qrupun ödəmə vaxtı çatmış maliyyə öhdəliklərini yerinə yetirə bilməyəcəyi riskidir. Likvidliyin idarə edilməsinə Qrupun yanaşması həm adi, həm də qeyri-adi şəraitdə, münasib olmayan zərər çəkməyərək və ya Qrupun nüfuzuna ziyan vurmayaq, öhdəlikləri yerinə yetirməli olanda kifayət qədər likvidliyi təmin etməkdən ibarətdir. Likvidlik riskini idarə edərkən Qrup kifayət qədər pul ehtiyatları və borc öhdəlikləri saxlayır, proqnozlaşdırılmış və faktiki pul vəsaitlərinin hərəkətinə davamlı olaraq nəzarət edir.

Likvidlik riskinin düzgün idarə olunması funksiyasına kifayət qədər dövrü kapitalının saxlanması və bazar mövqelərinin bağlana bilməsi daxildir. Rəhbərlik, Qrupun likvidlik ehtiyatı üzrə davamlı proqnozlara gözlənilən pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsasən nəzarət edir.

Qrupun bütün maliyyə öhdəlikləri qeyri-derivativ maliyyə alətlərindən ibarətdir. Aşağıdakı cədvəldə Qrupun maliyyə öhdəlikləri hesabat tarixindən müqavilədə nəzərdə tutulan ödəmə tarixinədək qalan dövr üzrə müvafiq ödəmə müddətlərinə görə təsnifləşdirilir. Cədvəldə göstərilən məbləğlər müqavilədə nəzərdə tutulan diskont edilməmiş pul vəsaitlərinin hərəkətini əks etdirir.

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddətlərinə görə təhlili aşağıda göstərilir:

31 dekabr 2016-cı il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditör borcları	9,286	-	-	-	9,286
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	-	153	-	-	153
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	-	1,052	-	-	1,052
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	5,351	1,566	4,330	5,671	16,918
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	397	-	397
Satış opsiyonu öhdəlikləri	-	-	3,469	-	3,469
Verilmiş maliyyə zəmanətləri	-	-	604	-	604
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	14,637	2,771	8,800	5,671	31,879

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Likvidlik riski (davamı)**

31 dekabr 2015-ci il	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Ticarət və sair maliyyə kreditör borcları	5,851	-	-	-	5,851
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	-	133	-	-	133
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	-	174	-	-	174
Faiz hesablanan borc öhdəlikləri	2,119	1,187	4,919	4,908	13,133
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	505	16	521
Satış opsiyonu öhdəlikləri	-	-	3,240	-	3,240
Verilmiş maliyyə zəmanətləri	-	-	354	-	354
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	7,970	1,494	9,018	4,924	23,406

Kapitalın idarə edilməsi

Kapitalın idarə edilməsində Qrupun əsas məqsədi düzgün investisiya qərarları qəbul etməklə biznes əməliyyatlarının maliyyələşdirilməsi və davam etdirilməsi üçün güclü kapital bazasının təmin edilməsi və hökumətin, investorun və kreditörün işgüzar fəaliyyətinin dəstəklənməsindən ibarətdir.

Qrup idarə etdiyi məcmu kapitalı aşağıdakı kimi hesablayır:

	2016	2015
Cəmi borc öhdəlikləri (Qeyd 20)	14,927	10,911
Qrupun səhmdarlarına aid olan cəmi kapital	16,447	13,575
Çıxılın: pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	(4,163)	(4,881)
Cəmi idarə edilən kapital	27,211	19,605

Qrupdan vaxtaşırı olaraq dövlət büdcəsinə və Azərbaycan Hökuməti tərəfindən maliyyələşdirilən müxtəlif layihələrə vəsait köçürməsi tələb olunur. İl ərzində Qrupun kapitalın idarə edilməsi üzrə yanaşmasında heç bir dəyişiklik olmamışdır.

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri qiymətləndirmə tarixində bazar iştirakçıları arasında baş tutacaq əməliyyat əsnasında aktivin satılması üçün qəbul olunacaq və ya öhdəliyin ötürülməsi üçün ödəniləcək məbləği əks etdirir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Qrup tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək vacibdir. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)**

Aşağıdakı cədvəldə maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş maliyyə alətləri balans dəyərləri və ədalətli dəyər sinifləri üzrə müqayisə edilir:

	31 dekabr 2016-cı il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	4,163	4,163
Depozitlər (Qeyd 8)	1,039	1,039
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	121	121
Ticarət və sair debitor borcları	7,398	7,398
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	82	82
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	1,564	1,564
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	578	553
Cəmi maliyyə aktivləri	14,945	14,920
Ticarət və sair kreditör borcları (Qeyd 19)	(9,286)	(9,286)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(1,052)	(1,052)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 20)	(6,717)	(6,717)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 20)	(8,210)	(8,371)
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	(153)	(153)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(368)	(336)
Satış opsiyonu öhdəlikləri	(2,832)	(2,832)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(28,618)	(28,747)
	31 dekabr 2015-ci il	
	Balans dəyəri	Ədalətli dəyər
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (Qeyd 8)	4,881	4,881
Depozitlər (Qeyd 8)	143	143
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 9)	203	203
Ticarət və sair debitor borcları	4,622	4,622
Satış üçün mövcud olan investisiyalar (Qeyd 10)	77	77
Sair cari maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	611	611
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri (Qeyd 14)	502	494
Cəmi maliyyə aktivləri	11,039	11,031
Ticarət və sair kreditör borcları (Qeyd 19)	(5,792)	(5,792)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(174)	(174)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi (Qeyd 20)	(3,085)	(3,085)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri (Qeyd 20)	(7,826)	(7,494)
Təxirə salınmış alış üçün ödəniləcək məbləğ	(133)	(133)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(498)	(498)
Satış opsiyonu öhdəlikləri	(2,492)	(2,492)
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	(20,000)	(19,668)

Ədalətli dəyərlər qiymətləndirilərkən, aşağıdakı metod və fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- Cari maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, əsas etibarilə bu alətlərin cari olduğuna görə, balans dəyərlərini təxmin edir;
- Uzunmüddətli müəyyən dərəcəli və dəyişən dərəcəli debitor borcları/borc öhdəlikləri Qrup tərəfindən faiz dərəcələri, ölkə üzrə xüsusi risk amilləri, müştərinin fərdi krediti ödəmə qabiliyyəti və maliyyələşdirilən layihənin risk xüsusiyyətləri kimi parametrlərə əsaslanaraq Səviyyə 3-ün giriş məlumatlarından istifadə etməklə qiymətləndirilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası**

Aşağıdakı cədvəldə Qrupun aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyərini ölçülməsi iyerarxiyası təqdim edilir:

31 dekabr 2016-cı ildə Qrup ədalətli dəyərle ölçülmüş aşağıdakı maliyyə alətləri siniflərini saxlayırdı:

	Cəmi	Fəal bazarda kvotasiya olunan qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilə bilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər				
Sair cari maliyyə aktivləri	445	18	427	-
Satış üçün mövcud olan investisiya	82	82	-	-
Ədalətli dəyərle ölçülmüş öhdəliklər				
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(1,017)	(539)	(478)	-
Ədalətli dəyəri açıqlanan aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	4,163	4,163	-	-
Məhdudiyyət qoyulmuş pul vəsaitləri	121	121	-	-
Depozitlər	1,039	-	-	1,039
Ticarət və sair debitor borcları	7,398	-	-	7,398
Sair cari maliyyə aktivləri	1,119	-	-	1,119
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	553	-	-	553
Ədalətli dəyəri açıqlanmış öhdəliklər				
Ticarət və sair kreditor borcları	(9,286)	-	-	(9,286)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(35)	-	-	(35)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(6,717)	-	-	(6,717)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(8,371)	-	-	(8,371)
Təxirə salınmış alış öhdəliyi üzrə kreditor borcu	(153)	-	-	(153)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(336)	-	-	(336)
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	(2,832)	-	-	(2,832)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

6 Maliyyə risklərinin idarə edilməsi (davamı)**Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)**

31 dekabr 2015-ci ildə Qrup ədalətli dəyərle ölçülmüş aşağıdakı maliyyə alətləri siniflərini saxlayırdı:

	Cəmi	Fəal bazarda kvotasiya olunan qiymətlər (Səviyyə 1)	Əhəmiyyətli müşahidə edilə bilən giriş məlumatları (Səviyyə 2)	Əhəmiyyətli müşahidə edilməyən giriş məlumatları (Səviyyə 3)
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər				
Sair cari maliyyə aktivləri	280	229	51	-
Satış üçün mövcud olan investisiya	77	77	-	-
Ədalətli dəyərle ölçülmüş öhdəliklər				
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(161)	-	(161)	-
Ədalətli dəyəri açıqlanana aktivlər				
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	4,881	4,881	-	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	203	203	-	-
Depozitlər	143	-	-	143
Ticarət və sair debitor borcları	4,622	-	-	4,622
Sair cari maliyyə aktivləri	331	-	-	331
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri	494	-	-	494
Ədalətli dəyəri açıqlanmış öhdəliklər				
Ticarət və sair kreditör borcları	(5,792)	-	-	(5,792)
Sair cari maliyyə öhdəlikləri	(13)	-	-	(13)
Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi	(3,085)	-	-	(3,085)
Uzunmüddətli borc öhdəlikləri	(7,494)	-	-	(7,494)
Təxirə salınmış alış öhdəliyi üzrə kreditör borcu	(133)	-	-	(133)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	(480)	-	-	(480)
Satış opsiyonu üzrə öhdəliklər	(2,492)	-	-	(2,492)

2016-cı və 2015-ci illər ərzində 1-ci Səviyyəli və 2-ci Səviyyəli ədalətli dəyər ölçülmələri arasında köçürmələr və 3-cü Səviyyəli ədalətli dəyər ölçülmələrinə/ölçülmələrindən köçürmələr olmamışdır.

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar**Baş rəhbərliyə ödənişlər**

Qrupun baş rəhbərliyinə SOCAR Prezidenti və on iki Vitse-prezident daxildir. Qrupun baş rəhbərliyinin bütün üzvləri Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən təyin edilir. Baş rəhbərliyin üzvləri təsdiqlənmiş əmək haqqı cədvəlinə uyğun olaraq əmək haqqı və mükafatlar, eləcə də Qrupun müəyyən şirkətlərində Direktorlar şurasının üzvləri olduqlarına görə ödənişlər almaq hüququna malikdirlər. 2016-cı il ərzində baş rəhbərliyə cəmi ödənişlər 0.717 AZN (2015-ci il: 0.535 AZN) təşkil etmişdir.

Qrupun əhəmiyyətli əməliyyatlar apardığı və ya hesablaşmalar üzrə əhəmiyyətli qalıqlara malik olduğu əlaqəli tərəflərlə münasibətlər aşağıda göstərilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Debitor borclarının ümumi məbləği		399	68
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar		(83)	-
Sair debitor borcları		-	86
Sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri		-	10
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri		1,151	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri		27	-
Depozit		3	-
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları		696	-
Alınmış avanslar	34	(164)	-
Səhmlərin satışı üzrə alınmış avanslar		-	(2,897)
ABB qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 4 faizədək sabit faiz dərəcələri ilə)		(1,303)	-
Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi qarşısında borc öhdəlikləri		(177)	-
Azərbaycan İnvestisiya Şirkətinə (AİŞ) ödəniləcək istiqraz		(158)	-
Ticarət və sair kreditör borcları		(125)	(940)
Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fonduna (ARDNF) ödəniləcək vergilər	21	(266)	-
ARDNF-yə ödəniləcək istiqraz		(889)	-
ARDNF-yə ödəniləcək sair kreditör borcları		(1,083)	-
Vergilər üzrə kreditör borcları		(74)	-

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Dövlət və onun nəzarətində olan müəssisələr	Asılı və birgə müəssisələr
Təbii qazın satışı		338	150
Neft məhsullarının satışı		347	22
Xam neftin satışları		-	4
Göstərilmiş xidmətlər		21	324
Depozitlər üzrə faiz gəliri		1	-
Əlaqəli tərəflərə ödəniləcək kreditlər üzrə faizlər		(51)	-
Mənfəət vergisi		(166)	-
Aksiz vergisi	28	(423)	-
Qiyət marjası üzrə vergi		(175)	-
Mədən vergisi	29	(103)	-
Sair vergilər		(337)	-
Kommunal xərclər		(51)	(5)
Sair əməliyyat xərcləri		(42)	(12)
Sosial sığorta ayırmaları		(126)	-
Sosial xərclər		(50)	-
Nəqliyyat xərcləri		(85)	(66)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik		-	(2)
Təhlükəsizlik xərcləri		(10)	-
Əmlak, tikili və avadanlıqların və mal-material ehtiyatlarının alınması		(7,187)	(744)
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər		-	102
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər		-	88

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

7 Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar (davamı)

31 dekabr 2015-ci il tarixində əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar üzrə qalıqlar aşağıda göstərilir:

	Dövlət və onun nəzarətində olan	Asılı və birgə
Qeyd	müəssisələr	müəssisələr
Debitor borclarının ümumi məbləği	559	52
Ticarət və sair debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlar	(72)	-
Sair debitor borcları	-	67
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	2,525	-
Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri	6	-
Depozit	4	-
ƏDV və sair vergilər üzrə debitor borcları	606	-
Mənfəət vergisi üzrə avans ödənişləri	4	-
Alınmış avanslar	(72)	-
Səhmlərin satışı üzrə alınmış avanslar	34	(2,097)
ABB qarşısında borc öhdəlikləri (3 faizdən 4 faizədək faiz dərəcələri ilə)	(1,095)	-
AİŞ-yə ödəniləcək istiqraz	(135)	-
Ticarət və sair kreditör borcları	(104)	(684)
Sair uzunmüddətli öhdəliklər	-	(70)
ARDNF-yə ödəniləcək vergilər	21	-
ARDNF-yə ödəniləcək istiqraz	(847)	-
ARDNF-yə ödəniləcək sair kreditör borcları	(820)	-
Vergilər üzrə kreditör borcları	(118)	-

31 dekabr 2015-ci il tarixinə əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıda göstərilir:

	Dövlət və onun nəzarətində olan	Asılı və birgə
Qeyd	müəssisələr	müəssisələr
Təbii qazın satışı	364	148
Neft məhsullarının satışı	393	58
Göstərilmiş xidmətlər	11	381
Əlaqəli tərəflərə ödəniləcək kreditlər üzrə faizlər	(35)	-
Mənfəət vergisi	(214)	-
Aksiz vergisi	28	-
Qiymət marjası üzrə vergi	(130)	-
Mədən vergisi	29	-
Sair vergilər	(317)	-
Kommunal xərclər	(49)	(5)
Sair əməliyyat xərcləri	(24)	(13)
Sosial sığorta ayırmaları	(121)	-
Sosial xərclər	(50)	-
Nəqliyyat xərcləri	(78)	(62)
Ekologiya xidməti və ekoloji təhlükəsizlik	-	(1)
Təhlükəsizlik xərcləri	(10)	-
Əmlak, tikili və avadanlıqların və mal-material ehtiyatlarının alınması	(7,022)	(491)
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər	-	59
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər	-	649

Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatların aparılması şərtləri

Dövlətə və dövlət nəzarəti altında olan təşkilatlara satışlar və onlardan satınalmalar Azərbaycan Hökuməti tərəfindən tənzimlənən bazar qiymətləri ilə həyata keçirilir. İlin sonuna olan qalıqlar təminatlı deyildirlər və hesablaşmalar naəğd şəkildə aparılır. Əlaqəli tərəflərin debitor və ya kreditör borcları üzrə heç bir zəmanət təmin olunmamışdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

8 Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri və depozitlər

	2016	2015
ABŞ dolları ilə bank qalıqları	2,594	3,505
AZN ilə bank qalıqları	718	917
AVRO ilə bank qalıqları	378	165
TL ilə bank qalıqları	249	126
CHF ilə bank qalıqları	137	103
Sair valyuta ilə bank qalıqları	72	56
Kassada olan pul vəsaitləri	15	9
Cəmi pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	4,163	4,881

31 dekabr 2016-cı il tarixinə AZN ilə ifadə edilmiş bank qalıqlarına 21 AZN məbləğində tələb edilənədək depozit daxildir. 31 dekabr 2016-cı il tarixində başa çatan il üzrə bu depozit üzrə faiz dərəcəsi 3 faizə bərabərdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixində cəmi məbləği 543 AZN olan tələb edilənədək üç depozit yerli banklarda yerləşdirilmişdir. Bu depozitlər üzrə Reuters tərəfindən dərc edilmiş ABŞ dolları ilə gündəlik LIBOR dərəcəsinin 70 faizi və 6 faiz civarında dəyişən illik faiz dərəcələri ilə faiz hesablanır. Tələb edilənədək depozitin ilkin müddəti üç aydan azdır.

Depozitlər

31 dekabr 2016-cı il tarixində müddətli depozitlərə cəmi 1,039 AZN məbləğində müddəti üç aydan bir ilə qədər dəyişən, müqavilə ilə təsbit olunmuş faiz dərəcəsi illik 2.5 faizdən 6 faizədək olan əmanətlər daxildir.

31 dekabr 2015-ci il tarixində müddətli depozitlərə əsasən 139 AZN məbləğində müddəti üç aydan altı ayədək dəyişən, müqavilə ilə təsbit olunmuş faiz dərəcəsi illik 1.72 faizdən 2.85 faizədək olan əmanətlər daxil idi.

1,039 AZN (31 dekabr 2015-ci il: 143 AZN) məbləğində bütün bank qalıqlarının və depozitlərin vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmişdir.

9 Məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri

31 dekabr 2016-cı il tarixində məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri əsas etibararı ilə iki girov hesabı ilə təmsil olunur. Qrup 66 AZN (37 milyon ABŞ dolları) məbləğində məhdudiyət qoyulmuş vəsaiti Deutsche Bank-da STEAŞ-ın 13 faiz səhmləri ilə əlaqədar Satış Opsionu Razılaşmasına uyğun olaraq "Goldman Sachs International"-a (GSI) ödəniləcək minimal ödəniş üçün zəmanət olaraq yerləşdirmişdir (2015-ci il: 58 AZN). Bundan əlavə, Qrupun 19 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində akkreditiv üçün girov kimi saxlanılan hesabı mövcuddur.

31 dekabr 2015-ci il tarixində Qrupun Natixis-də 70 AZN (40 milyon Avro) məbləğində məhdudiyət qoyulmuş pul vəsaitləri hesabı mövcud olmuşdur. Həmin hesab Desfa qaz paylaşdırma şirkətinin alınması haqqında razılaşmanın şərtlərinə uyğun olaraq Yunanistanın Aktivlərin Özəlləşdirilməsi fondunun xeyrinə tələb əsasında icra zəmanəti kimi açılmışdır. Qrupun 40 AZN (26 milyon ABŞ dolları) məbləğində Qrupun törəmə müəssisəsi Petlim Limancılık Ticaret A.Ş.-nin kapitalında 30 faiz payın satışı haqqında alqı-satqı razılaşmasına uyğun olaraq GSI-nin xeyrinə girov kimi qoyulmuş hesabı mövcud olmuşdur.

10 Satış üçün mövcud olan investisiyalar

31 dekabr 2016-cı il tarixində satış üçün mövcud olan investisiyalar 82 AZN məbləğində kvotasiya edilmiş kapital alətləri ilə təmsil olunmuşdur (2015: 77 AZN).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

11 Ticarət və sair debitor borcları

	2016	2015
Debitor borcları	7,773	4,727
Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyat çıxılmaqla	(570)	(291)
Cəmi ticarət debitor borcları	7,203	4,436
Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV	647	633
Vergilər üzrə sair debitor borcları	81	80
Avans ödənişləri	380	553
Neftin anderlifti üzrə debitor borcları	109	48
Sair debitor borcları	216	399
Dəyersizləşmə zərəri üzrə ehtiyat çıxılmaqla (sair debitor borcları)	(18)	(3)
Cəmi ticarət və sair debitor borcları	8,618	6,146

Ticarət debitor borcları əsasən Qrupun müştərilərinə satılmış xam neft, neft məhsulları və təbii qaza görə alınacaq məbləğləri əks etdirir. Qrup hazırkı qeyddə göstərilənlər istisna olmaqla təminat şəklində girov saxlamır. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə 6,806 AZN (2015-ci il: 3,611 AZN) məbləğində debitor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur.

Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV hesabat tarixinə alışırlar üzrə əvəzləşdirilməmiş ƏDV-ni əks etdirir. Büdcədən tələb edilə bilən ƏDV alışırlar üçün ödəniş aparıldıqda satışırlar üzrə ƏDV ilə əvəzləşdirilə bilər.

Ticarət və sair debitor borclarının dəyersizləşməsi üzrə ehtiyatın hərəkəti aşağıda göstərilir:

	2016	2015
1 yanvar tarixinə	294	233
Ehtiyatda mənfəət və zərəre aid edilən xalis dəyişiklik	293	33
Hesabat valyutasına çevirmə	1	28
31 dekabr tarixinə	588	294

Dəyersizləşmiş debitor borclarına əsasən dövlət müəssisələrinə təchiz edilmiş neft, təbii qaz və neft məhsulları üçün vaxtı keçmiş (360 gündən çox) borclar aiddir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyersizləşməmiş maliyyə aktivlərinin müddət üzrə təhlili:

	2016	2015
1-30 gün vaxtı keçmiş	950	473
1-3 ay vaxtı keçmiş	192	153
3 aydan çox vaxtı keçmiş	490	560
Cəmi vaxtı keçmiş debitor borcları	1,632	1,186

31 dekabr 2016-cı il tarixində 1,632 AZN (2015-ci il: 1,186 AZN) məbləğində ticarət debitor borclarının vaxtı keçmişdir. Həmin məbləğin 254 AZN-i (2015-ci il: 312 AZN) "Azərenerji" ASC-dən alınacaq vaxtı keçmiş debitor borcuna aiddir. Qrup "Azərenerji" ASC-yə təbii qaz və mazut yanacağıının satışını həyata keçirir. "Azərenerji" ASC Azərbaycan Respublikasının ən iri enerji istehsalçısıdır və 100 faiz Dövlətə məxsusdur. Rəhbərlik hesab edir ki, debitor borclarının məbləği dəyersizləşməyib və müvafiq zamanda toplanacaq. Qrup cəmi 3 AZN (2015-ci il: 5 AZN) məbləğində zəmanət məktubları və akkreditivlər saxlayır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

12 Mal-material ehtiyatları

	2016	2015
Xam neft	2,134	654
Yolda olan mallar	1,459	447
Hazır məhsul	883	358
Xammal və ehtiyat hissələri	374	357
Başa çatdırılmamış işlər	97	66
Sair	21	21
Cəmi mal-material ehtiyatları	4,968	1,903

13 Sair uzunmüddətli aktivlər

31 dekabr 2016-cı il tarixinə sair uzunmüddətli aktivlər əsasən 733 AZN (2015-ci il: 318 AZN) məbləğində əmlak, tikili və avadanlıqların alınması, 35 AZN (2015-ci il: 85 AZN) məbləğində gəmilərin icarəsi üçün uzunmüddətli avans ödənişləri, 28 AZN (2015-ci il: 39 AZN) məbləğində uzunmüddətli əvvəlcədən ödənilmiş xərcləri və 62 AZN (2015-ci il: 53 AZN) məbləğində ƏDV üzrə uzunmüddətli debitor borclarını, 9 AZN (2015-ci il: 14 AZN) məbləğində satılmış neft üçün uzunmüddətli debitor borclarını və sair uzunmüddətli aktivləri əks etdirir.

14 Sair maliyyə aktivləri

Cari

31 dekabr 2016-cı ildə sair cari maliyyə aktivləri əsas etibarilə üçüncü tərəflərdən 16 AZN (2015-ci ildə: 89 AZN) məbləğində alınacaq qısamüddətli kreditlərdən və 1,528 AZN (2015-ci il: 507 AZN) məbləğində marja depozitləri və qiymətli kağızların ticarəti üzrə qalıqlardan ibarət idi.

Uzunmüddətli

31 dekabr 2016-cı və 31 dekabr 2015-ci il tarixlərində sair uzunmüddətli maliyyə aktivləri əsasən üçüncü tərəflərdən və əlaqəli tərəflərdən alınacaq kreditlərdən, uzunmüddətli depozit və törəmə alətlərdən təşkil olunmuşdur.

31 dekabr 2016-cı il tarixində üçüncü tərəflərə illik LIBOR üstəgəl 4.5 faiz – 6.75 faiz arasında dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmiş kredit üzrə alınacaq məbləğin balans dəyəri 186 AZN (2015-ci il: 122 AZN) olmuşdur. Bu kreditlərin müddəti 2016-2021-ci illər ərzində başa çatır.

31 dekabr 2016-cı il tarixində 157 AZN (2015-ci il: 122 AZN) məbləğində kreditlər üzrə alınacaq məbləğlər üçün borc alan müəyyən aktivləri girov qoymuşdur. Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup və borcalan bu kreditin restrukturizasiyasının şərtlərini razılaşdırmışdır.

2016-cı il ərzində Qrup birgə müəssisəsinə illik 4 faiz dərəcəsi ilə 63 AZN məbləğində kredit vermişdir. Qrup debitor borcunu həmin borc əldə edildiyi tarixdə ədalətli dəyərle tanımışdır. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə debitor borcunun balans dəyəri 63 AZN olmuşdur. Bundan əlavə, Qrupun asılı müəssisəsinə verilmiş, faiz hesablanmayan kredit üzə alınacaq məbləği var və ilkin tanınma zamanı kredit üzrə alınacaq məbləğin ədalətli dəyəri oxşar maliyyə alətləri üçün ildə 4.785% bazar borc dərəcəsiindən istifadə etməklə hesablanmışdır. 31 dekabr 2016-cı il tarixində bu kredit üzrə alınacaq məbləğ 42 AZN (2015-ci il: 35 AZN) olmuşdur.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun iki bankda cəmi 53 AZN (2015-ci il: 31 AZN) məbləğində uzunmüddətli depozit hesabları olmuşdur.

Risqləri hedcinq etmək məqsədilə Qrup bir sıra əmtəə svopları, əmtəə fyuçersləri və valyuta fyuçerslərinə tərəf olmuşdur. 31 dekabr 2016-cı il tarixində Qrup 203 AZN (2015-ci il: 287 AZN) məbləğində fiziki mövqelər üzrə realizasiya edilməmiş ədalətli dəyər gəlirlərini tanımış, bu da Qrupun müəyyən bir qaz təchizatı müqaviləsi üçün hedc uçotundan istifadə edilməklə tanınan aktivlərin ədalətli dəyəridir. Ədalətli dəyər bazar dəyəri ilə alış və satış müqavilələrindəki təsbit dəyərlər arasındakı fərq əsasında müəyyən edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

15 Əmlak, tikili və avadanlıqlar

Əmlak, tikili və avadanlıqların balans dəyərini hərəkəti aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Binalar və tikililər	Neft və qaz əmlakı və avadanlığı	Maşın və avadanlıqlar	Gəmilər və port avadanlığı	Sair	İnkişaf xərcləri	Tamamlanmamış tikinti	Cəmi
İlkin dəyər								
1 yanvar 2015-ci il	1,800	10,531	2,736	69	1,302	572	1,830	18,840
Əlavələr	66	653	142	5	31	468	995	2,360
Silinmələr	(5)	(22)	(18)	(3)	(28)	-	(50)	(126)
Köçürmələr	26	580	14	1	(132)	-	(489)	-
Hesabat valyutasına çevirmə	528	3,329	585	3	460	797	310	6,012
31 dekabr 2015-ci il	2,415	15,071	3,459	75	1,633	1,837	2,596	27,086
Əlavələr	589	672	111	137	80	551	1,283	3,423
Silinmələr	(17)	(35)	(36)	-	(11)	-	(16)	(115)
Köçürmələr	32	626	134	258	26	-	(1,076)	-
Hesabat valyutasına çevirmə	144	936	(78)	3	(13)	307	45	1,344
31 dekabr 2016-cı il	3,163	17,270	3,590	473	1,715	2,695	2,832	31,738
Köhnəlmə və dəyərsizləşmə								
1 yanvar 2015-ci il	(496)	(4,390)	(1,112)	(6)	(439)	-	(263)	(6,706)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(85)	(691)	(231)	(2)	(81)	-	-	(1,090)
Silinmələr	2	28	13	1	11	-	7	62
Dəyərsizləşmə	(2)	(218)	-	-	-	-	(34)	(254)
Köçürmələr	-	(1)	(1)	-	2	-	-	-
Hesabat valyutasına çevirmə	(198)	(1,334)	(204)	-	(126)	-	-	(1,862)
31 dekabr 2015-ci il	(779)	(6,606)	(1,535)	(7)	(633)	-	(290)	(9,850)
İl üzrə köhnəlmə xərci	(126)	(555)	(277)	(2)	(93)	-	-	(1,053)
Silinmələr	4	26	28	-	6	-	2	66
Dəyərsizləşmə	(141)	(74)	-	-	-	-	(107)	(322)
Köçürmələr	1	(3)	1	-	1	-	-	-
Hesabat valyutasına çevirmə	(57)	(405)	24	-	(25)	-	-	(463)
31 dekabr 2016-cı il	(1,098)	(7,617)	(1,759)	(9)	(744)	-	(395)	(11,622)
Xalis qalıq dəyəri								
1 yanvar 2015-ci il	1,304	6,141	1,624	63	863	572	1,567	12,134
31 dekabr 2015-ci il	1,636	8,465	1,924	68	1,000	1,837	2,306	17,236
31 dekabr 2016-cı il	2,065	9,653	1,831	464	971	2,695	2,437	20,116

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

15 Əmlak, tikili və avadanlıqlar (davamı)

2016-cı il ərzində Qrup aktivlərin tikintisi və istehsalına birbaşa aid olan 36 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində maliyyə xərclərini kapitallaşdırmışdır.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə 149 AZN (2015-ci il: 254 AZN), 137 AZN (2015-ci il: sıfır) və 36 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində dəyərsizləşmə, müvafiq olaraq, neft və qaz, tikinti və emal əməliyyatlarından irəli gəlmişdir.

Qrupun və Azerbaijan International Operating Company-nin 23 dekabr 2016-cı il tarixində Azəri-Çıraq-Güneşli (AÇG) HPBS-nin müddətinin uzadılması ilə əlaqədar imzaladığı niyyət məktubundan irəli gələrək AÇG yatağı ilə bağlı cəmi mövcud ehtiyatlar artmış, nəticədə köhnəlmə xərci azalmışdır. 2016-cı il ərzində Qrup AÇG HPBS-də iştirak payı ilə əlaqədar 194 AZN (2015-ci il: 367 AZN) məbləğində köhnəlmə xərci tanımışdır.

16 Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa

Qudvil istisna olmaqla, qeyri-maddi aktivlərin hərəkəti və müvafiq yığılmış amortizasiya aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Torpaq və əmlak üzərində mülkiyyət hüquqları	Sudan istifadə hüquqları	Ticarət adı	Müştəri ilə münasibətlər	Sair qeyri-maddi aktivlər	Cəmi
İlkin dəyər						
1 yanvar 2015-ci il	120	129	25	174	134	582
Əlavələr	5	-	-	3	14	22
Silinmələr	(1)	-	-	-	(15)	(16)
Hesabat valyutasına çevirmə	67	75	14	147	25	328
31 dekabr 2015-ci il	191	204	39	324	158	916
Əlavələr	2	-	-	-	20	22
Silinmələr	-	-	-	-	(5)	(5)
Hesabat valyutasına çevirmə	(10)	(13)	(2)	17	4	(4)
31 dekabr 2016-cı il	183	191	37	341	177	929
Amortizasiya və dəyərsizləşmə						
1 yanvar 2015-ci il	(20)	(19)	-	(31)	(44)	(114)
İl üzrə amortizasiya xərci	(3)	(3)	-	(10)	(14)	(30)
Silinmələr üzrə amortizasiya	-	-	-	-	8	8
Hesabat valyutasına çevirmə	(12)	(12)	-	(28)	(12)	(64)
31 dekabr 2015-ci il	(35)	(34)	-	(69)	(62)	(200)
İl üzrə amortizasiya xərci	(5)	(4)	-	(16)	(15)	(40)
Silinmələr üzrə amortizasiya	-	-	-	-	2	2
Hesabat valyutasına çevirmə	2	2	-	(2)	(1)	1
Dəyərsizləşmə	(2)	-	-	-	(1)	(3)
31 dekabr 2016-cı il	(40)	(36)	-	(87)	(77)	(240)
Xalis qalıq dəyəri						
1 yanvar 2015-ci il	100	110	25	143	90	468
31 dekabr 2015-ci il	156	170	39	255	96	716
31 dekabr 2016-cı il	143	155	37	254	100	689

31 dekabr 2016-cı il tarixində qeyri-maddi aktivlərin balans dəyərində 2008-ci ilin may ayında müəssisələrin birləşməsi nəticəsində alınmış 37 AZN (2015-ci il: 39 AZN) məbləğində Petkim ticarət nişanı daxildir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Petkim ticarət nişanının balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri royalti yanaşmasından kənarlaşma tətbiq etməməklə müəyyən edilmişdir. Bu metodologiyayı tətbiq etmək üçün Qrup ticarət nişanının dəyərini onun Petkim şirkətinə aid olmasına görə qənaət edilmiş royaltilərin kapitallaşdırılması yolu ilə hesablamışdır. Qiymətləndirmə royalti dərəcəsinə və KOÇD-da dəyişikliyə həssasdır – bunlar proqnoz müddətində Qrup tərəfindən, müvafiq olaraq, 0.2 faiz və 9.1 faiz kimi nəzərə alınmışdır. Aparılmış yoxlamanın nəticəsində Petkim ticarət nişanı üzrə dəyərsizləşmə müəyyən edilməmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

16 Qeyri-maddi aktivlər, qudvildən başqa (davamı)

2016-cı il ərzində uçota alınmış 40 AZN (2015-ci il: 30 AZN) məbləğində cəmi amortizasiya xərcləri 20 AZN (2015-ci il: 16 AZN) məbləğində ümumi inzibati, araşdırma və inkişaf xərclərinə, 14 AZN (2015-ci il: 10 AZN) məbləğində satışların maya dəyərində və 6 AZN (2015-ci il: 4 AZN) məbləğində marketing, satış və paylaşdırma xərclərinə bölüşdürülmüşdür.

17 Birgə müəssisələrə investisiyalar

Qrupun birgə müəssisələrə investisiya qoyuluşlarının balans dəyərində hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeyd	2016	2015
1 yanvarda balans dəyəri		3,171	1,127
Birgə müəssisələrə investisiyalara əlavələr		260	713
Birgə müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay		767	273
Birgə müəssisələrdən alınmış dividendlər		(102)	(13)
Sair		14	(10)
Məzənnə fərqləri		445	1,081
31 dekabrda balans dəyəri		4,555	3,171

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun əsas birgə müəssisələri haqqında onların MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Təsis edildiyi ölkə	Azgerneft		Azeri M-İ.	SOCAR	SOCAR	Azərbaycan	Socar	
	MMC	AZFEN	Drilling Fluids	Ümid	AQŞ	Rigs	Aurora Terminal	STYAŞ
	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Panama	Türkiyə
Cari aktivlər	46	327	83	211	268	118	12	261
<i>O cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	2	52	3	8	-	15	11	77
Uzunmüddətli aktivlər	59	41	7	269	12	757	174	9,505
Cari öhdəliklər	(33)	(205)	(47)	(107)	(228)	-	(21)	(195)
<i>O cümlədən cari maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	(14)	-	(15)	(47)
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-	(3)	-	-	(47)	(3,054)
<i>O cümlədən uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditör borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	-	-	(47)	(3,027)
Xalis aktivlər	72	163	43	370	52	875	118	6,517
Qrupun mülkiyyətinin payı	40%	60%	51%	80%	51%	10%	50%	60%
Xalis aktivlərdə pay	29	98	22	296	27	88	59	3,910
Düzəlişlər	-	-	-	8	(1)	(1)	(9)	(10)
Balans dəyəri	29	98	22	304	26	87	50	3,900

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

	Azgerneft MMC	AZFEN	Azeri M-İ. Drilling Fluids	SOCAR Ümid	SOCAR AQŞ	Azərbaycan Rigs	Socar Aurora Terminal	STYAŞ
Gəlirlər	39	1,019	203	-	150	-	30	-
Satışların maya dəyəri	(22)	(819)	(156)	-	(244)	-	(13)	-
<i>O cümlədən köhnəlmə</i>	-	(14)	(1)	-	-	-	-	-
Ümumi və inzibati xərclər	-	(5)	(4)	(2)	(8)	-	(2)	(31)
Sair gəlir	-	-	-	1	-	-	2	10
Sair xərclər	-	(1)	-	(73)	(6)	-	-	-
Məzənnə fərqiindən gəlir/(zərər)	-	29	(1)	-	-	4	-	-
Maliyyə gəliri	-	-	-	-	37	-	-	8
Maliyyə xərcləri	-	-	-	(1)	(55)	-	(4)	(67)
Vergidən əvvəl mənfəət/ (zərər)	17	223	42	(75)	(126)	4	13	(80)
Mənfəət vergisi (xərçi)/faydası	(4)	(48)	(9)	-	5	(1)	-	1,333
İl üzrə mənfəət/(zərər)	13	175	33	(75)	(121)	3	13	1,253
İl üzrə mənfəətdə/ (zərərdə) Qrupun payı	5	105	17	(60)	(62)	-	7	752
Düzəliş	-	-	(1)	-	-	-	(2)	-
İl üzrə mənfəətdə/ (zərərdə) Qrupun payı	5	105	16	(60)	(62)	-	5	752

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun- müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzun- müddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Oil and Gas Proserve Caspian Shipyard Company	17	-	(5)	(2)	2	(1)	30%	Azərbaycan
SOCAR KPŞ	77	14	(43)	-	215	24	20%	Azərbaycan
SOCAR-KPŞ	29	1	(31)	-	1	(1)	50%	Azərbaycan
SOCAR-Construction	4	8	(1)	-	1	-	97%	Azərbaycan
SOCAR Baglan LLC	1	14	(13)	(6)	-	-	51%	Azərbaycan
SOCAR CAPE	48	34	(44)	(17)	156	27	51%	Azərbaycan
SOCAR Foster Wheeler Engineering	4	-	(3)	-	7	-	65%	Azərbaycan
SOCAR CNG	1	10	(26)	-	2	(4)	51%	Azərbaycan
SOCAR KBR	11	-	(11)	-	13	-	51%	Azərbaycan
AAS – Ekol	4	1	(1)	-	10	3	50%	Azərbaycan
SOCAR Fugro	9	2	(8)	-	16	1	51%	Azərbaycan
Cəmi	205	84	(186)	(25)	423	49		

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun əsas birgə müəssisələri haqqında onların MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumatı və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Təsis edildiyi ölkə	Azgerneft	AZFEN	Azeri M-İ.	SOCAR	SOCAR	Azərbaycan	Socar	STYAŞ
	MMC		Drilling	Ümid	AQŞ	Rigs	Aurora	
	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Panama	Türkiyə
Cari aktivlər	40	258	69	175	335	170	15	173
<i>O cümlədən pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	6	24	5	7	5	94	14	18
Uzunmüddətli aktivlər	58	43	6	314	24	536	158	4,629
Cari öhdəliklər	(39)	(196)	(32)	(40)	(153)	(4)	(28)	(426)
<i>O cümlədən cari maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditor borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	-	-	(13)	(10)
Uzunmüddətli öhdəliklər	-	-	-	(3)	(33)	-	(54)	(371)
<i>O cümlədən uzunmüddətli maliyyə öhdəlikləri (ticarət və sair kreditor borcları və ehtiyatlar istisna olmaqla)</i>	-	-	-	-	-	-	(54)	(364)
Xalis aktivlər	59	105	43	446	173	702	91	4,005
Qrupun mülkiyyətinin payı	40%	60%	51%	80%	51%	10%	50%	60%
Xalis aktivlərdə pay	24	63	22	357	88	70	46	2,403
Düzəlişlər	-	-	-	8	-	(1)	(7)	69*
Balans dəyəri	24	63	22	365	88	69	39	2,472

* 31 dekabr 2015-ci il tarixinə düzəliş SOCAR TURKEY YATIRIM A.Ş.-nin ("STYAŞ") sair səhmdarı tərəfindən 31 AZN müvəqqəti olaraq az ödənilən məbləği əks etdirir. Bundan əlavə, Qrup STYAŞ-a əlavə investisiya kimi akkreditiv razılaşmaları əsasında cəmi 38 AZN məbləğində xərclər tanımışdır.

	Azgerneft	AZFEN	Azeri M-İ.	SOCAR	SOCAR	Azərbaycan	Socar	STYAŞ
	MMC		Drilling	Ümid	AQŞ	Rigs	Aurora	
	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Azərbaycan	Panama	Türkiyə
Gəlirlər	32	565	155	-	76	-	19	-
Satışların maya dəyəri	(27)	(498)	(122)	-	(102)	-	(13)	-
<i>O cümlədən köhnəlmə</i>	-	(10)	(1)	-	(1)	-	-	-
Ümumi və inzibati xərclər	-	(3)	(2)	(2)	(5)	-	-	(18)
Sair gəlir	-	-	-	-	-	-	-	9
Sair xərclər	-	-	-	-	(7)	-	-	-
Məzənnə fərqindən gəlir/(zərər)	-	-	(3)	-	(24)	16	-	-
Maliyyə gəliri	-	-	-	-	-	-	-	3
Maliyyə xərcləri	-	-	-	-	-	-	-	(16)
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)	5	64	28	(2)	(62)	16	6	(22)
Mənfəət vergisi (xərci)/faydası	-	(15)	(6)	-	13	(3)	-	412
İl üzrə mənfəət/(zərər)	5	49	22	(2)	(49)	13	6	390
İl üzrə mənfəətdə/(zərərdə) Qrupun payı	2	29	11	(2)	(25)	1	3	234
Düzəliş	-	-	(5)	4	11*	-	1	-
İl üzrə mənfəətdə/(zərərdə) Qrupun payı	2	29	6	2	(14)	1	4	234

* Məbləğ Azneft İB-yə satış nəticəsində yaranmış realizasiya olunmamış gəlirin eliminasiyasını əks etdirir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

17 Birgə müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər birgə müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cari aktivlər	Uzun-müddətli aktivlər	Cari öhdəliklər	Uzun-müddətli öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Oil and Gas Proserve Caspian Shipyard Company	19	-	(7)	(2)	3	1	30%	Azərbaycan
SOCAR KPŞ	89	8	(56)	-	142	24	20%	Azərbaycan
SOCAR-KPŞ	28	1	(29)	-	3	-	50%	Azərbaycan
SOCAR-Construction Sarmatia	4	8	(1)	-	-	(1)	97%	Azərbaycan
Sarmatia	2	-	(1)	-	-	-	27%	Polşa
SOCAR Baglan LLC	1	14	(13)	(6)	-	-	51%	Azərbaycan
SOCAR CAPE	14	16	(16)	(11)	97	11	51%	Azərbaycan
SOCAR Foster Wheeler Engineering	3	-	(2)	-	6	1	65%	Azərbaycan
SOCAR CNG	1	10	(22)	-	-	(10)	51%	Azərbaycan
SOCAR KBR	1	-	(1)	-	-	(1)	51%	Azərbaycan
AAS – Ekol	3	1	(1)	-	9	3	50%	Azərbaycan
SOCAR Fugro	13	3	(14)	-	14	1	51%	Azərbaycan
Cəmi	178	61	(163)	(19)	274	29		

Qrup və sair sahibkarlar tərəfindən birgə nəzarət altında olan investisiyalar birgə müəssisələrə investisiyalar kimi tanınır.

2016-cı il ərzində Qrup Azərbaycan Rigs MMC birgə müəssisəsinin nizamnamə kapitalına 17 AZN (2015-ci il: 36 AZN) məbləğində, STYAŞ-ın nizamnamə kapitalına 198 AZN (2015-ci il: 607 AZN) məbləğində və birgə müəssisələrinə 1 AZN (2015-ci il: 2 AZN) məbləğində vəsaitlər yatırmışdır.

2015-ci ildə Qrup Star emal zavodunun (STYAŞ-ın törəmə müəssisəsi) tikintisi ilə əlaqədar akkreditiv razılaşmalarını imzalamışdır. Qrupun cəmi 44 AZN (2015-ci il: 38 AZN) məbləğində ödədiyi komissiya haqları və faizlər STYAŞ-a əlavə investisiya kimi tanınmışdır.

18 Asılı müəssisələrə investisiyalar

Qrupun asılı müəssisələrdəki investisiya qoyuluşlarının balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	Qeydlər	2016	2015
1 yanvarda balans dəyəri		2,838	1,280
Asılı müəssisələrə investisiyalara əlavələr		797	775
Asılı müəssisələrin vergidən sonrakı maliyyə nəticələrində pay		209	201
Asılı müəssisələrdən alınmış dividendlər		(88)	(649)
Sair		(4)	(1)
Məzənnə fərqləri		690	1,232
31 dekabrda balans dəyəri		4,442	2,838

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixində Qrupun əsas asılı müəssisələri üzrə MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumat və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2016	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri	BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
Təsis edildiyi ölkə	Kayman adaları	Kayman adaları	Azərbaycan
Cari aktivlər	243	204	799
Uzunmüddətli aktivlər	7,536	9,772	13,769
Cari öhdəliklər	(477)	(1,093)	(1,305)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(367)	(1,879)	(8,048)
Qrupa aid xalis aktivlər	6,935	7,004	4,004
Qeyri-nəzarət payına aid xalis aktivlər			1,211
Qrupun mülkiyyətinin payı	10%	25%	49%
Xalis aktivlərdə pay	694	1,751	1,962
Düzəlişlər	(2)	-	(21)*
Balans dəyəri	692	1,751	1,941

* 31 dekabr 2016-cı il tarixində düzəlişlərə dövlət tərəfindən SGC-nin maliyyələşdirməsini təmsil edən 37 AZN daxildir. Qalan məbləğ Qrupun Şah Dəniz HPBS-də əlavə paylarının Cənub Qaz Dəhlizinə (CQD) satışı üzrə zərərdeki payını təsvir edir.

2016	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri	BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
Gəlirlər	565	1,575	178
Satışların maya dəyəri	(153)	(691)	(112)
Ümumi və inzibati xərclər	-	-	(12)
Paylaşdırma xərcləri	-	-	(5)
Sair gəlir	-	-	28
Maliyyə gəliri	-	-	12
Maliyyə xərcləri	(1)	(69)	(138)
Məzənnə fərzindən zərər	-	-	(43)
Asılı müəssisələrin nəticələrində pay	-	-	(6)
Vergidən əvvəl mənfəət	411	815	(98)
Mənfəət vergisi xərci	(87)	-	(3)
İl üzrə mənfəət	324	815	(101)
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	32	204	(49)
Düzəlişlər	-	2	-
Cəmi	32	206	(49)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Ateşgah Sığorta Şirkəti	42	(27)	40	-	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	550	(551)	2,304	-	28%	Kayman adaları
AzLab	5	(4)	2	-	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	40	(2)	67	34	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings LLC	33	(13)	34	9	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics	3	(2)	8	-	34%	Azərbaycan
Cənubi Qafqaz boru kəməri Hold Co ("SCPC Hold Co.")	121	(1)	-	-	10%	Kayman adaları
Tankanlagen Mellingen AG (TAMAG)	13	(3)	-	-	33%	İsveçrə
Tanklager Taegerschen AG (TLT)	2	-	-	-	21%	İsveçrə
SOGEF AG	6	(5)	-	-	34%	İsveçrə
UBAG AG	38	(32)	-	-	24%	İsveçrə
SAPPRO SA	7	(5)	-	-	13%	İsveçrə
SARACO SA	20	(20)	-	-	20%	İsveçrə
Electrogas Malta	778	(781)	1	(2)	33%	İsveçrə
Cəmi	1,658	(1,446)	2,456	41		

2016-cı il ərzində Qrup asılı müəssisələri CQBK and CQD şirkətlərinin səhm kapitalına, müvafiq olaraq, 104 AZN (2015-ci il: 107 AZN) və 693 AZN (2015-ci il: 665 AZN) məbləğində əlavə qoyuluşlar etmişdir.

31 dekabr 2015-ci il tarixində Qrupun əsas asılı müəssisələri üzrə MHBS-yə uyğun maliyyə hesabatları əsasında ümumi maliyyə məlumat və konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında investisiyanın balans dəyəri ilə tutuşdurma aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

2015	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri		BTC Co		Cənub Qaz Dəhlizi	
	Kayman adaları	Kayman adaları	Kayman adaları	Kayman adaları	Azərbaycan	Azərbaycan
Təsis edildiyi ölkə						
Cari aktivlər		334		240		505
Uzunmüddətli aktivlər		5,191		7,972		7,628
Cari öhdəliklər		(475)		(1,087)		(806)
Uzunmüddətli öhdəliklər		(277)		(2,206)		(4,601)
Qrupa aid xalis aktivlər		4,773		4,919		2,195
Qeyri-nəzarət payına aid xalis aktivlər						531
Qrupun mülkiyyətinin payı		10%		25%		49%
Xalis aktivlərdə pay		477		1,230		1,076
Düzəlişlər		-		(4)		16*
Balans dəyəri		477		1,226		1,092

* Məbləğ Qrupun Şah Dəniz HPBS-də əlavə paylarının CQD satışı üzrə zərərdeki payını təsvir edir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

18 Asılı müəssisələrə investisiyalar (davamı)

2015	Cənubi Qafqaz Boru Kəməri	BTC Co	Cənub Qaz Dəhlizi
Gəlirlər	330	1,286	156
Satışların maya dəyəri	(114)	(487)	(72)
Ümumi və inzibati xərclər	(1)	-	(13)
Paylaşdırma xərcləri	-	-	(5)
Sair xərclər	-	-	-
Sair gəlir	-	-	17
Maliyyə gəliri	-	-	5
Maliyyə xərcləri	-	(15)	(58)
Asılı müəssisələrin nəticələrində pay	-	-	(6)
Vergidən əvvəl mənfəət	215	784	24
Mənfəət vergisi xərci	(63)	-	(4)
İl üzrə mənfəət	152	784	20
İl üzrə mənfəətdə Qrupun payı	15	196	10
Düzəlişlər	-	(5)	(18)*
Cəmi	15	191	(8)

* Bu düzəliş CQD-nin kapitalının tərkibində tanınmış TANAP-ın 42 faiz səhmlərinin satışından olan zərərdə Qrupun payının tanınmasını göstərir.

31 dekabr 2015-ci il tarixinə Qrupun həm fərdi, həm məcmu şəkildə əhəmiyyətli olmayan digər asılı müəssisələrində iştirak payı və həmin müəssisələrin maliyyə göstəriciləri haqqında ümumi məlumat, o cümlədən cəmi aktivlər, öhdəliklər, gəlir, mənfəət və ya zərər haqqında məlumat aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

Adı	Cəmi aktivlər	Cəmi öhdəliklər	Gəlirlər	Mənfəət/ (zərər)	İştirak payı (%)	Təsis edildiyi ölkə
Ateşgah Sığorta Şirkəti	33	(26)	44	-	10%	Azərbaycan
Azərbaycan Qaz Təchizatı Şirkəti	578	(578)	2,154	-	28%	Kayman adaları
AzLab	5	(4)	2	-	50%	Azərbaycan
Caspian Geophysical	49	(40)	26	6	45%	Azərbaycan
Caspian Pipe Coatings LLC	23	(8)	65	8	50%	Azərbaycan
Cross Caspian Oil and Gas Logistics	3	(3)	33	-	34%	Azərbaycan
"SCPC Hold Co.	87	(1)	-	-	10%	Kayman adaları
Interfax Azərbaycan	4	-	-	-	49%	Azərbaycan
TAMAG	12	(3)	3	-	33%	İsveçrə
TLT	2	-	1	-	21%	İsveçrə
SOGEP AG	2	(2)	4	-	34%	İsveçrə
UBAG AG	32	(28)	15	1	24%	İsveçrə
SAPPRO SA	5	(2)	11	-	13%	İsveçrə
SARACO SA	17	(15)	14	1	20%	İsveçrə
Electrogas Malta	293	(293)	-	-	33%	İsveçrə
Cəmi	1,145	(1,003)	2,372	16		

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

19 Ticarət və sair kreditor borcları

	2016	2015
Kreditor borcları	5,772	4,322
Hesablanmış öhdəliklər	3,025	983
Sair kreditor borcları	489	487
Cəmi maliyyə kreditor borcları	9,286	5,792
Neftin overlifti üzrə öhdəliklər	52	22
Müştərilərdən alınmış avanslar	194	317
İşçilərə ödəniləcək məbləğlər	130	122
Cəmi ticarət və sair kreditor borcları	9,662	6,253

7,207 AZN (2015-ci il: 5,051 AZN) məbləğində maliyyə kreditor borcları, əsasən ABŞ dolları olmaqla, xarici valyutalarda ifadə olunmuşdur. Kreditor borclarına əsasən Qrupun təchizatçıları tərəfindən göstərilmiş xam neft, neft məhsulları, qaz, tikinti, qazma, nəqliyyat və kommunal xidmətlər ilə bağlı ödəniləcək vəsaitlər daxildir.

Qrupun hesablanmış öhdəlikləri xam neftin və neft məhsullarının alışları üçün hələ hesab-faktura kəsilməmiş öhdəliklərdən ibarətdir.

Neftin overlifti üzrə öhdəliklər Qrupun AÇG və Şah Dəniz HPBS-dəki iştirakçı payından artıq əldə edilmiş neftdən ibarətdir və Qrupun gələcək hasilatındakı paylarından fiziki ötürüləcək nefti əks etdirir.

20 Borc öhdəlikləri

31 dekabr 2016-cı ildə Qrupun qısamüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	İlkin valyutada cəmi borc öhdəliyi	31 dekabr 2016-cı ildə qalıq
ABŞ dolları ilə qısamüddətli vəsaitlər	0.25%-14%	yanvar 2017 – dekabr 2017	2,700	4,776
TL ilə qısamüddətli vəsaitlər	12.75%-14.7%	yanvar 2017 – sentyabr 2017	292	148
GEL ilə qısamüddətli vəsaitlər	11%-14.8%	yanvar 2017 – dekabr 2017	111	55
Sair valyutada qısamüddətli vəsaitlər	3%-12%	yanvar 2017 – noyabr 2017	299	547
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				1,191
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				6,717

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2016-cı ildə Qrupun uzunmüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi*	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2016-cı il tarixində qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
1,000 milyon ABŞ dolları	4.75%	mart 2023	1,757	25
750 milyon ABŞ dolları	6.95%	mart 2030	1,318	27
489 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 6.95%	iyul 2025	468	-
485 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1%	dekabr 2024	429	134
600 milyon AZN	4%	iyul 2022	362	44
472 milyon AZN	3.65%	oktyabr 2024	330	47
200 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.335%	dekabr 2027	312	14
750 milyon AZN	3.15%	iyul 2023	300	50
106 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 4.675%	mart 2028	188	-
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.33%	iyun 2020	177	-
15,398 milyon JPY	1.5%	aprel 2039	169	8
90 milyon ABŞ dolları	5%	mart 2028	160	-
78 milyon ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	158	-
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	152	76
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	152	77
100 milyon ABŞ dolları	5%	oktyabr 2021	147	2
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	may 2020	126	51
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	mart 2019	115	78
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	may 2019	114	77
65 milyon ABŞ dolları	6.25%	dekabr 2024	96	19
52 milyon ABŞ dolları	6%	yanvar 2020	92	-
50 milyon ABŞ dolları	4.44%	dekabr 2018	89	-
55 milyon ABŞ dolları	5.58%	sentyabr 2024	84	14
198 milyon AZN	3.5%	iyun 2026	80	20
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	noyabr 2018	77	77
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	iyul 2020	75	14
40 milyon Avro	EURIBOR + 2.25%	dekabr 2020	74	-
1,292 milyon AZN	4%	avqust 2027	70	1
35 milyon Avro	LIBOR + 0.731%	noyabr 2025	65	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	59	30
29 milyon ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	59	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	51	25
24 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	42	1
20 milyon Avro	LIBOR + 0.872%	sentyabr 2023	34	3
20 milyon Avro	1.64%	oktyabr 2023	34	3
18 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.8%	aprel 2022	31	2
20 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2%	aprel 2023	31	7
17 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.8%	mart 2022	28	2
35 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.35%	aprel 2020	22	9
12 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	13	3
6 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	10	-
5 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	9	-
7 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	8	2
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	7	-
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	7	-
5 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	6	1
6 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 8.5%	oktyabr 2018	5	5
6 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 8.5%	fevral 2019	3	9
500 milyon ABŞ dolları	5.45%	fevral 2017	-	175
22 milyon CHF	LIBOR + 0.0714% və ya 0%	yanvar 2017	-	38
16 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.70%	iyun 2017	-	7
Digər uzunmüddətli borc öhdəlikləri			15	14
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri			8,210	1,191

(*) LIBOR və EURIBOR 3 aydan 12 ayadək dəyişir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2015-ci ildə Qrupun qısamüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi	Ödəniş tarixi	İlkin valyutada cəmi borc öhdəliyi	31 dekabr 2015-ci ildə qalıq
ABŞ dolları ilə qısamüddətli vəsaitlər	0.84%-12%	yanvar 2016 – oktyabr 2016	1,357	2,106
TL ilə qısamüddətli vəsaitlər	10.9%-14.25%	yanvar 2016 – sentyabr 2016	298	160
GEL ilə qısamüddətli vəsaitlər	11%-16%	yanvar 2016 – dekabr 2016	91	55
Sair valyutada qısamüddətli vəsaitlər	3%-12%	fevral 2016 – may 2016	13	15
Uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				749
Cəmi qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi				3,085

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

20 Borc öhdəlikləri (davamı)

31 dekabr 2015-ci ildə Qrupun uzunmüddətli borc öhdəlikləri aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

Vəsaitlər	Faiz dərəcəsi*	Ödəniş tarixi	31 dekabr 2015-ci ildə qalıq	
			Uzunmüddətli hissəsi	Cari hissəsi
1,000 milyon ABŞ dolları	4.75%	mart 2023	1,559	22
750 milyon ABŞ dolları	6.95%	mart 2030	1,170	25
500 milyon ABŞ dolları	5.45%	fevral 2017	780	17
485 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1%	dekabr 2024	432	115
472 milyon AZN	3.65%	oktyabr 2024	377	47
750 milyon AZN	3.15%	iyul 2023	350	50
197 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 4.675%	mart 2028	306	-
200 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.335%	dekabr 2027	287	25
200 milyon AZN	4%	avqust 2018	200	-
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	199	34
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	199	34
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	mart 2019	166	69
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	may 2019	166	68
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	may 2020	154	1
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.33%	iyun 2020	154	-
15,398 milyon JPY	1.5%	aprel 2039	151	7
78 milyon ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	134	-
150 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.5%	noyabr 2018	133	68
59 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 6.95%	iyul 2018	92	-
52 milyon ABŞ dolları	6%	yanvar 2020	81	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	noyabr 2019	77	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	iyul 2020	77	1
70 milyon AZN	4%	avqust 2027	70	1
40 milyon Avro	EURIBOR + 2.25%	dekabr 2020	67	-
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.8%	dekabr 2019	66	11
29 milyon ABŞ dolları	4%	dekabr 2027	50	-
24 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	38	-
22 milyon CHF	LIBOR + 0.0714% və ya 0%	yanvar 2017	35	-
20 milyon Avro	LIBOR + 0.872%	sentyabr 2023	34	-
20 milyon Avro	1.64%	oktyabr 2023	34	-
20 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2%	aprel 2023	31	1
35 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.35%	aprel 2020	27	8
12 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	15	3
22 milyon GEL	14.75%	mart 2017	14	-
6 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 8.5%	oktyabr 2018	10	4
6 milyon ABŞ dolları	8.5%	fevral 2019	10	3
7 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	9	2
6 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	9	-
13 milyon GEL	11%	iyun 2018	9	11
5 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	8	-
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	6	-
5 milyon Avro	LIBOR + 3%	mart 2022	6	1
4 milyon ABŞ dolları	4.26%	dekabr 2022	6	-
16 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 1.7%	iyun 2017	6	7
50 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.4%	dekabr 2016	-	39
100 milyon ABŞ dolları	LIBOR + 2.2%	oktyabr 2016	-	63
Digər uzunmüddətli borc öhdəlikləri			22	12
Cəmi uzunmüddətli borc öhdəlikləri			7,826	749

(*) LIBOR və EURIBOR 3 aydan 12 ayadək dəyişir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

21 Ödəniləcək vergilər

	Qeyd	2016	2015
ARDNF-a ödəniləcək məbləğ	7	266	234
Sosial sığorta ayırmaları		2	1
Ödəniləcək sair vergilər		348	297
Cəmi ödəniləcək vergilər		616	532

2008-ci ildə adi ixrac vergisindən başqa, Qrup dövlətin müəyyən etdiyi qiymətdən artıq qiymətlə xam neftin satışından daxilolmaların müəyyən hissəsini ARDNF-ə köçürməli idi (2009-cu ildə bir barel üçün 50 ABŞ dolları). 2009-2016-cı illər ərzində Qrupa belə vergilər tətbiq edilməmişdir.

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi əsasında fəaliyyət göstərən vergi ödəyiciləri ödəyəcəkləri vergiləri alacaqları vergi məbləğləri və vergi üzrə avans ödənişləri ilə əvəzləşdirmək hüququna malikdirlər. Ödəniləcək sair vergi qalıqlarına mənfəət vergisi, ƏDV, əmlak, aksiz vergisi, gəlir vergisi, qiymət marjası üzrə vergi öhdəliklərinin alınacaq vergi məbləğləri və vergi üzrə avans ödənişləri ilə əvəzləşdirilməsi daxildir.

22 Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər

Qrup neft-qaz avadanlıqlarının istismardan çıxarılması və ətraf mühitin təmizlənməsi ilə bağlı hüquqi və praktiki təcrübədən irəli gələn öhdəlik daşıyır. Aktivlərin ləğv olunması üzrə müvafiq öhdəliklər üçün ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	2016	2015
1 yanvar tarixinə balans dəyəri		748	440
Əlavələr/(silinmələr)		83	(7)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	32	48	35
Diskont dərəcəsinə dəyişikliyin təsiri		2	3
Məzənnə fərqləri		87	277
31 dekabr tarixinə balans dəyəri		968	748

Qrup neft və qaz hasilatı qurğularının silinməsi və müvafiq boru kəmərləri üzrə gələcək dəyər üçün həmin qurğuların quraşdırılması üzrə diskontlaşdırma prinsipi ilə ehtiyat yaradır. Ehtiyat mövcud texnologiyadan istifadə etməklə cari qiymətlərə əsasən hesablanmış və pul vəsaitlərinin vaxt dəyəri üzrə cari bazar qiymətlərini və hesabat tarixinə müvafiq öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən faiz dərəcəsi hesab edilən vergidən əvvəl faiz dərəcələrinə əsasən diskontlaşdırılmışdır. Bu xərclərin mədənlər və neft-qaz əmlakı üzrə faydalı istifadə müddəti müvafiq olaraq hesabat tarixindən etibarən 10-66 il ərzində yaranması gözlənilir.

HPBS-lərə aid aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər podratçılar tərəfindən çəkilmiş əsaslı məsrəflərə əsasən müəyyən edilir. Bunların ödənilməsi müvafiq HPBS-lərin başa çatma müddətləri ilə məhduddur.

Dövlət orqanları qanunvericiliyi və onun tətbiqini davamlı olaraq nəzərdən keçirir. Nəticədə, Qrupun əsas öhdəlikləri uçota alınmış məbləğlərdən fərqli ola bilər.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə neft-qaz hasilatı obyektləri, boru kəmərləri və müvafiq emal və avadanlıqların istismardan çıxarılması ilə bağlı təxmin edilən xərclər, o cümlədən ləğvetmə və sahənin bərpası xərcləri 392 AZN (2015-ci il: 316 AZN) təşkil etmişdir və neft-qaz əmlakı və avadanlığının maya dəyərinə daxil edilmişdir.

İstismar edilən istehsal avadanlığının ləğv edilməsi ilə bağlı Azneft İB-nin maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 31 dekabr 2015-ci il tarixinə 1,933 AZN (2015-ci il: 1,372 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 8.24 faiz diskont dərəcəsinə (2015-ci il: 8.28 faiz) istifadə etmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixində Şah Dəniz layihəsində istismar edilən istehsal avadanlığının ləğv edilməsi ilə bağlı Azərbaycan Şah Dəniz MMC ("AzŞD")-in maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 422 AZN olmuşdur (2015-ci il: 310 AZN). Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 5.59 faiz diskont dərəcəsinə istifadə etmişdir (2015-ci il: 5.95 faiz).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

22 Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixində AzAÇG layihəsində istismar edilən istehsal avadanlığının ləğv edilməsi ilə bağlı AzAÇG-in maksimal qiymətləndirilmiş xərcləri 743 AZN (2015-ci il: 628 AZN) olmuşdur. Bu öhdəliyi diskont etmək üçün Şirkət 6.34 faiz diskont dərəcəsindən (2015-ci il: 5.95 faiz) istifadə etmişdir.

Diskont edilmiş nağd pul hərəkətlərinin hesablanması zamanı aşağıdakı inflyasiya dərəcələri tətbiq edilmişdir:

İl	2017	2018	2019	2020	2021	2022 və sonra
İnflyasiya dərəcəsi	8.05%	6.55%	5.50%	5.05%	4.20%	4.00%

Yaradılmış ehtiyat, qurğular və kəmərlərin gələcək xərcləri üzrə ən dəqiq təxminlərə və onların faydalı istifadə müddətinə əsaslanarsa da, bu xərclərin məbləği və çəkilmə müddəti ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

23 Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar

Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatların hərəkəti aşağıda göstərilir:

	Qeyd	Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər	Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər	İstifadə edilməmiş məzuniyyətə görə öhdəliklər	Cəmi
1 yanvar 2015-ci il tarixinə balans dəyəri		99	98	24	221
Əlavələr		9	23	43	75
Öhdəliklərin tükənməsi		(23)	(13)	(43)	(79)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	32	6	6	-	12
Hesablamalarda dəyişikliyin təsiri		(3)	(14)	-	(17)
31 dekabr 2015-ci il tarixinə balans dəyəri		88	100	24	212
O cümlədən:					
<i>Cari</i>		31	15	24	70
<i>Uzunmüddətli</i>		57	85	-	142
1 yanvar 2016-cı il tarixinə balans dəyəri		88	100	24	212
(Silinmələr)/əlavələr		(5)	21	53	69
Öhdəliklərin tükənməsi		(15)	(13)	(47)	(75)
Diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	32	7	8	-	15
Hesablamalarda dəyişikliyin təsiri		1	1	-	2
31 dekabr 2016-cı il tarixinə balans dəyəri		76	117	30	223
O cümlədən:					
<i>Cari</i>		29	16	29	74
<i>Uzunmüddətli</i>		47	101	1	149

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 sentyabr 2006-cı il tarixli 1697 nömrəli Sərəncamına uyğun olaraq Qrup, Abşeron yarımadasında fəaliyyət göstərməsi nəticəsində ətraf mühitin çirklənməsi ilə əlaqədar olaraq "Ətraf Mühitin Bərpası üzrə Kompleks Tədbirlər Planı" hazırlamış və təsdiqləmişdir. 2014-cü ildə Qrup Tədbirlər Planında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 27 fevral 2014-cü il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq düzəlişlər etməklə əhatə olunacaq müddəti 2018-ci ilə qədər uzatmış və Azərbaycanın digər bölgələrini (Abşeron yarımadası da daxil olmaqla) əlavə etmişdir. Bu məqsədlə ayrılmış ehtiyat ətraf mühitin bərpası üzrə çəkiləcək gələcək xərclərin cari dəyərində uçota alınır və 8.73 faiz (2015-ci il: 8.59 faiz) dərəcəsi ilə diskont edilir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

23 Öhdəliklər və məsrəflər üzrə sair ehtiyatlar (davamı)

Qrup, 2012-ci ilin yanvar ayına qədər iş yerində işçinin sağlamlığına və səhhətinə ziyanın vurulmasına (2012-ci ilin yanvar ayından sonra xəsarət almış işçilərə ödənişlər sığorta müqaviləsi əsasında sığorta şirkəti tərəfindən aparılır), habelə bu səbəbdən həlak olması ilə əlaqədar həmin işçilərdən asılı şəxslərə kompensasiyanın ödənilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Kompensasiya məbləğləri zərər çəkmiş işçilərə ödənilmiş əmək haqlarına uyğun olaraq hesablanır. Qrup işçilərə əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlərin diskont edilməmiş dəyərini 8.13 faiz (31 dekabr 2015-ci il: 8.29 faiz) diskont dərəcəsi ilə hesablamışdır. Əmək funksiyasını yerinə yetirərkən sağlamlığına və səhhətinə ziyan dəymiş işçilərə ömürlük müavinətlərin hesablanması zamanı Qrup ömür uzunluğunu kişilər üçün 71 yaş, qadınlar üçün isə 76 yaş müəyyən etmişdir.

Qeyd 22-də göstərilən inflyasiya dərəcələri orta əmək haqqındakı artımı əks etdirmək üçün tətbiq edilmişdir.

24 Təxirə salınmış gəlir

	2016	2015
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	79	77
İl ərzində alınmışdır	203	7
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatı aid edilmişdir	(110)	(5)
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	172	79
O cümlədən:		
<i>Cari</i>	98	-
<i>Uzunmüddətli</i>	74	79

Cari

31 dekabr 2016-cı il tarixində təxirə salınmış gəlirin cari hissəsi ölkədə yerli tələbi ödəmək üçün təbii qazın və meşət yanacağıının satışından əmələ gəlmiş zərərlərin kompensasiyası olan dövlət qrantından ibarətdir. 2016-cı il ərzində Qrup zərərlərin kompensasiyası üçün 203 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində dövlət qrantı almışdır.

Uzunmüddətli

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərində təxirə salınmış gəlirin uzunmüddətli hissəsi əsasən 2006-cı ildə Bakı ətrafı ərazilərin və Azərbaycan Respublikasının rayonlarının qazlaşdırılması məqsədilə əldə edilmiş dövlət qrantından ibarətdir.

25 Sair cari və uzunmüddətli öhdəliklər

Sair öhdəliklərə aşağıdakılar daxildir:

	2016	2015
Derivativ öhdəliklər	1,245	474
Maraqların ötürülməsi haqqında müqavilələr əsasında öhdəliklər	172	125
Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə ödənişlər üzrə ehtiyat	76	83
Qəbul edilmiş qazma xidmətləri üçün ödəniləcək məbləğlər	-	70
Əlaqəli tərəflərdən alınmış avanslar	70	36
Sair öhdəliklər	18	24
Cəmi sair öhdəliklər	1,581	812
Çıxılın sair cari öhdəliklər	(1,052)	(174)
Cəmi sair uzunmüddətli öhdəliklər	529	638

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

25 Sair cari və uzunmüddətli öhdəliklər (davamı)

Qrupun 83 AZN (2015-ci il: 69 AZN) məbləğində marjinal tələblərə dair maliyyə öhdəlikləri və ticarət üçün saxlanılmış vəsaitləri, 913 AZN (2015-ci il: 344 AZN) məbləğində sənəd mövqeli (paper position) qiymətli kağızları üzrə realizə edilməmiş zərərləri və 249 AZN (2015-ci il: 44 AZN) məbləğində fiziki mövqeli qiymətli kağızları üzrə realizə edilməmiş zərərləri var. Bu öhdəliklər müvafiq olaraq 1,052 AZN (2015-ci il: 160 AZN) məbləğində və 193 AZN (2015-ci il: 297 AZN) məbləğində sair cari və uzunmüddətli öhdəliklərə və maliyyə öhdəliklərinə daxil edilmişdir.

Qrup *Türkiyə Respublikasının Əmək Qanununa* uyğun olaraq bir il əmək fəaliyyəti göstərmiş və kifayət qədər əsaslandırılmamış səbəbə görə əmək müqaviləsinə xitam verilmiş və ya hərbi xidmətə çağırılmış, vəfat etmiş və ya 25 illik əmək fəaliyyətindən (qadınlar üçün 20 il) sonra təqaüdə çıxmış və təqaüdə çıxma yaşına çatmış (qadınlar üçün 58 və kişilər üçün 60) hər bir işçiyə əmək fəaliyyətinin dayandırılması ilə bağlı təminatlar ödəməlidir.

Maliyyə tələbləri olmadığına görə öhdəlik maliyyələşdirilmir. Ehtiyat işçilərin təqaüdə çıxması ilə bağlı Qrupun gələcəkdə yaranması ehtimal edilən öhdəliyinin cari dəyərinin təxmin edilməsi vasitəsilə hesablanır. 19 sayılı BMUS -a uyğun olaraq müəssisələrin pensiya planlarında nəzərdə tutulan öhdəliyini hesablamaq üçün aktuari üsulları tətbiq edilməlidir. Müvafiq olaraq, ümumi öhdəliyinin hesablanması üçün aşağıdakı aktuari fərziyyələri istifadə edilmişdir:

	2016	2015
Diskont dərəcəsi (faiz)	3.61	4.39
Təqaüdə çıxma ehtimalı (faiz)	100	95

Əmək fəaliyyətinin hər bir ili üçün maksimal öhdəliyinin inflyasiyaya görə artması əsas fərziyyə hesab edilir. Buna görə, tətbiq edilmiş diskont dərəcəsi gələcəkdə baş verəcək inflyasiyanın gözlənilən təsirinə düzəliş etdikdən sonra gözlənilən faktiki dərəcəni əks etdirir.

Əmək müqaviləsinə xitam verilməsi üzrə təminatların hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2016	2015
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	83	38
Aktuari zərəri və xidmətlərin dəyəri	4	5
İl ərzində ödənişlər	(8)	(4)
Müəyyən edilmiş pensiya planı üzrə (öhdəlik)/fayda	(10)	13
Sair	5	1
Təqdimat valyutasının çevrilməsi	2	30
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	76	83

26 Alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcları

Sair səhmdardan SOCAR Petroleum QSC-də səhmlərin qalan 49 faizini almaq üçün Qrupun 67 AZN (2015-ci il: 59 AZN) məbləğində alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcu olmuşdur.

Əlavə olaraq, Qrupun SOCAR Trading və digər müəssisələrin satın alınması üçün 86 AZN (2015-ci il: 74 AZN) məbləğində alış üzrə təxirə salınmış kreditör borcu olmuşdur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

27 Nizamnamə kapitalı, əlavə ödənilmiş kapital, bölüşdürülməmiş mənfəət və törəmə müəssisənin payının satışı üzrə gəlir

Nizamnamə kapitalı

SOCAR, Qrupun bir Holding şirkəti kimi, dövlət müəssisəsi hüquqi statusuna malikdir. Nizamnamə kapitalında 185 AZN məbləğində artım 2016-cı il ərzində qeydiyyatata alınmışdır və müvafiq olaraq, məbləğ əlavə ödənilmiş kapitaldan nizamnamə kapitalına yenidən təsnif edilmişdir (2015-ci il: 121 AZN).

Əlavə ödənilmiş kapital ("ƏÖK")

2016-cı il ərzində Dövlət Qrupun nizamnamə kapitalına 921 AZN (2015: 581 AZN) məbləğində əlavə ödəniş etmişdir. Bu artım 31 dekabr 2016-cı il tarixinə qeydiyyatata alınmamışdır və ƏÖK kimi tanınmışdır.

Dövlətə ayırmalar

Dövlətin qərarlarına uyğun olaraq vaxtaşırı Qrupdan dövlət büdcəsi, ayrı-ayrı dövlət idarələri və hökumətin həyata keçirdiyi layihələr üçün pul şəklində birbaşa maliyyə qoyuluşlar etməsi və ya inşaat və təmir işlərinin maliyyələşdirilməsi (o cümlədən aktivlərin köçürülməsi) tələb olunur. 2016-cı il ərzində bu cür qoyuluşların və maliyyələşdirmənin məbləğləri (dövlət idarələrinin subpodratçılmasına ödənişlər formasında), müvafiq olaraq, 56 AZN və 17 AZN (2015-ci il: müvafiq olaraq, 140 AZN və 186 AZN) təşkil etmişdir və əsasən Azərbaycan Respublikasında mövcud olan, həmçinin yeni istirahət, nəqliyyat, təhsil və tibb infrastrukturunun təmiri və yenidən qurulması üçün istifadə edilmişdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrup tərəfindən tikilmiş aktivlərin köçürülməsi formasında maliyyələşdirmə olmamışdır (2015-ci il 13 AZN).

Törəmə müəssisənin payının satışı üzrə gəlir

2016-cı il ərzində Qrup Petkim Petrokimya Holding A.Ş-də balans dəyəri 172 AZN (326 milyon TRY) olan 6.75 faizlik payını satmış və kapitalda 46 AZN (87 milyon TRY) məbləğində gəlir tanımışdır. 2015-ci ildə törəmə müəssisələrdə payların satışı üzrə gəlir Qeyd 35-də açıqlanır.

28 Gəlirlərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	2016	2015
Xalis xam neft	29,613	14,453
Xalis neft məhsulları	11,759	11,391
Neft-kimya məhsulları	2,643	1,835
Təbii qaz	1,952	1,683
Sair gəlirlər	5,938	3,741
Cəmi gəlirlər	51,905	33,103

Xam neftin satışından əldə olunan gəlirlər, xam neftin beynəlxalq bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiyməti arasındakı qiymət marjası üzrə Azərbaycan Respublikasında müvafiq vergi çıxılmaqla göstərilir. Bazar qiyməti ilə dövlət tərəfindən tənzimlənən daxili qiymət arasındakı fərqə 30 faiz dərəcəsində vergi tətbiq edilir və vergi məbləği Dövlət Büdcəsinə köçürülür.

Neft məhsullarının satışından yaranan gəlirlər 423 AZN (2015-ci il: 429 AZN) məbləğində aksiz vergisi çıxılmaqla göstərilir.

AÇG HPBS üzrə hasil edilmiş xam neftin və Şah Dəniz HPBS üzrə hasil edilmiş kondensatın satışından yaranan gəlirlərdən yuxarıda göstərilən aksiz və qiymət marjası üzrə vergilər tutulmur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

29 Xərclərin kateqoriyalar üzrə təhlili

	Qeyd	2016	2015
İstifadə edilmiş xammal və xərc materialları		44,265	27,136
Əmlak, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi		1,014	1,049
Əmək haqqı, maaş və sosial müdafiə xərcləri		1,297	1,016
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinə texniki xidmət		714	252
Təmir və texniki xidmət xərcləri		189	220
Əmlak, tikili və avadanlıqların dəyərsizləşməsi	15	322	254
Mədən vergisi	7	103	110
Kommunal xərclər		307	242
Mənfəət vergisindən başqa sair vergilər		178	115
Amortizasiya xərcləri	16	40	30
Ticarət və sair debitor borcları və digər maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi		493	38
Öhdəlik və xərclər üçün sair ehtiyatlarda dəyişiklik	23	71	58
Sair		1,531	1,295
Cəmi satış dəyəri, kəşfiyyat və qiymətləndirmə, paylaşdırma, ümumi və inzibati və sair əməliyyat xərcləri		50,524	31,815

30 Sair əməliyyat gəliri

	2016	2015
Dövlət qrantı (Qeyd 24)	110	5
Üçüncü tərəfdən əvəzi ödənilmiş qazma qurğusunun modernizasiyası	387	-
Sair malların satılması və xidmətlərin göstərilməsi	18	15
Borc öhdəliyinin silinməsindən yaranan gəlir	-	22
Sair	182	119
Cəmi sair əməliyyat gəliri	697	161

31 Maliyyə gəliri

	2016	2015
Depozitlər və bank hesabları üzrə faiz gəliri	170	38
Sair	19	27
Cəmi maliyyə gəliri	189	65

32 Maliyyə xərcləri

	Qeyd	2016	2015
Faiz xərcləri		778	429
Aktivlərin ləğv olunması üzrə öhdəliklər üçün ehtiyatlar:			
diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	22	48	35
Ətraf mühit ilə bağlı öhdəliklər üçün ehtiyatlar:			
diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	23	7	6
Əmək qabiliyyətinin itirilməsi ilə bağlı ödənişlər üçün ehtiyatlar: diskontlaşdırılmış dəyərə düzəliş	23	8	6
Cəmi maliyyə xərcləri		841	476

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət vergisi

Mənfəət vergisi üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2016	2015
Cari vergi xərcləri	537	394
Təxirə salınmış vergi xərci/(faydası)	49	(193)
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunan mənfəət vergisi xərci	586	201

Gözlənilən və faktiki vergi xərclərinin tutuşdurulması aşağıda göstərilir:

	2016	2015
Vergidən əvvəl mənfəət/(zərər)	936	(1,584)
Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş 20 faiz vergi dərəcəsinə əsasən nəzəri vergi xərci/(faydası)	187	(317)
Müəyyən törəmə müəssisələr üzrə müxtəlif vergi dərəcələrinin effekti (25 və 27 faiz)	22	5
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilə bilməyən məbləğlərin vergi effekti:		
- Vergidən azad edilən gəlirlər	(236)	(40)
- Gəlirdən çıxılmayan xərclər	176	58
Təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları	294	535
Qeyri-rezidentin dividendləri üzrə cari mənfəət vergisi	38	14
Əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivinin tanınması	(48)	-
MHBS-də tanınmamış gəlir	15	31
İstifadə edilməmiş investisiya stimulları üzrə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri	(48)	(70)
Törəmə müəssisələrin, asılı şirkətlərin və birgə müəssisələrin bölüşdürülməmiş mənfəəti/(zərəri) üzrə potensial gəlir	137	(12)
Sair	49	(3)
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunan mənfəət vergisi xərci	586	201

Gəlirdən çıxılmayan xərclər, həmçinin gələcəkdə vergiyə cəlb olunan mənfəətdən çıxılmayacaq vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat da daxil olmaqla, əsasən gəlirdən çıxılmayan əməliyyatlar üzrə xərclərdən, o cümlədən sosial yönümlü və işçilər üzrə xərclərdən ibarətdir. Təxirə salınmış vergi aktivləri üzrə ehtiyat ayırmaları əsasən Qrupun törəmə müəssisələrinin yığılmış vergi zərərlərini əks etdirir və bu vergi zərərlərinin istifadəsi gözlənilmir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə tanınmamış təxirə salınmış vergi aktivlərinin məbləği 1,206 AZN (2015-ci il: 960 AZN) təşkil etmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrup istifadə edilməmiş investisiya stimulinin bir hissəsi üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivini tanımışdır. Həmin hissə üzrə aidiyyəti vergi faydasının gələcək vergiyə cəlb edilən gəlir vasitəsi ilə realizasiyası proqnozlara görə mümkün hesab edilirdi.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə əvvəllər tanınmamış təxirə salınmış aktivlərdən irəli gələn faydalar il ərzində təxirə salınmış vergini və cari vergi xərclərini, müvafiq olaraq, 39 AZN və 9 AZN (2015-ci il: sıfır) məbləğində azaltmaq üçün istifadə edilmişdir.

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə Qrup, müvafiq olaraq, 19 AZN və 124 AZN məbləğində xarici əməliyyatlar üzrə maliyyə hesabatlarının çevrilməsindən yaranan və sair ümumi gəlirə aid edilmiş məzənnə fərqləri üzrə təxirə salınmış mənfəət vergisi xərcini və faydasını tanımışdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət vergisi (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixində Qrup törəmə müəssisələrə investisiyalarla bağlı vergiyə cəlb olunan müvəqqəti fərqlərlə əlaqədar 148 AZN (31 dekabr 2015-ci il: 65 AZN) məbləğində təxirə salınmış vergi öhdəliyini tanımamışdır, çünki Qrup həmin müvəqqəti fərqlərin qaytarılması vaxtına nəzarət etməyə qadirdir və onları yaxın gələcəkdə qaytarmaq niyyətində deyil.

MHBS və müvafiq vergi qanunvericiliyi arasındakı fərqlər nəticəsində maliyyə məlumatlarının hazırlanması və mənfəət vergisinin hesablanması məqsədilə aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında müvəqqəti fərqlər əmələ gəlir. Bu müvəqqəti fərqlər üzrə hərəkətlərin vergi effekti aşağıda göstərilir:

	1 yanvar 2016-cı il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Sair ümumi gəlir tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2016-cı il
Vergi bazasını azaldan/ (artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti					
Keçmiş illərin vergi zərərləri	42	40	-	(2)	80
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	8	(7)	-	-	1
Ticarət və sair kreditör borcları	12	(15)	-	(2)	(5)
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	4	(4)	-	-	-
Ticarət və sair debitor borcları	39	18	-	3	60
Mal-material ehtiyatları	13	3	-	-	16
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	412	26	-	5	443
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	68	5	-	-	73
Istifadə edilməmiş investisiya stimulları	89	48	-	(8)	129
İşçilərin işdən azad olunması üçün müavinətlər və staja görə həvəsləndirici mükafatlar üçün ehtiyat	9	-	-	(1)	8
Sair	16	21	(1)	-	36
Təxirə salınmış vergi aktivləri	712	135	(1)	(5)	841

	1 yanvar 2016-cı il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Sair ümumi gəlir tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2016-cı il
Vergi bazasını azaldan/ (artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti					
Hesablamalar	22	(27)	3	-	(2)
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	(97)	6	-	(10)	(101)
Qeyri-maddi aktivlər	(43)	4	-	(4)	(43)
Ticarət və sair kreditör borcları	7	(1)	-	-	6
Ticarət və sair debitor borcları	(25)	(10)	-	(3)	(38)
Mal-material ehtiyatları	(22)	-	-	(3)	(25)
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	(796)	(35)	-	(64)	(895)
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	114	5	2	16	137
Sair	(197)	(126)	15	(3)	(311)
Təxirə salınmış vergi aktivləri	(1,037)	(184)	20	(71)	(1,272)

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət vergisi (davamı)

	1 yanvar 2015-ci il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2015-ci il
Vergi bazasını azaldan/(artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti				
Keçmiş illərin vergi zərərləri	32	9	1	42
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	7	1	-	8
Ticarət və sair kreditör borcları	7	4	1	12
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	3	1	-	4
Ticarət və sair debitor borcları	(9)	49	(1)	39
Mal-material ehtiyatları	9	3	1	13
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	362	42	8	412
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	82	(14)	-	68
İstifadə edilməmiş investisiya stimulları	9	52	28	89
İşçilərin işdən azad olunması üçün müavinətlər və staja görə həvəsləndirici mükafatlar üçün ehtiyat	-	6	3	9
Sair	12	4	-	16
Təxirə salınmış vergi aktivləri	514	157	41	712

	1 yanvar 2015-ci il	Mənfəət/ (zərər) tanınmışdır	Digər ümumi gəlirə aid edilmişdir	Çevirmə fərqi	31 dekabr 2015-ci il
Vergi bazasını azaldan/ (artıran) müvəqqəti fərqlərin vergi effekti					
Hesablamalar	8	9	-	5	22
Asılı və birgə müəssisələrə investisiyalar	(68)	8	-	(37)	(97)
Qeyri-maddi aktivlər	(24)	1	-	(20)	(43)
Ticarət və sair kreditör borcları	(7)	14	-	-	7
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat	(7)	9	-	(2)	-
Ticarət və sair debitor borcları	(24)	15	-	(16)	(25)
Mal-material ehtiyatları	(9)	(2)	-	(11)	(22)
Əmlak, tikili və avadanlıqlar	(452)	-	-	(344)	(796)
Öhdəliklər və məsrəflər üzrə ehtiyatlar	51	8	-	55	114
Sair	(48)	(26)	(124)	1	(197)
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(580)	36	(124)	(369)	(1,037)

Qrup konsolidasiya edilmiş vergi bəyannaməsini təqdim etmir. Qrupun cari strukturu baxımından Qrupun ayrı-ayrı müəssisələrinin vergi zərərləri və cari vergi aktivləri Qrupun sair müəssisələrinin cari vergi öhdəlikləri və vergiyə cəlb olunan mənfəəti ilə əvəzləşdirilə bilməz, və buna uyğun olaraq, konsolidasiya olunmuş vergi zərəri də hesablanı bilər. Bu səbəbdən təxirə salınmış vergi aktiv və öhdəlikləri yalnız vergiyə cəlb olunan eyni müəssisəyə aid olduqda qarşılıqlı şəkildə əvəzləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasının vergi qanunvericiliyinə uyğun olaraq bir dövrdə yaranmış vergi zərərləri beş ilədək davam edən sonrakı dövrlərə keçirilə bilər.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

33 Mənfəət vergisi (davamı)

Qrup, törəmə müəssisəsi olan AzAÇG vasitəsilə AÇG HPBS-in iştirakçısıdır. Lakin, AzAÇG AÇG HPBS-də Podratçı Tərəf kimi xüsusi şəkildə göstərilməmişdir. Nəticədə, onun vergi ödəyicisi statusu aydın şəkildə müəyyən edilmir. Müvafiq vergi orqanları ilə cari anlayışlarına əsasən rəhbərlik hesab edir ki, Podratçı Tərəf statusu retrospektiv olaraq veriləcək və beləliklə AzAÇG artıq vergi ödəyicisi statusunu almış hesab edilir. Hazırda Şirkət AÇG HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq 25 faiz dərəcəsində mənfəət vergisi hesablayır və ödəyir.

Azərbaycan Respublikası, Türkiyə və Gürcüstan hökumətləri, Qrupun törəmə müəssisəsi AzBTC və BTC Layihəsinin digər iştirakçıları Tranzit Ərazisinə Malik Ölkənin Hökuməti ilə Sazişlər ("TƏMÖHS") imzalamışlar. TƏMÖHS-lər BTC Layihəsi üzrə hüquq və maliyyə rejimlərini və sərmayəçilərə BTC Layihəsinin müvəffəqiyyətini təmin etmək məqsədilə tələb edilən məsələlərlə bağlı müvafiq dövlətlərdən hüquq və zəmanətlərin verilməsi daxil olmaqla, tərəflərin qarşılıqlı hüquq və vəzifələrini müəyyənləşdirir. TƏMÖHS-lərin müddəalarına müvafiq olaraq, BTC Layihəsi iştirakçılarının hər biri fərdi olaraq Azərbaycan və Gürcüstanda mənfəət vergisi ödənişlərinə görə öhdəlik daşıyır və hər vergi müddəti üçün bəyannamələrin təqdim edilməsinə görə cavabdehdir. Müvafiq olaraq, Şirkət BTC Layihəsində iştirakı ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasında mənfəət vergisinə görə öhdəlik daşıyır. TƏMÖHS müddəalarına uyğun olaraq Azərbaycanda mənfəət vergisi dərəcəsi 31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə iyirmi yeddi faiz (27 faiz) təşkil edir.

Bundan əlavə, Qrup törəmə müəssisəsi olan AzŞD vasitəsilə Şah Dəniz HPBS-nin iştirakçısıdır. Şah Dəniz HPBS-nin müddəalarına uyğun olaraq AzŞD mənfəət vergisinə görə cavabdehdir. Buna baxmayaraq, HPBS-nə uyğun olaraq Dövlət podratçı tərəflərin adından Dövlətə aid olan mənfəət neftinin satışları üzrə gəlirdən vergilərin ödənilməsini aparır. 2016-cı və 2015-ci illəri AzŞD zərərle başa vurmuşdur, buna görə də 2016-cı və 2015-ci illər üzrə Şah Dəniz layihəsi ilə əlaqədar mənfəət vergisi tanınmamışdır. 31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə AzŞD-nin təxirə salınmış vergisinin qalığı sıfır olmuşdur. Bundan əlavə, AzŞD Azərbaycan Respublikasında müəyyən adi əməliyyat vergilərindən azad edilmişdir.

Qrup, törəmə müəssisəsi olan STEAŞ şirkəti vasitəsilə Türkiyənin vergi mühitində fəaliyyət göstərir. Türkiyədə mənfəət vergisi dərəcəsi 20 faiz təşkil edir. Türkiyə Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq Türkiyədə fəaliyyət göstərən qeyri-rezident şəxslərə ödənilən dividendlərə 15 faiz dərəcəsinə bərabər mənbədən tutulan vergi tətbiq edilmir. Mənfəət vergisi rüblük ödənilir. Bundan əlavə, Türkiyənin Mənfəət Vergisi haqqında Qanunvericiliyində müəssisələr üçün bir çox güzəştlər nəzərdə tutulur. Bu güzəştlərə vergi bazasının müəyyən edilməsi zamanı investisiyaların 25 faizə qədər mənfəətdən çıxılması da daxildir.

Qrupun törəmə müəssisələri – SOCAR Overseas MMC, Azerbaijan (SCP) LTD, SOCAR Polymer MMC, Bakı Gəmiqayırma Zavodu MMC və Sermayə Investment Limited vergilərdən azad edilmişdir.

34 Səhmlərin satışından avanslar

2014-cü ilin iyul ayında ŞD və CQBKŞ-də 10 faizlik payının (birlikdə "Pay") CQD-yə satılması haqqında Təxirə salınmış alqı-satqı razılaşması ("TSASR") imzalamışdır. Bu razılaşmanın şərtlərinə uyğun olaraq CQD bunun üçün SOCAR-a avans ödəyəcək, nəzarət isə satışı öncələyən şərtlər yerinə yetirildiyi təqdirdə 2023-cü ildə CQD-yə keçəcək. 31 dekabr 2016-cı il tarixində ŞD və CQBKŞ-də paya görə alınmış cəmi məbləğ 2,897 AZN (1,636 milyon ABŞ dolları) (2015-ci il: 2,097 AZN (1,346 milyon ABŞ dolları) olmuşdur. Bundan əlavə, TSASR alışı üçün 2020-ci ilin sonunadək hər il ödəniləcək vəsaitlə bağlı müəyyən mərhələli ödənişləri müəyyən etmişdir.

35 Satış opsiunu üzrə öhdəliklər

12 avqust 2015-ci ildə, GSI tərəfindən 1,364 AZN (1,300 milyon ABŞ dolları) müqabilində Qrupun törəmə müəssisəsi olan STEAS-ın 13 faiz kapitalını təmsil edən 891 milyon yeni buraxılmış səhmlər alınmışdır.

Eyni zamanda, STEAS GSI ilə satış opsiunu haqqında razılaşma imzalamışdır. Razılaşmaya əsasən STEAS-ın səhmlərinin planlaşdırılan ilkin açıq təklifi baş vermədiyi halda Qrup GSI-nə məxsus olan səhmləri müəyyən edilmiş qiymətə geri almalı və ya satış opsiunu haqqında müqavilənin müəyyən şərtləri qarşılanmadıqda satış opsiونunu əvəzləşdirməlidir. Qrup tərəfindən GSI-yə təmin edilən satış opsiunu, satış opsionu haqqında razılaşmanın imzalanmasından sonra 6 il ərzində qüvvədə olacaq və uzunmüddətli maliyyə öhdəliyini təşkil edir. 31 dekabr 2016-cı il tarixində satış opsiunu üzrə öhdəliyin ədalətli dəyəri 2,300 AZN (1,300 milyon ABŞ dolları) olmuşdur.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

35 Satış opsiunu üzrə öhdəliklər (davamı)

Törəmə müəssisənin satış opsiunu üzrə öhdəliyi və səhmlərinin satışı üzrə xalis gəlirin analizi aşağıda təqdim edilir:

STEAS-ın 13 faiz səhmlərinin satış məbləği	1,364
Satılmış səhmlərin xalis balans dəyəri	(238)
STEAS-ın 13 faiz səhmlərinin satışı üzrə gəlir	1,126
Digər törəmə müəssisənin səhmlərinin satışı üzrə dəyəri	75
Satılmış digər törəmə müəssisənin səhmlərinin xalis balans dəyəri	(89)
Törəmə müəssisənin səhmlərinin satışı üzrə xalis gəlir	1,112

Qrupun həmçinin 443 AZN (250 milyon ABŞ dolları) (2015-ci il: 390 AZN (250 milyon ABŞ dolları)) məbləğində 2014-cü ildə STEAS və GSI arasında Petlim Limancılık Ticaret A.S.-nin 30 faiz səhmləri ilə əlaqədar imzalanmış satış opsiunu razılaşmasına aid olan satış opsiunu üzrə öhdəliyi və 2014-cü ildə GSI-dən alınmış ödənişdən irəli gələn və STEAS tərəfindən həmin satış opsiunu razılaşmasına uyğun olaraq ödənilməli olan 89 AZN (50 milyon ABŞ dolları) (2015-ci il: 75 AZN (50 milyon ABŞ dolları) məbləğində əlavə öhdəliyi olmuşdur).

36 Əhəmiyyətli nağdsız investisiya və maliyyələşdirmə fəaliyyətləri

Aşağıda pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatda daxil edilməyən və pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinin istifadəsini tələb etməyən investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları göstərilmişdir:

	2016	2015
Nağdsız şəkildə investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları		
Faktoring razılaşması vasitəsilə Karbamid zavodunun maliyyələşdirilməsi	197	-
Debitor borclarının birgə müəssisənin nizamnamə kapitalına keçirilməsi	114	-
Aktivlərin silinməsi üzrə kapitallaşdırılmış xərclər	83	6
Maraqların ötürülməsi haqqında razılaşma əsasında əsaslı məsrəflər	57	141
Əmlak, tikili və avadanlıqların Dövlətə köçürülməsi (Qeyd 27)	-	(13)
Nağdsız şəkildə investisiya və maliyyələşdirmə əməliyyatları	451	134

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri**Əməliyyat mühiti**

Qrupun əməliyyatları əsas etibarını ilə Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilir. Bazar iqtisadiyyatlı yeni ölkə kimi hazırda Azərbaycan daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan biznes və tənzimləyici infrastrukturunu yaratmaqdadır.

2014-cü ilin ikinci yarısından başlayaraq və daha sonra xam neftin qiymətinin xeyli aşağı düşməsinə nəzərə alaraq iqtisadi artım, kapitalı əldə etmək imkanı və kapitalın dəyəri ilə bağlı mövcud olan qeyri-müəyyənliklər Qrupun gələcək maliyyə vəziyyətinə, əməliyyat və biznes perspektivlərinin nəticələrinə mənfi təsir göstərə bilər. Bundan başqa, 21 fevral 2015-ci il tarixində Azərbaycan manatı əsas valyutalara nisbətə təxminən 34 faiz və sonra 21 dekabr 2015-ci il tarixində 48 faiz devalvasiyaya uğramışdır. 2016-cı il ərzində Azərbaycan manatı 1 ABŞ dolları üçün 1,4900 AZN və 1,7707 AZN arasında dəyişmişdir.

Azərbaycan Respublikasında iqtisadi sabitliyin gələcək perspektivləri hökumətin həyata keçirdiyi iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən, eləcə də vergi, hüquqi, normativ və siyasi hadisələrin gedişatından xeyli dərəcədə asılıdır. Beynəlxalq kredit reyting agentlikləri müntəzəm qaydada Azərbaycan Respublikasının və Şirkətin kredit reytingini qiymətləndirmişlər. Hesabat dövründən sonra, Fitch və S&P agentlikləri Qrupun reytingini və Azərbaycan Respublikasının reytingini "BB+" kimi qiymətləndirmişdir. Moody's Investors Service reytingi əvvəlki "Ba1" səviyyəsində saxlamışdır. Rəhbərlik Qrupun əməliyyatlarına təsir göstərə biləcək bütün iqtisadi tendensiyaları, eləcə də onların Qrupun maliyyə vəziyyətinə təsirini (əgər varsa) qabaqcadan proqnozlaşdırmaq iqtidarında deyildir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Əməliyyat mühiti (davamı)

Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın sair bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Azərbaycan hökuməti tərəfindən bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərinə və hazırda biznes fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün rəhbərlik hesab etdiyi bütün münasib tədbirlərin görülməsinə baxmayaraq, yuxarıda təsvir edilmiş sahələrdə vəziyyətin gözlənilməz dərəcədə pisləşməsi Qrupun maliyyə vəziyyətinə və fəaliyyətinin nəticələrinə dəqiq müəyyən edilə bilməyən mənfi təsir göstərə bilər.

Qrupun Ukraynada fəaliyyətinə, digərlərlə yanaşı, kapital bazarlarında likvidliyin aşağı səviyyələri və milli valyutanın Ukraynadan kənarında likvid olmamasına səbəb olan valyutaya nəzarət sisteminin mövcudluğu daxildir. Ukrayna iqtisadiyyatının sabitliyinə hökumətin inzibati, maliyyə, hüquq və iqtisadi islahatlara dair siyasəti və fəaliyyəti əhəmiyyətli təsir göstərəcək. Beləliklə də, Ukraynadakı əməliyyatlar inkişaf edən bazarlara xas olmayan riskləri daşıyır. Ukraynanın iqtisadiyyatı dünya bazarlarındakı tənəzzül və iqtisadi inkişafın yavaşması kimi amillərə həssasdır.

2013-cü ilin sonu – 2014-cü ilin əvvəllərində Ukraynadakı əməliyyat mühitində və siyasi vəziyyətdə siyasi və iqtisadi qeyri-sabitliklə nəticələnmiş və sonra əhəmiyyətli şəkildə pisləşməyə davam etmişdir. 1 yanvar 2016-cı ildən 31 dekabr 2016-cı ilədək müddətdə Ukraynanın Milli Bankının ("UMB") UAH-nın ABŞ dolları və avroya qarşı məzənnəsi əsasında UAH əsas valyutalara qarşı təxminən, müvafiq olaraq, 12 və 8 faiz (1 yanvar 2015-ci ildən 31 dekabr 2015-ci ilədək, müvafiq olaraq, 52 və 36 faiz) dəyərsizləşmiş və UMB banklararası bazarda xarici valyutaların alınması, sərhədlərarası hesablaşmaların aparılması (o cümlədən dividendlərin ödənilməsi) üzrə əvvəl qoyulmuş məhdudiyətləri genişləndirməyə davam etmiş və bundan əlavə xarici valyutada olan daxilolmaların məcburi şəkildə UAH-a çevrilməsi tələbini qoymuşdur. Beynəlxalq reyting agentlikləri Ukraynanın dövlət borcu reytinglərini aşağı salmışdır. Yuxarıda qeyd olunan hadisələr likvidliyin pisləşməsi və kredit mövcud olduğu hallarda kredit şərtlərinin sərtləşdirilməsi ilə nəticələnmişdir. Rəhbərlik bu hadisələrin hazırkı şəraitdə monitorinqini həyata keçirir və mümkün olan hallarda tədbirlər görür. Mənfi hadisələrin davam etməsi, o cümlədən siyasi qeyri-sabitlik, Qrupun törəmə müəssisəsi olan, SOCAR Energy Ukraine-nın fəaliyyət nəticələrinə və maliyyə vəziyyətinə hazırda müəyyən oluna bilməyən tərzdə mənfi təsir göstərə bilər. Bu qeyri-müəyyənliklərin gələcəkdə aydınlaşdırılmasından yarana biləcək hər hansı düzəlişlər hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilməmişdir. Belə düzəlişlər (əgər varsa), məlum olduğu və təxmin edilə bildiyi dövrdə hesabatlarda göstəriləcəkdir.

Məhkəmə prosedurları

Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Qrupa qarşı iddialar irəli sürülür. Qrupun rəhbərliyi öz təxminlərinə və daxili və xarici peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı müvafiq olaraq konsolidasiya edilmiş hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün yaradılmış ehtiyatlardan başqa heç bir əhəmiyyətli zərər olmayacaqdır.

Vergi qanunvericiliyi

Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Qrupun əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərtlərinə müvafiq səlahiyyətli orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

Vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Qrupun rəhbərliyi hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhli düzgündür və vergi, valyuta və gömrüklə bağlı Qrupun mövqeləri qorunacaqdır və Qrupun potensial vergi öhdəlikləri hazırkı maliyyə hesabatlarında qeyd alınmış məbləğlərdən artıq olmayacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Ətraf mühitin qorunması ilə bağlı məsələlər

Hazırda Azərbaycan Respublikasında ətraf mühitin qorunması haqqında qanunvericilik təkmilləşdirilir və ona əməl olunması ilə bağlı hökumət orqanlarının mövqeyinə yenidən baxılır. Qrup, ətraf mühitin qorunması ilə bağlı öhdəliklərini mütəmadi olaraq qiymətləndirir. Öhdəliklər müəyyən edildikcə dərhal uçota alınır. Mövcud qanunvericiliyin və normativ aktların dəyişməsi nəticəsində yarana bilən, eləcə də məhkəmə praktikası nəticəsində kifayət qədər dəqiqliklə qiymətləndirilə bilməyən potensial öhdəliklər əhəmiyyətli ola bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, ətraf mühitin qorunması haqqında qüvvədə olan qanunvericiliyə əməl olunması üzrə mövcud nəzarət sistemi şəraitində ətraf mühitə zərər vurulması ilə bağlı Qrup tərəfindən ətraf mühitin bərpası öhdəliyi üzrə yaradılmış ehtiyatdan artıq əhəmiyyətli öhdəliklər mövcud deyil. Qeyd 23-ə baxın.

Qrup öz məhsulları, əməliyyatları və sair fəaliyyətləri ilə əlaqədar olaraq ətraf mühitin qorunması haqqında bir sıra qanun və qaydalara riayət etməlidir. Bu qanun və qaydalara əsasən Qrup və ya sair müəssisələr tərəfindən əvvəlki illərdə kimyəvi və ya neft maddələrinin ləğv edilməsi və ya tullantısı nəticəsində ətraf mühitə dəymiş ziyanı aradan qaldırmaqlıdır. Bu cür vəziyyətlər neftayırma zavodları, kimya müəssisələri, neft mədənləri, xidmət məntəqələri, terminallar və tullantıların ləğv edilməsi məntəqələri kimi müxtəlif ərazilərdə mövcud ola bilər. Bundan əlavə, Qrupun əvvəlki illərdə satılmış aktivlər və ya bağlanmış obyektlər ilə bağlı öhdəlikləri ola bilər. Ətraf mühitə dəymiş ziyanın aradan qaldırılması ilə bağlı əsas tələb və bununla bağlı xərcləri müəyyən etmək məhiyyətə çətinidir. Lakin, ətraf mühit üzrə məlum öhdəliklərin qiymətləndirilmiş dəyəri Qrupun uçot siyasətinə uyğun olaraq hazırkı konsolidasiya edilmiş maliyyə hesabatlarında əks etdirilmişdir. Gələcək xərclərin məbləğinin nəzərəçarpan ola bilməsi və bu cür xərclərin qeydə alındığı dövrdə Qrupun əməliyyat nəticələri üçün əhəmiyyətli ola bilməsinə baxmayaraq bununla bağlı məbləğlərin müəyyən edilməsi praktiki deyildir. Qrup, bu cür xərclərin Qrupun maliyyə vəziyyətinə və ya likvidliyinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərəcəyini gözləmir.

Qrup həmçinin neft və təbii qaz hasilatı obyektlərinin və asılı kəmərlərin istismardan çıxarılması ilə bağlı öhdəliklərə malikdir. Bu fəaliyyət növləri ilə bağlı təxmin edilmiş xərclər üzrə ehtiyat yaradılır, lakin həmin öhdəliklərin uzunmüddətli olmasına görə, bu cür xərclərin məbləği və vaxtı ilə bağlı qeyri-müəyyənlik mövcuddur.

Qrup, bu cür ehtiyatlar üzrə dəqiqliklə təxmin edilə biləcək hər hansı dəyişikliyin Qrupun əməliyyat nəticələri, maliyyə vəziyyəti və ya likvidliyinə təsirinin əhəmiyyətli olmayacağını hesab edir.

Maliyyə razılaşmalarına uyğunluq

31 dekabr 2016-cı ildə Qrupun investisiya və əməliyyat fəaliyyətini maliyyələşdirmək üçün cəmi 14,927 AZN (2015-ci il: 10,911 AZN) məbləğində kredit üzrə ödəniləcək məbləğləri olmuşdur. Qrup həmin borc öhdəliklərinə aid olan müəyyən maliyyə razılaşmalarını imzalamışdır. Bu razılaşmaların yerinə yetirilməməsi Qrup üçün mənfi nəticələrə, o cümlədən borc öhdəliklərinin artması və öhdəliklərin pozulmasının bəyan edilməsinə gətirə bilər. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə Qrup tətbiiq edilən bütün maliyyə razılaşmalarını yerinə yetirmişdir.

Petkimin öhdəlikləri

2015-ci il ərzində Qrupun törəmə müəssisəsi Petkim-in 70 faizlik paya sahib olduğu Petlim Limancılık Ticaret A.Ş., konteyner portu layihəsinin kənardan maliyyələşdirilməsi məqsədilə AKBANK T.A.Ş. ilə 212 milyon ABŞ dolları (375 AZN) dəyərində ödəmə müddəti 13 il olan layihənin maliyyələşdirilməsi haqqında kredit razılaşması imzalamışdır. Razılaşmada ilk 3 illik müddətdə ödənişlərin aparılmayacağı nəzərdə tutulur. Petkim kreditin qaytarılmasına zəmanət olaraq 105 milyon Türk lirası (53 AZN) müqabilində Petlimdə olan səhmlərini girov qoymuşdur. Layihənin əməliyyat dövrü ərzində qüvvədə olan maliyyə əmsalları üzrə öhdəlikləri mövcuddur. Bundan əlavə, Petkimin Petlimə məxsus torpaq sahəsinin satışı üzrə 350 milyon ABŞ dolları (620 AZN) məbləğində girovu yaranmışdır.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə STEAŞ-ın 2017-ci ildə BOTAŞ Petroleum Pipeline Corp.-dan 943,746,586 m³ təbii qaz almaq öhdəliyi vardır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Petkim tərəfindən alınmış və verilmiş zəmanətlər

31 dekabr tarixinə Qrup tərəfindən alınmış və verilmiş zəmanətlər aşağıdakı cədvəldə əks etdirilir.

	2016	2015
Alınmış zəmanətlər		
Birbaşa sifarişlərin toplanması sistemi (DOCS) çərçivəsində bank zəmanətləri	247	321
Müştərlərdən alınmış zəmanət məktubları	145	174
Təchizatçılardan alınmış zəmanət məktubları	96	90
Sığorta üzrə alınacaq məbləğ	42	41
Alınmış akkreditivlər	48	–
Sair	2	2
Cəmi alınmış zəmanətlər	580	628
Verilmiş zəmanətlər		
Verilmiş zəmanətlər	604	354
Cəmi verilmiş zəmanətlər	604	354

Azəriqaz İstehsalat Birliyinin (Azəriqaz İB) öhdəliyi

Azərbaycan Respublikasının Bakı şəhəri və ətraf rayonları və Respublikanın regionlarının sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş ölkə Prezidentinin 27 fevral 2014-cü il tarixli 118 sayılı Sərəncamına uyğun olaraq, Azəriqaz İB sözügedən ərazilərin 2014-2018-ci illərdə qazlaşdırılması imkanlarının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı müəyyən öhdəliklər daşıyır. Həmin sərəncama uyğun olaraq Azəriqaz İB köhnə yerli qaz kəmərlərinin yenilənməsi, yeni yaşayış massivlərin/regionların/ucqar rayonların qazlaşdırılmasının davam etdirilməsi, eləcə də sənaye obyektlərində və əhəlinin köhnə qaz sayğaclarının yenilənməsi ilə məşğul olmalıdır.

Rəhbərlik hesab edir ki, bu məsrəflərin Dövlət tərəfindən kapitala vəsait yönəltməklə maliyyələşdirilməsi davam edəcək.

Qaz alışı öhdəliyi

Azərbaycan Qaz Təchizat Şirkəti (AQTŞ) və Azərbaycan Respublikasının Yanacaq və Energetika Nazirliyi arasında imzalanmış 27 fevral 2003-cü il tarixli "Qazın alışı-satışına dair müqavilə"yə (hazırda bu müqavilə üzrə alışı hüquqları Qrup tərəfindən həyata keçirilir) uyğun olaraq, Qrup müqavilədə qeyd olunduğu kimi, müqavilənin imzalandığı andan Şah Dəniz HPBS-yə xitam verilməsinə qədər olan müddətdə satıcının minimal illik qaz satışı həcmi almaq öhdəliyinə malikdir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə satıcının minimal illik qaz satışı həcmi alınması üzrə öhdəliyin məbləği 87 milyon ABŞ dolları (154 AZN) (2015-ci il: 87 milyon ABŞ dolları (136 AZN) təşkil edir.

17 dekabr 2013-cü il tarixində AQTŞ ilə SOCAR arasında "Şah Dəniz Debottlenecking" razılaşması imzalanmışdır. Razılaşmaya əsasən Qrup Şah Dəniz yatağından əlavə qaz həcmi (aşağı təzyiqli) almağa razılaşmışdır. Birinci çatdırma ilində müqaviləyə görə qazın illik həcmi (2014-cü il üzrə) 0.65 mlrd m³ müəyyən edilmişdir. İlk və son çatdırma illərindən başqa hər çatdırma ili üçün müqavilə üzrə illik həcm 1.3 mlrd m³ müəyyən edilir (0.75 mlrd m³ Türkiyə və 0.55 mlrd m³ Azərbaycanda). Son çatdırılma ilində (1 yanvar 2018-ci il – 30 iyun 2018-ci il) təqdim ediləcək qazın həcmi 0.64 mlrd m³-dir (0.37 mlrd m³ Türkiyə və 0.27 mlrd m³ Azərbaycanda).

AÇG HPBS-də iştirak payı

31 dekabr 2016-cı il tarixinə AÇG HPBS-nin Operatoru olan Azərbaycan Beynəlxalq Əməliyyat Şirkəti bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqləri üzrə müqavilələr imzalamışdır. Qrup həmin öhdəliklər və əməliyyat lizinqlərində 11.65 faiz (2015-ci il: 11.65 faiz) payını, müvafiq olaraq, 238 milyon ABŞ dolları (421 AZN) (2015-ci il: 462 milyon ABŞ dolları (720 AZN) və 22 milyon ABŞ dolları (39 AZN) (2015-ci il: 17 milyon ABŞ dolları (26 AZN)) məbləğində təxmin etmişdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Şah Dəniz-də iştirak payına aid olan öhdəliklər

17 dekabr 2013-cü il tarixində Şah Dəniz Konsorsiumu Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda Şah Dəniz qaz yatağının inkişafının 2-ci Mərhələsi üçün yekun investisiya qərarını bəyan etmiş və Şah Dəniz Kəşfiyyat, İşlənmə (SDKİ) və Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişə ("HPBS") müəyyən Əlavələr etmişdir. ŞD Kİ HPBS-nə edilmiş 8-ci Düzəlişə uyğun olaraq tərəflər işləməni və istehsalı 6 mart 2047-ci il tarixində başa çatan 46 illik müddətə uzatmağa razılaşıblar. Bu uzatma əlavə iş proqramının yerinə yetirilməsindən asılıdır. Həmin proqrama görə tərəflər 31 dekabr 2018-ci ilədək 25 milyon ABŞ dollarından (20 AZN) az olmayan məbləği xərcləməlidirlər.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Şah Dəniz HPBS-nin Operatoru olan BP Exploration Shah Deniz Limited bir sıra kapital öhdəlikləri və əməliyyat lizinqləri haqqında müqavilələr imzalamışdır. Qrup həmin kapital öhdəliklərdə və əməliyyat lizinqlərində törəmə müəssisə və asılı müəssisə vasitəsilə saxladığı 13.27 faiz payını, müvafiq olaraq, 1,372 milyon ABŞ dolları (2,430 AZN) (2015-ci il: 1,922 milyon ABŞ dolları (2,997 AZN)) və 66 milyon ABŞ dolları (117 AZN) (2015-ci il: 43 milyon ABŞ dolları (67 AZN)) məbləğində təxmin etmişdir.

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər

Qrupun AQTŞ-də birbaşa iştirak payı 28 faiz, dolay payı isə asılı müəssisə vasitəsilə 2,62 faiz təşkil edir. AQTŞ ilə bağlanmış müqavilələrə əsasən Qrupun AQTŞ-nin fəaliyyəti ilə bağlı aşağıdakı öhdəlikləri vardır:

Şah Dəniz Mərhələ 2 ilə bağlı Qaz müqaviləsi

25 oktyabr 2011-ci il tarixində Qrup və BOTAS Qrup tərəfindən BOTAS-a müəyyən həcmdə Şah Dəniz Mərhələ 2 Qazının satılması ilə əlaqədar qaz alqı-satqısı müqaviləsini ("ASM Mərhələ 2") imzalamışdır (2 milyard kub metr birinci çatdırma ili, 4 milyard kub metr ikinci çatdırma ili, 6 milyard kub metr sabitləşmə dövründə). 2012-ci ilin dekabr ayında Qrup alqı-satqı müqaviləsinin Mərhələ 2 üzrə hüquq və öhdəliklərini AQTŞ-yə ötürmüşdür. Mərhələ 2 BOTAS Alqı-satqı müqaviləsi əsasında ilk qaz təchizatının 2018-ci ilin 1 yanvarı və iyul ayı arasında başlaması gözlənilir.

BTC Co vasitəsilə AQTŞ tərəfindən BOTAS-a satışlar

Müqaviləyə əsasən AQTŞ BOTAS-a 2016-cı ildən 2019-cu ilədək dövrdə hər il 0.16 milyard kub metr qazı müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etməyə borcludur.

Gürcüstan hökuməti qarşısında qaz öhdəliyi

Gürcüstan Neft və Qaz Korporasiyası ("GNQK") və Gürcüstan hökuməti ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən AQTŞ müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə 2016-cı ildə və sonra təqribən 0.5 milyard kub metr qazla təmin etməlidir.

OptionCo ilə alqı-satqı müqaviləsi

AQTŞ-in OptionCo ilə imzalanmış müqaviləyə əsasən 1 oktyabr 2015-ci il tarixindən başlayan və 1 sentyabr 2016-cı il tarixində başa çatan müqavilə ili ərzində 0.29 mlrd kub metr qazla təmin etmək öhdəliyi var. Bundan sonra, 1 oktyabr 2016-cı il tarixində başlayan və 30 sentyabr 2017-ci il tarixində başa çatan sonrakı müqavilə ili ərzində 0.3 mlrd kub metr (AQTŞ keçən müqavilə ilində Gürcüstan ərazisindən CQBK vasitəsilə AQTŞ tərəfindən nəql edilmiş həcmənin maksimum beş faizi) həcmində müqavilədə müəyyən olunmuş düstur əsasında hesablanmış qiymətə qaz çatdırılmalıdır.

BOTAS ASR

BOTAS şirkəti ilə imzalanmış Qaz Müqaviləsinə əsasən AQTŞ 2017-ci ildən 2021-ci ilədək dövrdə hər il Qaz müqaviləsi üzrə Mərhələ 1-də müəyyən edilmiş düsturla hesablanmış qiymətlə təqribən 6.6 milyard kub metr qazla təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

AQTŞ-də iştirak payına aid olan öhdəliklər (davamı)

Avropa Birliyi (AB) ilə Şah Dəniz layihəsinin 2-ci Mərhələsinin uzunmüddətli qaz satışları haqqında müqavilələr (QSM)

2013-cü ilin sentyabr ayında Qrup AB-nin 9 satıcısı ilə AB 10 QSM imzalamış və 2013-cü ilin dekabr ayında QSM Şah Dəniz HPBS-nin müddəti bitənə qədər AQTŞ-yə ötürülmüşdür (Şah Dəniz-in hasilat həcmi azalanda yenidən Qrupa ötürmək şərti ilə). Başlama tarixi ötürmə mexanizmi ("funneling mechanism") vasitəsilə müəyyən ediləcək və DEPA, Shell, AXPO (PSV) və E.On üçün 1 yanvar 2020-ci ildən 1 yanvar 2021-ci ilədək və Axpo (WTB), GDF Suez, Gas Natural Fenosa, Enel, Hera və Bulgargaz üçün 1 iyul 2020-ci ildən 1 iyul 2021-ci ilədək 1 illik çərçivə dövrünə təsadüf edəcək. QSM 2-3 illik quruculuq müddətində aşağıdakı maksimum illik çatdırılma öhdəlikləri ilə hasilatın artması müddətini nəzərdə tutur: AXPO 0.48 mlrd m³, GDF Suez 2.64 mlrd m³, Gas Natural Fenosa 0.99 mlrd m³, E.ON 1.45 mlrd m³, Shell 0.95 mlrd m³, Hera 0.3 mlrd m³, ENEL 0.48 mlrd m³, AXPO (WTB) 0.96 mlrd m³, Bulqarqaz 0.94 mlrd m³, DEPA 1 mlrd m³ qaz.

CQBK şirkəti ilə nəqliyyat razılaşması

CQBK şirkəti ilə 17 dekabr 2013-cü il tarixində düzəlişlər edilmiş və yeni redaksiyada təqdim edilmiş 27 fevral 2003-cü il tarixli Qaz Nəqliyyat Razılaşması ("QNR"-na) uyğun olaraq, 1 oktyabr 2006-cı il (başlanğıc) tarixindən etibarən, AQTŞ CQBK şirkətinə bu müqaviləyə uyğun olaraq hesablanmış müəyyən tarifləri ödəməlidir. CQBK QNR, təbii qazın nəql edilib edilməməsindən asılı olmayaraq, QNR-in müddətinin başa çatması və ya bitməsinə qədər hər müqavilə ili üçün AQTŞ-in CQBK şirkətinə ödəməli olduğu Minimal Aylıq Ödənişi ("MAÖ") nəzərdə tutur. Düzəliş edilmiş illik Ehtiyat Həcmi haqqında Sənəd ("İEH sənədi") əsasında MAÖ-lər ŞD Birgə Əməliyyat Razılaşması Tərəflərinin adından operator qismində çıxış edən BP Exploration (Şah Dəniz) Limited ("BPX SD") tərəfindən maliyyələşdirilir. 2017-ci ildə ödənilməli illik Minimal Ödənişi ("İMÖ"), CQBK şirkəti tərəfindən 2016-cı ilin yanvar ayında hesablandığı və AQTŞ-ə təqdim edildiyi kimi, 310 milyon ABŞ dolları (549 AZN) təşkil edir. İMÖ-dən əlavə, AQTŞ CQBK şirkətinə QNR əsasında hesablanmış Artan Aylıq Xərcləri ödəyəcəkdir. Bundan əlavə, AQTŞ boru kəmərinin doldurmaq və planlaşdırılmış istismar təzyiqini təmin etmək üçün CQBK şirkətini tələb olunan təbii qazla və yanacaq qazı ilə təmännasız təmin etməlidir.

Çərçivə müqaviləsi

17 dekabr 2013-cü ildə AQTŞ SOCAR ilə (Yenilənmiş və həcmi köçürülməsi çərçivəsində qaz satışı müqaviləsi) üçün Niyyət Protokolu ("Niyyət protokolu") imzalamışdır. Niyyət protokolunu qüvvəyə minməsi məqsədilə SOCAR ilə yekun çərçivə müqaviləsinin imzalanması haqqında danışıqlar aparmışdır. Çərçivə müqaviləsi uzunmüddətli qaz satışları haqqında müqavilələrin (QSM) yenilənməsinə aiddir və 2036-cı ildən sonra Qaz Nəqliyyat Razılaşmasının (QNR) həcmi SOCAR və AQTŞ arasında bölür. Razılaşma 19 oktyabr 2015-ci il tarixində imzalanmışdır.

Transanadolu Boru Kəməri qaz nəqliyyat razılaşması (TANAP QNR)

AQTŞ hasilatın artması dövründə 6.1 mlrd kub metr, 6.2 mlrd kub metr, 7.2 mlrd kub metr və 18 aydan sonra sabitləşmə dövründə 10.5 mlrd kub metr illik ehtiyat tutumu ilə, istehsal güclərinin ehtiyatı üzrə 100 faizlik "daşı və ya ödə" şərti ilə TANAP QNR-ni imzalamışdır. Başlama tarixi ötürmə mexanizmi ("funneling mechanism") vasitəsilə müəyyən ediləcək və 1 iyul 2019-cu ildən 1 iyul 2021-ci ilə olan dövrə təsadüf edəcək.

Trans Adriatik Boru Kəməri qaz nəqliyyat razılaşması (TABK QNR)

AQTŞ 9.08 mlrd kub metr illik tutumu və TABK İlk Sifariş Mərhələsi əsasında sifariş edilmiş əlavə 0.46 mlrd kub metr illik tənzimlənən gücü ilə TABK QNR-ni imzalamışdır. Planlaşdırılmış başlanma tarixi 1 yanvar 2020-ci ildən 31 dekabr 2020-ci ilədək dövrdə ikinci çərçivə dövrünə təsadüf edir.

Bakı-Tbilisi-Ceyhan ("BTC Co") ilə alqı-satqı müqaviləsi

30 noyabr 2007-ci il tarixində AQTŞ ilə BTC Co arasında imzalanmış Yanacaq qazının alqı-satqısı razılaşması ("BTC ASR") əsasında AQTŞ-nin və müqavilə başa çatanadək sonrakı illərdə 0.16 milyard kub metri (BTC-nin illik alqı həcmi azaltmaq hüququ ilə) müqavilədə göstərilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə təmin etmək öhdəliyini daşıyır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

Neftin daşınması üzrə öhdəliklər

1 avqust 2002-ci il tarixində Qrup və AÇG HPBS-nin sair iştirakçıları ("İxracatçılar Qrupu") BTC Co şirkəti ilə AÇG yatağında Məhsulların Nəqli haqqında Müqavilə ("AÇG MN") bağlamışdır və 3 fevral 2004-cü il tarixində bu Müqaviləyə əlavələr edilmişdir. Bu Müqaviləyə əsasən İxracatçılar Qrupu hər bir iştirakçı tərəfindən Qərb İxrac Marşrutu ilə göndərilən hər hansı məhsul istisna olmaqla, AÇG yatağından bütün xam neftin BTC neft boru kəməri vasitəsilə daşınması üzrə öhdəlik götürmüşdür. Qrup BTC Co tam istehsal həcmi ilə işləyəndək xam neftin dəmir yolu vasitəsilə daşınmasına razılıq vermişdir. AÇG MN-ə uyğun olaraq Qrup BTC-nin istehsal həcmnin kifayət qədər olduğu halda, sair daşınma imkanlarından istifadə edilməməsinə dair razılıq vermişdir. BTC neft boru kəməri 2006-cı ilin may ayında istismara verilmişdir.

Gündəlik istehsal həcmi 1,200,000 barreldən artıq olan BTC neft boru kəməri İxracatçılar Qrupunun əsas ixrac marşrutu kimi istifadə edilir. Məhsulların Nəqli haqqında Müqaviləyə uyğun olaraq, İxracatçılar Qrupu, Qrupun Nümayəndəsi, BTC-nin kreditorları və təminat üzrə zamini, eləcə də AÇG İxracatçılar Qrupunun müəyyən iştirakçılarının kreditorları və təminat üzrə zamini BTC tarifiinin ödənişini neftin satışından gəlirlər üzrə birinci dərəcəli ödəniş olmasını təsdiqləmişlər.

SOCAR Switzerland üzrə öhdəliklər

Qrup növbəti illər üzrə bir sıra əməliyyat lizinqləri haqqında müqavilələrə qoşulmuşdur. Qrup öz əməliyyat lizinqlərini 102 milyon CHF (177 AZN) məbləğində qiymətləndirmişdir.

SOCAR Overseas üzrə öhdəliklər

2016-cı ilin noyabr və dekabr ayları ərzində Qrup müxtəlif banklarla (CA Indosuez, ING, Natixis, Societe Generale və s.) fərqli çatdırmalar üzrə bir neçə akkreditiv razılaşmasını imzalamışdır. 31 dekabr 2016-cı il tarixində Qrupun 250 milyon ABŞ dolları (458 AZN) məbləğində ödənilməmiş öhdəliyi olmuşdur.

SOCAR Energy Georgiya üzrə (SEG) öhdəliklər

2008-ci ildə Gürcüstanın İqtisadiyyat Nazirliyi ilə razılaşma əsasında Gürcüstanın regionlarına təbii qazın tədarükü və müvafiq sahədə investisiyalar üçün vəsaitlərin toplanması məqsədləri ilə Qrup 40 milyon ABŞ dolları (31 AZN) məbləğində investisiya etməli və əlavə 150,000 abunəçini təbii qazla təmin etməli idi. Lakin, 19 dekabr 2013-cü il tarixində bu öhdəliyin şərtlərinə düzəlişlər edilmiş və Gürcüstan hökumətinin 1988 sayılı yeni fərmanı təsdiq olunmuşdur. Bu fərmana uyğun olaraq qaz şəbəkəsinə investisiyanı etmək öhdəliyi 250 milyon ABŞ dollarınadək (443 AZN) artmış, yeni qaz abunəçilərinin sayı 250,000 nəfərədək artmışdır. Fərmana uyğun olaraq öhdəliyin müddəti razılaşmaya 8 dekabr 2014-cü il tarixində düzəliş edildikdən sonra 3 il müəyyən edilmişdir.

31 dekabr 2016-cı il tarixinə SEG-in qazlaşdırma prosesi ilə əlaqədar üçüncü tərəflərin qarşısında 16 AZN məbləğində kapital öhdəlikləri vardır.

Bakı Gəmiqayırma zavodu MMC-nin öhdəlikləri

31 dekabr 2016-cı il tarixinə Qrup tikinti müqavilələri ilə əlaqədar üçüncü tərəflər qarşısında 46 AZN (2015-ci il: 66 AZN) məbləğində kapital öhdəlikləri olmuşdur.

SOCAR baş ofisinin öhdəlikləri

STAR layihəsinin maliyyələşdirilməsi əməliyyatının bir hissəsi olaraq imzalanmış Səhm Kapitalına Dəstək və Saxlama Razılaşmasına ("SKDSR") uyğun olaraq Qrup müəyyən banklarla ("Kreditorlar") cəmi 1,429 ABŞ dolları (2,228 AZN) məbləğində akkreditiv razılaşmaları imzalamışdır.

Akkreditivlər Kreditorlara ödənilməmiş hissə ilə bağlı təminat kimi çıxış edir və Layihə büdcəsində müəyyən edilmiş potensial öhdəlik məbləği aşılırsa, Layihənin kredit dəstəyi kimi xidmət edir. 31 dekabr 2016-cı il tarixinə ödənilməmiş məbləğ 514 milyon ABŞ dolları (910 AZN) (2015-ci il: 1,269 milyon ABŞ dolları (1,979 AZN) olmuşdur).

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

CQBK-nin genişləndirilməsi ilə bağlı öhdəliklər

ŞD HPBS-nin Podratçı tərəfləri 17 dekabr 2013-cü il tarixində CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsi üzrə yekun investisiya qərarını vermişdir. CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsinin məqsədi mövcud CQBKŞ-nin boru kəməri sisteminin tutumunu artırmaqdır. CQBK-nin genişləndirilməsi ilə əlaqədar Gürcüstanda TANAP-la əlaqəni təmin edəcək əlavə qurğular tikilməlidir. Qrup tikinti və ilkin əməliyyat mərhələsi ərzində CQBK-nin genişləndirilməsi layihəsini maliyyələşdirmək öhdəliyini daşıyır.

CQBK-nin genişləndirilməsi üçün qalan tikinti büdcəsi 1,607 milyon ABŞ dolları (2,846 AZN) məbləğində qiymətləndirilir (Qrupun törəmə və asılı müəssisələrin vasitəçiliyi ilə 213 milyon ABŞ dolları (378 AZN) məbləğində 13.27 faiz payı).

TANAP-ın tikintisi

Maliyyə hesabatlarının tarixinə Qrup TANAP boru kəməri sisteminin tikintisini maliyyələşdirmək öhdəliyini daşıyırdı. TANAP sisteminin tikintisi üçün qalan büdcə 5,028 milyon ABŞ dolları (8,903 AZN) məbləğində qiymətləndirilir (2015-ci il: 8,112 milyon ABŞ dolları (12,649 AZN)) və Qrupun asılı müəssisənin vasitəçiliyi ilə payı 2,464 milyon ABŞ dolları (4,363 AZN) təşkil edir (2015-ci il: 3,975 milyon ABŞ dolları (6,198 AZN)).

TAP-ın tikintisi

Qrup TAP boru kəməri sisteminin tikintisi öhdəliyini daşıyır. TAP sisteminin tikintisinin qalan büdcəsi 3,121 milyon ABŞ dolları (5,527 AZN) məbləğində qiymətləndirilir (2015-ci il: 4,338 milyon ABŞ dolları (6,764 AZN)). Hesabat tarixinə Qrupun asılı müəssisənin vasitəçiliyi ilə bu öhdəlikdə payı 306 milyon ABŞ dolları (542 AZN) olmuşdur (2015-ci il: 425 milyon ABŞ dolları (663 AZN)).

SOCAR Trading S.A-nın ("SOCAR Trading") öhdəlikləri

Qrup növbəti illər üzrə bir sıra əməliyyat lizinqlərinə qoşulmuşdur. Qrup əməliyyat lizinqlərinin 62 milyon ABŞ dolları (110 AZN) məbləğində olmasını təxmin edir.

CQD ilə Təxirə salınmış alqı-satqı müqaviləsi

SGC Upstream MMC ilə bağlanan Təxirə Salınmış Alqı-Satqı müqaviləsinə ("TSASM") əsasən Qrup Şah Dəniz HPBS, AQTŞ və CQBK-dəki bütün iştirak paylarının 2023-cü ilin martında satılmasına, satışdan əvvəl aşığıdakı şərtlərin yerinə yetirilməsi halında razılaşıır:

- ▶ Avrobond müqavilələrinə əsasən SOCAR tərəfindən veksellərin tam və şərtsiz ödənilməsi və digər öhdəliklərin yerinə yetirilməsi; və
- ▶ Müqavilə şərtlərinə əsasən ödəniş məbləğinin tam həcmdə ödənilməsinin təsdiq edilməsi.

BOTAS ilə maliyyələşdirmə razılaşması ("Maliyyələşdirmə razılaşması") əsasında öhdəlik

26 may 2014-cü il tarixində SOCAR və BOTAS, BOTAS TANAP A.Ş.-də səhmləri aldıqdan sonra, BOTAS-ın TANAP A.Ş.-dəki 5 faiz səhmlərini maliyyələşdirmək məqsədilə Maliyyələşdirmə razılaşması imzalamışdır. TANAP-ın CQD-ə satışından sonra 13 mart 2015-ci ildə Qrup CQD və BOTAS ilə yenilənmə razılaşması imzalamış və həmin razılaşmaya görə Maliyyələşdirmə razılaşması əsasında bütün hüquq və öhdəliklər SOCAR-dan CQD-ə köçürülmüşdür. BOTAS ilə razılaşmaya uyğun olaraq, CQD, TANAP əməliyyatlarına başlayana qədər, TANAP A.Ş.-nin gələcək ödəniş tələblərində BOTAS-ın 5 faizlik payını maliyyələşdirmək üçün BOTAS-a faizsiz kredit vermək öhdəliyini daşıyır. Qrupun bu maliyyələşmədə öhdəliyi CQD-dəki payına bərabərdir.

BOTAS qaz nəql etmə razılaşması (BOTAS QNR)

TANAP BOTAS QNR-ni imzalanmış tərəflərdən biridir və illik ehtiyat tutumu hasilatın artması dövründə, müqavilədə göstərilədiyi kimi, 1.9 mlrd kub metr (başlanğıc tarixindən etibarən 12 aylıq dövr), 3.8 mlrd kub metr (sonrakı 12 aylıq dövr) və başlanğıc tarixindən 24 ay sonra sabitləşmə dövründə 5.7 mlrd kub metr təşkil edir. Başlanğıc tarixi 1 may 2018-ci il tarixi də daxil olmaqla həmin tarixdən 30 iyun 2018-ci il də daxil olmaqla bu tarixədək dövrə təsadüf edəcək.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

37 Şərti öhdəliklər, təəhhüdlər və əməliyyat riskləri (davamı)

SOCAR qaz nəql etmə razılaşması (SOCAR QNR)

Bu QNR-ə uyğun olaraq, başlanğıc günü (6 mart 2036-cı il) daxil olmaqla həmin gündən SOCAR TAP-a müqavilədə müəyyən edilmiş düstur əsasında hesablanmış qiymətlə hər bir giriş və çıxış məntəqəsində ehtiyat tutumunun hər bir qeydiyyatı ilə bağlı faktiki aylıq xərcin məbləğini ödəyəcək.

TAP Təxirə salınmış Qaz Satışları Razılaşması

Qrup AQTŞ ilə imzalanmış razılaşma əsasında 1 may 2019-cu ildən 31 dekabr 2020-ci ilədək dövr ərzində (və ya razılaşmanın müddəalarına uyğun olaraq razılaşmanın başa çatdığı daha erkən tarixədək) müqavilədə göstərilmiş qiymətlə minimal illik qaz həcmi almaq öhdəliyini daşıyır.

Xammalın çatdırılması razılaşması

20 iyun 2014-cü il tarixində Qrup və SOCAR Polymer xammalın çatdırılması razılaşmasını imzalamışlar. Həmin razılaşmaya görə Qrup etilen və propileni, müvafiq olaraq, bazar qiymətinin 44 faizi və 40 faizi qədər endirilmə satmaq öhdəliyini daşıyır. SOCAR Polymer istehsal prosesini 2017-ci ildə başlamağı ehtimal edir.

SOCAR Polymer-in öhdəlikləri

2015-ci il ərzində SOCAR Polymer MMC polipropilen zavodu, yüksək təzyiqli polietilen zavodu və kommunal və kənar obyektlərin işə salınması və sınaqdan keçirilməsi üçün tələb olunan dizayn xidməti, mühəndislik, təchizat, quruda bütün işlər və dənizdə aparılan işlərə köməkliliyin təqdim edilməsi haqqında razılaşmalar imzalamışdır. Razılaşmaların cəmi müqavilə qiyməti 503 milyon ABŞ dolları (891 AZN) təşkil edir. 2016-cı il ərzində SOCAR Polymer MMC göstərilən xidmətlər üzrə 212 milyon ABŞ dolları (375 AZN) məbləğində xərc çəkmişdir.

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil

Qudvil

Qudvilin balans dəyərinin hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilir:

	2016	2015
1 yanvar tarixinə balans dəyəri	275	177
Məzənnə fərqləri	67	98
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	342	275

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə qudvilin balans dəyərinə 3 AZN məbləğində yığılmış qudvil üzrə dəyərsizləşmə daxildir.

31 dekabr 2016-cı və 2015-ci il tarixlərinə PVYV-dən qudvilin bölüşdürülməsi aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2016	2015
SOCAR Switzerland	116	105
SOCAR Trading	110	48
Petkim	98	104
Sair	18	18
31 dekabr tarixinə balans dəyəri	342	275

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

Petkim-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərini yoxlanılması

31 dekabr 2016-cı il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa dəyəri ilə müqayisə edilərək, dəyərsizləşmə üzrə yoxlanılmışdır. Bərpa dəyəri Petkim şirkətinin istifadə dəyərini əsasən 3,291 AZN məbləğində müəyyən edilmişdir. Həmin hesablamalar zamanı rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənmiş 5 illik maliyyə büdcələrinə əsaslanan vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlardan istifadə edilmişdir. 5 illik dövrü əhatə edən pul vəsaitlərinin hərəkəti 2021-ci ilədək qüvvədə olan hazırkı layihələrə əsaslanmışdır. 5 ildən artıq müddətə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə proqnozlar gözlənilən artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilib və sonra onların xalis cari dəyəri ilə diskontlaşdırılmışdır.

Qiymətləndirmə əməliyyatları Qrupun 2017-2021-ci illər üzrə nəzərə aldığı, müvafiq olaraq, 11.7-17.4 faiz və 9.1 faiz civarında olan Faizlər, Vergilər, Köhnəlmə və Amortizasiyadan Əvvəlki Mənfəət (EBITDA) / Xalis Satışlar və KOÇD əmsallarına yüksək dərəcədə həssasdır;

Aparılmış yoxlamaya görə dəyərsizləşmə olmamışdır.

Həssaslıq təhlili Petkimin istifadə dəyərini balans dəyəri qiymətləndirilərkən aşağıda təsvir olunan əsas parametrlərlə əlaqədar istifadə edilmiş fərziyyələri dəyişməklə aparılmışdır:

- ▶ Hesablama zamanı istifadə edilmiş diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.4 faiz çox / az olsaydı, istifadə dəyəri, müvafiq olaraq, 201 AZN az / 229 AZN çox olardı.
- ▶ Hesablama zamanı istifadə edilmiş uzunmüddətli artım tempi rəhbərliyin təxminlərindən 0.5 faiz çox / az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərini məbləği müvafiq olaraq 240 AZN çox / 204 AZN az olardı.

Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərsizləşmə zərəri müəyyən edilməmişdir.

SOCAR Switzerland-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərini yoxlanılması

31 dekabr 2016-cı il tarixinə qudvilin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən məbləğlə müqayisədə dəyərsizləşmə baxımından yoxlanılmışdır. Bərpa edilə bilən dəyər SOCAR Energy Holdings AG və onun törəmə müəssisələri tərəfindən istifadə dəyərini hesablamalarına əsaslanaraq 31 dekabr 2016-cı il tarixinə 879 AZN kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə istifadə edilmiş vergidən əvvəl pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları rəhbərlik tərəfindən 5 illik müddəti əhatə edən biznes planlara əsaslanır. Rəhbərlik hesab edir ki, müvafiq pul vəsaitlərinin hərəkətinə dair təxminlər daha dəqiq və etibarlı proqnozları təmsil edir. 5 illik müddətdən kənara çıxan pul vəsaitlərinin hərəkətinə dair təxminlər ildə 1.5 faiz gözlənilən artım dərəcələri ilə ekstrapolyasiya edilir və sonra ildə 6 faiz diskont dərəcəsi kimi istifadə edilmiş KOÇD-ı tətbiq etməklə xalis cari dəyərə diskont edilir.

Aparılmış yoxlamaya görə dəyərsizləşmə olmamışdır.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş təxmin edilən diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 1 faiz çox / az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərini məbləği müvafiq olaraq 161 AZN az / 253 AZN çox olardı.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş artım diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.25 faiz çox / az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərini məbləği müvafiq olaraq 43 AZN çox / 38 AZN az olardı.

Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərsizləşmə zərəri müəyyən edilməmişdir.

SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərini yoxlanılması

31 dekabr 2016-cı il tarixində SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyəri bərpa edilə bilən dəyərlə müqayisə aparmaqla dəyərsizləşmə baxımından test edilmişdir. Bərpa edilə bilən dəyər SOCAR Trading və onun törəmə müəssisələri tərəfindən istifadə dəyərini hesablamalarına əsaslanaraq 31 dekabr 2016-cı il tarixinə 1,153 AZN kimi müəyyən edilmişdir. Bu məqsədlə istifadə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları 5 illik dövrü əhatə edən və rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilmiş maliyyə proqnozuna əsaslanır. Bu dövr üçün pul vəsaitlərinin hərəkəti mövcud olan və yeni layihələrə əsaslanır və xalis cari dəyərdə diskont edilir. Rəhbərlik hesab edir ki, bu pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozları dəqiq və realistikdir. 5 illik dövrdən kənara çıxan pul vəsaitlərinin hərəkətinin proqnozlarının yekun artım tempi 1 faizdir.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

38 Müəssisələrin birləşməsi, qeyri-nəzarət paylarının alınması, biznes olmayan törəmə müəssisənin alınması və qudvil (davamı)

SOCAR Trading-in alınmasına aid olan qudvilin balans dəyərinin yoxlanılması (davamı)

Qudvilin dəyərsizləşmə testi üçün aşağıdakı fərziyyələr istifadə edilmişdir:

- ▶ Qiymətləndirmə əməli Qrupun 12 faiz nəzərdə tutduğu KOÇD göstəricisinə həssasdır;
- ▶ Qiymətləndirmə həm də Qrupun 1 faiz nəzərdə tutduğu yekun artım tempi göstəricisinə həssasdır.

Yerinə yetirilmiş testin nəticəsində dəyərsizləşmə aşkar edilməmişdir.

Hesablamada istifadə edilmiş diskont dərəcəsi rəhbərliyin qiymətləndirməsindən 0.25 faiz yuxarı / aşağı olsaydı, istifadə dəyərinin balans dəyəri, müvafiq olaraq, 23 AZN aşağı / 23 AZN yuxarı olardı.

Hesablama zamanı istifadə edilmiş artım diskont dərəcəsi rəhbərliyin təxminlərindən 0.25 faiz çox / az olsaydı, təxmin edilən istifadə dəyərinin məbləği müvafiq olaraq AZN 18 çox / AZN 18 az olardı.

Həssaslıq təhlili nəticəsində dəyərdən düşmə zərəri müəyyən edilməmişdir.

39 Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr

Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr üzrə maliyyə məlumatları aşağıda təqdim edilir:

Qrupun əhəmiyyətli qeyri-nəzarət payları olan törəmə müəssisələri Petkim Petrokimya Holding A.Ş. və Star Gulf FSCO-dur. Petkimin təsis edildiyi və fəaliyyət göstərdiyi ölkə Türkiyədir. Star Gulf FSCO-nun təsis edildiyi və fəaliyyət göstərdiyi ölkələr, müvafiq olaraq, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri və Azərbaycandır.

Mühüm qeyri-nəzarət payı olan göstərilən törəmə müəssisənin maliyyə məlumatı aşağıda təqdim edilir:

Adı	Təsis edildiyi ölkə	Fəaliyyət göstərdiyi ölkə	2016	2015
Petkim	Türkiyə	Türkiyə	48%	41%
Star Gulf FZCO	BƏƏ	Azərbaycan	20%	20%

Əhəmiyyətli qeyri-nəzarət paylarının yığılmış qalıqları:

Adı	2016	2015
Petkim	1,206	1,061
Star Gulf FZCO	87	32

Əhəmiyyətli qeyri-nəzarət paylara bölüşdürülmüş mənfəət:

Adı	2016	2015
Petkim	161	84
Star Gulf FZCO	79	21

Bu törəmə müəssisələrin ümumi maliyyə məlumatı aşağıda göstərilir. Bu məlumat şirkətlərarası silinmələrdən əvvəlki məlumatlara əsaslanır.

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39 Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr (davamı)

2016-cı il üzrə mənfəət və ya zərər haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Gəlirlər	2,392	506
Satışların maya dəyəri	(1,924)	(95)
Ümumi və inzibati xərclər	(82)	(1)
Paylaşdırma xərcləri	(23)	-
Sair əməliyyat gəliri	117	10
Sair əməliyyat xərci	(139)	-
Maliyyə gəliri	200	-
Maliyyə xərcləri	(179)	-
Məzənnə fərqindən zərər	-	(4)
Vergidən əvvəl mənfəət	362	416
Mənfəət vergisi xərci	(26)	(22)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə mənfəət	336	394
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək sair ümumi (zərər)/gəlir – məzənnə fərqi	(148)	41
Cəmi ümumi gəlir	188	435
Qeyri-nəzarət paylarına aid olan	90	92
Qeyri-nəzarət paylarına ödənilmiş dividendlər	114	37

2015-ci il üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Gəlirlər	1,706	196
Satışların maya dəyəri	(1,464)	(85)
Ümumi və inzibati xərclər	(52)	(1)
Paylaşdırma xərcləri	(12)	-
Sair əməliyyat gəliri	49	2
Sair əməliyyat xərci	(70)	-
Maliyyə gəliri	159	-
Maliyyə xərcləri	(137)	-
Məzənnə fərqindən zərər	-	(4)
Vergidən əvvəl mənfəət	179	108
Mənfəət vergisi faydası/(xərci)	25	(7)
Davam edən əməliyyatlardan il üzrə mənfəət	204	101
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif ediləcək sair ümumi gəlir – məzənnə fərqi	871	59
Cəmi ümumi gəlir	1,075	160
Qeyri-nəzarət paylarına aiddir	441	29

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39 Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr (davamı)

31 dekabr 2016-cı il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Cari aktivlər	1,340	484
O cümlədən:		
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	637	281
<i>Ticarət və sair debitor borcları</i>	354	201
<i>Mal-material ehtiyatları</i>	307	2
<i>Sair cari aktivlər</i>	42	-
Uzunmüddətli aktivlər	2,949	19
O cümlədən:		
<i>Əmlak, tikili və avadanlıqlar</i>	2,188	18
<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	383	1
<i>Sair uzunmüddətli aktivlər</i>	378	-
Cari öhdəliklər	(903)	(66)
O cümlədən:		
<i>Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi</i>	(260)	-
<i>Ticarət və sair kreditör borcları</i>	(643)	(66)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(873)	-
O cümlədən:		
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri</i>	(589)	-
<i>Təxirə salınmış gəlir</i>	(65)	-
<i>Öhdəliklər və xərclər üzrə sair ehtiyatlar</i>	(50)	-
<i>Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri</i>	(169)	-
Cari kapital	2,513	437
Kapital aiddir:		-
Əsas şirkətin kapital sahiblərinə	1,307	350
Qeyri-nəzarət payına	1,206	87

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

39 Mühüm qeyri-nəzarət payı olan törəmə müəssisələr (davamı)

31 dekabr 2015-ci il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Cari aktivlər	1,486	246
O cümlədən:		
<i>Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri</i>	719	176
<i>Ticarət və sair debitor borcları</i>	436	62
<i>Mal-material ehtiyatları</i>	197	1
<i>Sair cari aktivlər</i>	134	7
Uzunmüddətli aktivlər	2,705	36
O cümlədən:		
<i>Əmlak, tikili və avadanlıqlar</i>	2,073	35
<i>Qeyri-maddi aktivlər</i>	419	1
<i>Sair uzunmüddətli aktivlər</i>	213	-
Cari öhdəliklər	(849)	(121)
O cümlədən:		
<i>Qısamüddətli borc öhdəlikləri və uzunmüddətli borc öhdəliklərinin cari hissəsi</i>	(194)	-
<i>Ticarət və sair kreditör borcları</i>	(655)	(121)
Uzunmüddətli öhdəliklər	(754)	-
O cümlədən:		
<i>Uzunmüddətli borc öhdəlikləri</i>	(490)	-
<i>Təxirə salınmış gəlir</i>	(36)	-
<i>Öhdəliklər və xərclər üzrə sair ehtiyatlar</i>	(48)	-
<i>Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri</i>	(180)	-
Cəmi kapital	2,588	161
Kapital aiddir:		
Əsas şirkətin kapital sahiblərinə	1,527	129
Qeyri-nəzarət payına	1,061	32

31 dekabr 2016-cı il tarixinə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Əməliyyat	244	195
İnvestisiya	(214)	3
Maliyyələşdirmə	(164)	(118)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqi	95	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/ artma	(39)	80

31 dekabr 2015-ci il tarixinə pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında ümumi məlumat:

	Petkim	Star Gulf FZCO
Əməliyyat	324	122
İnvestisiya	(277)	(4)
Maliyyələşdirmə	120	(16)
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri üzrə xalis məzənnə fərqi	73	-
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis artma	240	102

(Xüsusi qeyd edilmiş hallar istisna olmaqla, məbləğlər milyon Azərbaycan Manatı ilə ifadə edilir)

40 Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr

Əlavə ödənilmiş kapitalda artma

3 fevral 2017-ci il tarixində Qrupun əlavə ödənilmiş kapitalı Azərbaycan Respublikasının Hökuməti tərəfindən 143 AZN məbləğində artırılmışdır.

Yeni kreditlər

Hesabat tarixindən sonrakı dövr ərzində Qrup yerli və beynəlxalq banklardan 798 AZN (457 milyon ABŞ dolları), 186 AZN (101 milyon avro) və 254 AZN (368 milyon GEL) məbləğində yeni uzunmüddətli kreditlər əldə etmişdir. Bundan əlavə, Qrup yerli bankdan 140 AZN (82 milyon ABŞ dolları) məbləğində yeni qısamüddətli kredit əldə etmişdir.

Bondun qaytarılması

6 fevral 2017-ci il tarixində Qrup 9 fevral 2017-ci il tarixində ödənilməli olan qalan 5.45 faiz imtiyazlı təminatlı istiqrazlar üzrə (ilkin balans 500 milyon ABŞ dolları) 185 AZN (97 milyon ABŞ dollarını) məbləğini tamamilə qaytarmışdır.

İstiqrazların buraxılması

10 mart 2017-ci ildə Qrupun asılı müəssisəsi, CQD ödəmə müddəti 2026-cı ilin mart ayında başa çatan Azərbaycan Respublikasının zəmanət verdiyi 1,720 AZN (1 milyard ABŞ dolları) məbləğində imtiyazlı təminatlı istiqrazlar buraxmışdır.

Asılı müəssisə tərəfindən dividendlərin bəyan edilməsi

Hesabat tarixindən sonrakı dövrdə Qrupun asılı müəssisəsi BTC Co 72 AZN (42 milyon ABŞ dolları) məbləğində dividendlər elan etmiş, bunlar da Qrupa tam ödənilmişdir.

İnvestisiyalar

Hesabat tarixindən sonrakı dövrdə Qrup asılı şirkəti olan SGC-yə və birgə müəssisəsi olan Azerbaijan Rigs MMC-yə, müvafiq olaraq, 140 AZN və 19 AZN məbləğində əlavə investisiya etmişdir.

29 may 2017-ci il tarixində Qrup 58 AZN (34 milyon ABŞ dolları) məbləğində ödənişlə SOCAR Energy Georgia-da 16.34 faiz səhmlər almışdır. Nəticədə, Qrupun SOCAR Energy Georgia-da nəzarət payı 51 faizdən 67.34 faizədək artmışdır.

Petkimin səhmlərinin satışı

8 mart 2017-ci il tarixində Qrup 42 AZN (88 milyon TL) məbləğində ödənişlə Petkim Petrokimya Holding A.Ş.-də 1.32 faizlik payını satmış və nəticədə Qrupun Petkim Petrokimya Holding A.Ş.-də nəzarət payı 52.32 faizdən 51 faizədək azalmışdır.

Metanol zavodunun alınması üçün avans ödənişi

Hesabat tarixindən sonrakı dövrdə Qrup əlaqəli tərəflə 810 AZN məbləğində metanol istehsal edən aktivlərin ("Zavod") alınması üçün razılaşma imzalamışdır. Razılaşmaya uyğun olaraq Qrup satıcıya 394 AZN məbləğində avans ödənişi etmişdir. Zavod üzərində nəzarət Qrupa keçməmişdir.

Dövlət qrantı

Milli Məclisin 30 iyun 2017-ci il tarixli qərarına uyğun olaraq Qrup ölkədə yerli tələbi ödəmək məqsədilə təbii qaz və məişət yanacağından çəkilmiş zərərlərin kompensasiyası olaraq 2017-ci ildə 250 AZN məbləğində dövlət qrantı alacaq.